

Evangelii second Matè

Introduccion

L'Evangelii second (San) Matè a l'é 'l prim dij quatr evangelii canònich dël Testament Neuv. A conta la vita, j'oeuvre e le paròle 'd Gesù 'd Nasaret, ciamà 'l Crist. Cost evangelii a l'é stait ëscrivù da Matè, dissepòl ëd Gesù, che për travaj a fasìa l'esator ëd le taje. Second la tradission cristian-a a l'era un dij dódes apòstoj ëd Gesù, colon-a dla dotrin-a cristian-a. L'evangelii second Matè a l'è stait scrivù ant ël grech antich apoprè ant l'ann 70-80 AD e a l'é adressà dzurtut a un pùblich d'ebraeo convertì a la fede cristian-a. La struttura 'd cost Evangelii a l'é dividù a an sinch part, ciamà "dèscors" o "dotrin-e", ch'a corespondo ai sinch liber ëd la Tora, la Lege 'd Mosè dël Testament Vej. L'acent teològich dl'evangelii second Matè a l'é an sla figura 'd Gesù coma 'l Mëssia dla promëssa. Cost evangelii a buta an evidensa la genealogia 'd Gesù e soa liura con la dëssendensa 'd David, lòn ch'a dimostra che Gesù a l'é 'l rè gènit d'Israel. Gesù a smon-a 'l regn a sò pòpol, ma Israel a lo arfuda coma sò rè e a lo massa an sna cros. Gesù, contut, a arsùssita e manda ij sò dissepòj ant tut për mond për proclamé soa dotrina. Pì 'd lòn, cost evangelii a arciamia l'importansa dla fede, dl'amor e dla giustissia, cissand ij sò letor a vive scond la volontà 'd Dè. An sîntesi, l'evangelii second Matè a l'é 'n rendicont detajà dla vita e dj'oeuvre 'd Gesù Crist, scrivù për giuté ij cristian a comprende soa mission e soa significassion teològica. Soa struttura a arciamia soa continuità an tra Testament Neuv e Testament Vej, mentre che sò mëssage sentral a riguarda la fede

in Gesù come Messia e la pratica 'd na vita giusta e amorèivola.

1

Ij grand ëd Gesù

¹Registr dij grand¹ ëd Gesù, ël Crist², dissident³ ëd David e d'Abraham. ²Abraham a l'é stait ël pare d'Isach; Isach, ëd Giacòb; Giacòb, ëd Giuda e dij sò frej; ³Giuda a l'é stait ël pare 'd Fares e Zara, nassù da Tamar; Fares a l'é stait ël pare d'Esrom; Esron, d'Aram; ⁴Aram d'Aminadab; Aminadab, ëd Naasson; Naasson, ëd Salmon; ⁵Salmon a l'é stait ël pare 'd Bos, nassù da Raab; Bos a l'é stait ël pare d'Obed, nassù da Rut; Obed a l'é stait ël pare d'lesse; ⁶lesse a l'é stait ël pare 'd David, ël rè. David a l'é stait ël pare 'd Salomon, nassù da la fomna d'Uria; ⁷Salomon a l'é stait ël pare 'd Roboam; Roboam, d'Abia; Abia, d'Asa; ⁸Asa, 'd Giòsafat; Giòsafat, ëd Ioram; Ioram, d'Usia; ⁹Usia, d'Ioatam; Ioatam, d'Acas; Acas, d'Esechia; ¹⁰Esechia, 'd Manasse; 'd Manasse, d'Amon; Amon, ëd Giosia; ¹¹Giosia a l'é stait ël pare d'Iecònia e 'd sò frej. An col temp-lì a l'é stajè la deportassion a Babilònia⁴. ¹²Apress ëd la deportassion a Babilònia, Jecònia a l'é stait ël pare 'd Salatiel; Salatiel, ëd Zorobabel; ¹³Zorobabel, d'Abiud; Abiud, d'Eliachim; Eliachim, d'Asur; ¹⁴Asur, ëd Sadòch; Sadòch, d'Achim; Achim, d'Eliud; ¹⁵Eliud, d'Eleasar; Eleasar, ëd Matan; Matan ëd Giacòb; ¹⁶e Giacòb a l'é stait ël pare 'd Giusèp, lè spos ëd Maria, cola ch'a l'ha butà al mond Gesù,

1 O "liber", "genealogia".

2 O "Mëssia", "l'onzù da Nosgnor".

3 O "fiul".

4 Cfr. 2 Re 24:14-15; 2 Crònache 36:10; Geremia 37:20.

ch'a l'é ciamà 'l Crist⁵. ¹⁷A l'é parèj ch'a son quatòrdes le generassion ch'a van da Abraham fin-a a David; quatòrdes da David fin-a a la deportassion a Babilònia, e quatòrdes, da la deportassion a Babilònia fin-a al Crist.

La nassensa 'd Gesù, ël Crist

¹⁸La nassensa 'd Gesù, ël Crist, a l'é rivà 'n costa manera sì: Marià, soa mare, a l'era stàita 'mpromèttù a Giusèp e anans ch'andèisso a sté ansema⁶, a l'é trovasse ch'a spetava 'n cit për l'euvra dlë Spirit Sant. ¹⁹Giusèp, ch'a duvia dventé sò mari⁷, a l'ha pijà la decision ëd dësblé l'acòrd⁸ ëd mariagi an segret, përchè chiel a l'era n'òm giust e a vorìa nen dëscredite-la 'n pùblich. ²⁰Mentre ch'a pensava coma fé, n'angel ëd Nosgnor a l'é manifestasse 'nt un seugn e a l'ha dije: "Giusèp, fieul ëd David, ch'it l'abie nen tèmna d'arsèive Marià coma toa fomna an toa ca, perchè lòn ch'a l'é stàit concepì an chila, a l'é dlë Spirit Sant. ²¹Chila a butrà al mond un fieul e ti 't l'has da deje 'l nòm Gesù⁹, perchè chiel a l'é vnùit per salvè sò pòpol dai sò peccà".

²²Tut sòn a l'é rivà për ch' a sia fàit tut ant la manera che Nosgnor a l'ha nunsiaà për boca dël profeta: ²³"La vèrgin a concepirà, e 'n fieul a nasserà ch'a sarà ciamà l'Emanuel¹⁰, ch'a veul dì: Nosgnor a l'é con nojàutri"¹¹. ²⁴Cand che Giusèp a l'é dësvijasse da sò seugn, a l'ha fàit tut conforma lòn che l'angel a l'avìa comandaje, an acetand Marià coma soa

5 O "Mëssia".

6 Cfr. Luca 1:27.

7 O "sò òm".

8 Giusèp a l'avrà dit: "As na fà pì gnente".

9 Cfr. Luca 1:31.

10 Cfr. Isaia 7:14.

11 Cfr.

<https://sites.google.com/site/bibiapiemonteisa/dissionari-biblich/emanuel-o-ges>

fomna, ²³ma a l'ha nen tocala¹², fin-a a tant ch'a fussa nassù sò fieul prim-génit; e a l'ha butaje 'l nòm Gesù¹³.

2

La vèsita dij Mago

¹Apress ëd la nassensa 'd Gesù a Betlem, sità dla Giudèa, al temp dël rè Eròd, a l'é vèdusse rivé a Gerusalem ëd Mago¹⁴ ch'a vnìo dal Levant. ²A ciamavo daspèrtut: "Andoa a l'é 'l Rè dij Giudé ch'a l'é nassù? Përchè soa stèila i l'oma vèddula seurte al Levant e i soma vnù për rendje nòstra adorassion". ³Cand che 'l rè Eròd a l'ha savulo, a l'era restane conturbà, e con chiel tuta Gerusalem. ⁴Parèj, a l'ha convocà tuit ij sacerdot e ij magister ëd la Lege¹⁵ ch'a j'ero an tra 'l pòpol e a l'ha ciamaje andoa ch'a dovìa nasse 'l Messia. ⁵A l'han rësponduje: "A Betlem, sità 'd Giudèa, coma ch'a l'ha scrit 'l profeta: ⁶E ti, Betlem, tèra 'd Giuda, ti 't ses an gnun-a manera la pì cita dle sità prinsipaj ëd Giuda, perchè da ti a surtirà 'n prinsi ch'a pasturerà Israel, mè pòpol¹⁶".

⁷Anlora Eròd a l'ha fàit ven-e 'n soa presensa ij Mago, anformand-se da lor an sël temp precis che la stèila a l'era mostrasse. ⁸E mandandje a Betlem a l'ha dije: "Andé, e 'nformeve për da bin su cola masnà. cand ch'i l'ave trovala, femlo savèj, perchè i peussa 'dcò mi 'ndé a rendje l'adorassion". ⁹E sti-sì, sentù ch'a l'avìo 'l rè, a son andass-ne. Anlora, la stèila ch'a l'avìo vèddù al Levant, a l'é butasse dè 'dnans ëd lor, mmandje fin-a an sël leugh anté ch'a j'era la masnà e 'mbelessi a l'é fèrmasse.

12 O "a l'ha nen avù con chila 'd rapòrt coniugal", visadì sessual.

13 Cfr. Luca 2:21.

14 O "dij stròloghi real", "dij savi".

15 O "jë Scriba".

16 Cfr. Michea 5:2.

¹⁰Cand ch'a l'han vëddù la stèila a son arlegrass-ne 'd na gòj motobin granda.

¹¹Anlora a son intrà an trovand la masnà con Marià, soa mare e prostërnand-se a tèra e a l'han renduje l'adorassion. Peui a l'han duvertà ij sò cofnèt, ch'a l'avio mnasse apress e a l'han faje përcadò: dl'òr, dl'incens e dla mira. ¹²Peui a son artornà a sò pais përcadò n'òtra stra, përchè Nosgnor a l'avìa butaje 'n guardia, an seugn, ëd pì nen torné da Eròd.

La scapada an Egit

¹³Ora, artirasse ij Mago, n'àngel ëd Nosgnor a l'é mostrasse an seugn a Giusèp, e a l'ha dije: "Levte, pija la masnà e soa mare, scapé 'n Egit, e resté 'mbelelà fin-a tant che mi it lo disa, përchè Eròd a sërcherà la masnà përcadò fela meuire.

¹⁴Giusèp, donca, a l'é dësvijasse e 'd neuit a l'ha pijà la masnà e soa mare, e a l'é artirasse an Egit. ¹⁵E a l'é stàit ansilì fin-a a la mòrt d'Eròde, përchè a fussa compì lòn che Nosgnor a l'avìa nunsia përcadò ël mojen dël profeta: "I l'hai ciamà mè fieul fòra dl'Egit¹⁷".

Carnagi dle masnà 'd Betlem

¹⁶Anlora Eròd, cand ch'a l'ha capì che ij Mago a l'avio mincionalo, a l'é 'nrabiasse fòrt e a l'ha mandà a massé tute le masnà ch'a-i ero a Betlem e an tut sò teritòri ancaminand da l'età 'd sota doi agn, l'età ch'a calcolava da lòn ch'a l'avio dije ij Mago.

¹⁷A l'era compisse parèj lòn ch'a l'avìa nunsia Geremia 'l profeta: ¹⁸"A Rama a l'era sentisse un crij, ëd pior e 'n gran gëmm: a l'é Rachel ch'a piora soe masnà e ch'a l'ha nen vorsù esse consolà, përchè lor a-i son pì nen¹⁸".

17 Cfr. Osea 11:1.

18 Cfr. Geremia 31:15.

Artorn da l'Egit

¹⁹Mòrt ch'a l'era Eròd, n'àngel ëd Nosgnor a l'é mostrasse an seugn a Giusèp, an Egit,

²⁰A l'ha dije: "Levte, pija la masnà e soa mare, e vatne al pais d'Israel, përchè a son mòrt coj ch'a cercavo 'd massé la masnà".

²¹Giusèp, donca, a l'é alvasse, a l'ha pijà la masnà e soa mare e a l'é vnùit ant ël pais d'Israel. ²²Ma cand ch'a l'ha sentù di che Archelao a regnava an Giudèa al pòst ëd sò pare Eròd, a l'ha avù tëmme d'andeie.

Avertì an seugn, a l'é parèj artirasse 'nt la region ëd la Galilèa. ²³Cand ch'a l'é rivaja, a l'é stabilisse 'nt la sità ch'a l'avìa përcadò nòm Nàzaret¹⁹. A l'é parèj ch'a l'é compisse lòn ch'a l'avio nunsia ij profeta: "A sarà ciamà 'l Nazaré²⁰".

3

Predicassion ëd Gioann Batista

¹Ora, an col temp-là a l'é vnùje 'nt ël desert ëd la Giudèa Gioann Batista e a l'ha comensà a prediché. ²Sò mëssagi a l'era: "Pentive dij vòsti peccà, përchè 'l Regn dij cej a s'é fasse press"²¹, ³Ed Gioann a parlava 'l profeta Isaia, cand ch'a disìa: "A l'é la vos d'un ch'a crija ant ël desert: 'Pronté la strà 'd Nosgnor, spiané ij sò vieuj²²".

⁴Gioann a l'era vëstì con na vestimenta antërsua ëd pèil grossé 'd gamel e na sëntura 'd coram d'antorn ai fianch²³. Sò mangé a l'era 'd cravëtta e d'amel sarvaj.

⁵A 'ndasio a trovelo 'd gent ëd Gerusalem, da tuta la Giudèa e da tuta la region dël

19 Cfr. March 1:24; Luca 2:39; Gioann 1:45.

20 Cfr. Isaia 11:1.

21 O "davzin", "a la portà 'd man". Cfr. Maté 4:17; March 1:15.

22 Cfr. Isaia 40:3.

23 Cfr. 2 Re 1:8.

Giordan; ⁶a-j confessavo ij sò peccà e as fasio batesé da chiel ant èl fium Giordan.

⁷Ma cand ch'a vèddia vaire dij Farisé e dij Saducé ch'a vnisio 'dcò lor a fesse batesé, Gioann a l'ha dije: "Rassa 'd vipre ch'i seve²⁴! Chi a l'é ch'a l'ha avisave dè schivié èl giudissi²⁵ ch'a l'é press a ven-e?"

⁸Dimostré, donca, con lòn ch'i feve ch'i seve pentì pèrdabon dij vòstri peccà²⁶. ⁹A l'é nen pro ch'i dise l'un a j'òutri: 'l l'oma Abraham pèr pare²⁷, pèrchè iv diso che Nosgnor a podria fé seurte²⁸ magara da ste pere-sì 'd fieuj d'Abraham. ¹⁰Ora l'àpia a l'é già butà a la rèis èd j'erbo, èd manera che minca n'erbo ch'a fà nen èd bon frut a và a esse tajà e campà ant èl feu²⁹. ¹¹Pèr mi, iv bateso d'eva an segn èd pentiment; ma col ch'a ven apress èd mi a val pì³⁰ che mi, mi ch' i son gnanca degn èd porteje soe sàndole: a sarà col-là ch'av batèsrà dlè Spirit Sant e dèl feu³¹. ¹²A l'ha sò val an man e a farà soa àira neta 'd pianta, e a ambaronrà sò furment ant èl grané, ma a farà brusé la paja al feu ch'as dèstissa mai pì.

Batesim èd Gesù

¹³Antlora a l'è vnuje Gesù da la Galilea al Giordan, vers Gioann, pèr esse batesà da chiel. ¹⁴Ma Gioann as parava fòrt an disandije: "A l'é mi ch'i l'hai da manca d'esse batesà da ti, e ti 't ven-e da mi?". ¹⁵E Gesù, rëspondendje, a l'ha dije: "Lassa fé pèr adess; pèrchè parèj i l'oma da compì tut lòn ch'a veul Nosgnor³²", e anlora

24 Cfr. Maté 12:34; 23:33.

25 O "l'ira" ('d Nosgnor).

26 O "Fé donca d'euvre ch'a vado d'acòrdi con èl pentiment".

27 Cfr. Gioann 8:33.

28 O "nasse".

29 O "nasse".

30 O "a l'é pì fòrt".

31 Cfr. Maté 7:19.

32 O "minca giustissia".

Gioann a l'ha lassajlo fé. ¹⁶E cand che Gesù a l'é stàit batesà e a l'é sùbit surtì da 'nt l'eva, èl cél a l'é duvertasse e chiel a l'ha vèddù lè Spirit èd Nosgnor ch'a calava giù tanme na colomba ch'a l'era vnuje a còl. ¹⁷E na vos a l'ha dije dal cél: "Sto-sì a l'é mè Fieul ch'i-j veuj tanta bin: a l'é 'd chiel ch'i son compiasume³³".

4

Le tentassion èd Gesù

¹An col temp-là Gesù a l'è stàit èmnà 'nt èl desert da lè Spirit pèr essie tentà dal diav³⁴. ²Apress ch'a l'era stàit giun pèr quaranta dì e quaranta neuit, a l'ha comensà a d'avej fam³⁵. ³Anlora a l'é vzinasse 'l tentator ch'a l'ha dije: 'Se ti 't ses èl Fieul èd Dé, comanda che ste pere-sì a dvento 'd pan!'. ⁴Ma Gesù a l'ha replicaje: "A l'é scrit: 'L'òm a vivrà nen mach èd pan, ma 'd minca paròla ch'a seurt dla boca 'd Nosgnor³⁶!'. ⁵Anlora 'l diav a l'ha portalo ant la sità santa e a l'ha butalo an sla part la pì àuta dèl templi. ⁶E a l'ha dije: 'Se ti 't ses èl fieul èd Dé, campte giù, pèrchè a l'é scrit: 'Chiel a comandrà ai sò àngel èd portete ant soe man³⁷ tan che ij tò pé a bato nen contra na chèich pera³⁸'. ⁷E Gesù a l'ha dije: 'A l'é 'dcò scrit: "Ti 't buteras pa a la preuva Nosgnor tò Dé³⁹". ⁸E torna 'l diav a l'ha portalo an s' na montagna motobìn àuta e a l'ha mostraje tuti ij regn dèl mond e sò grandor⁴⁰. ⁹E a l'ha dije: 'Mi it darai

33 Cfr. Génesi 22:2; Salm 2:7; Isaia 42:1; Maté 12:18; 17:5; March 1:11; Luca 9:35.

34 Cfr. Ebréo 2:18; 4:15.

35 O "l'avìa fàit digiun"; o "apress a l'é vnùje fam", "a l'é pròpi vnùje veuja 'd mangé".

36 Cfr. Deuteronomi 8:3.

37 Cfr. Salm 96:11.

38 O "a s'antrapran nen". Cfr. Salm 91:12.

39 Cfr. Deuteronomi 6:16.

40 O "glòria".

tute ste còse-là se mach ti't camperas giù pèr tèra⁴¹ dè 'dnans èd mi pèr rendme l'adorassion'. ¹⁰Anlora Gesù a l'ha dije: 'Vatne via, Sàtana, pèrché ch'a l'è scrit: 'T'adorèras Nosgnor, tò Dé, e mach a Chiel it rendras toa adorassion⁴²'. ¹¹Anlora 'l diav a l'ha lassalo an santa pas e a son èvnù dj'àngej ch'a son ancaminasse a rendje servissi⁴³".

Prinsipi dla predicassion an Galilèa

¹²Cand che Gesù a l'ha savù che Gioann a l'era stàit butà an pèrzon, a l'é artirasse an Galilèa⁴⁴, ¹³ma a l'ha lassà Nàzaret e a l'é andass-ne a vive a Cafàrno⁴⁵, aranda 'l lagh, ant la region èd Zabulon e 'd Neftali. ¹⁴Parèj a l'é compisse lòn ch'a l'avìa nunsia 'l profeta Isaia: ¹⁵"Tèra 'd Zabulon e 'd Neftali, aranda 'l lagh, da l'àutra banda dël Giordan, la Galilèa dle gent⁴⁶. ¹⁶Col pòpol, ch'a vivia 'nt lè scur, a l'ha vèddù 'n gran' ciàir; un ciàir a l'ha splendri pèr coj ch'a vivo ant èl pais dla mòrt e dël top⁴⁷". ¹⁷Da antlora Gesù a l'ha comensà a prediché: "Pentive dij vòstri peccà⁴⁸ e artorné a Nosgnor, pèrchè 'l Regn dël cél a l'é fasse press".

Ij prim dissépoj

¹⁸Damentre che Gesù a marciava arlongh èl lagh èd Galilèa, a l'ha vèddù doi frej, Simon, col ch'a l'avria avù lè stranòm èd Pero, e sò frel Andrea, ch'a l'ero an camin èd campé le rèj ant l'eva. A j'ero 'd pèscador. ¹⁹Gesù a l'ha dije: "Vnime

dapress e iv farai pèscador d'òm. ²⁰Anlora lor, tut sùbit, a l'han chità soe rèj e a son andass-je dapress.

²¹Da lì, essend andàit pì anans, Gesù a l'ha vèddù doi d'àutri frej, Giaco, fieul èd Zebedé, e sò frel Gioann. A j'ero ant na barca con sò pàre 'd lor, Zebedé, ch'a comodavo le rèj, e a l'ha ciamaje 'dcò lor. ²²Tut sùbit a l'han chità soa barca e sò pare 'd lor e a l'han butasse a andeje dapress.

Atività 'd Gesù

²³Gesù a andasia pèr tuta la Galilèa, a mostrava ant le sinagòghe, a nunsia la bon-a neuva dël Regn e a varia d'ògni sòrt èd maladie e d'infermità⁴⁹. ²⁴Soa arnomansa a sè spantiava fin-a pèr tuta la Sìria. Qualsèssia ch'a fusso soe maladie o 'nfermità, o s'a l'avio 'd possession demoniache, èl mal caduch o 'd paralisia - chiel a-j varia tuti. ²⁵Na gran furfa 'd pòpol a-j andasia dapress da la Galilèa, da la Decàpoli, da Gerusalem, da la Giudèa, e da l'àutra banda dël Giordan.

5

Èl Sermon an sèl mont

¹Cand ch'a l'ha vèddù ch'a l'era rivaje motobin èd gent, Gesù a l'é 'ndàit an sla còsta d'un mont e a l'é setasse. Ij sò dissépoj a son avzinasse, ²e chiel a l'ha dàit man a dotrineje. A-j disìa:

41 O "it butaras an ginojon".

42 Cfr. Deuteronomi 6:13.

43 o "a l'han comensà a serve soe esigense".

44 Cfr. Matè 14:3; March 6:17; Luca 3:19-20.

45 Cfr. Gioann 2:12.

46 O "dij Gentij", "dij pagan", anté ch'a vivo tanti ch'a son nen d'Israelita.

47 4:15-16 cfr. Isaia 9:1-2.

48 Cfr. Matè 3:2.

49 Cfr. Matè 9:35; March 1:39.

Le beatitudin

³“A l'han ëd boneur⁵⁰ ij pòver ant lè spirit⁵¹, pèrchè 'l règn dël cel a l'é pèr lor. ⁴A l'han ëd boneur coj ch'a pìoro⁵², pèrchè ch'a saran consolà. ⁵A l'han ëd boneur j'umij⁵³, pèrchè a saran lor ch'a arseivran an ardità la tèra. ⁶A l'han ëd boneur coj ch'a l'han fam e sèj ëd giustissia⁵⁴, pèrchè a saran sodisfàit. ⁷A l'han ëd boneur ij misericòrdios, pèrchè ch'a sarà faje misericòrdia. ⁸A l'han ëd boneur coj ch'a son net ëd cheur⁵⁵, pèrchè a saran lor ch'a vèdran Nosgnor. ⁹A l'han ëd boneur coj ch'a travajo pèr la pas, pèrchè ch'a saran ciamà ij fieuj ëd Nosgnor. ¹⁰A l'han ëd boneur coj ch'a son pèrseguità pèr motiv ëd giustissia⁵⁶, pèrchè 'l règn ëd Nosgnor a l'é pèr lor. ¹¹Vojàutri i l'avreve da consideré ch'i l'ève 'd boneur cand ch'i sareve 'ngiurià e pèrseguità an càusa 'd mi, e a l'avran dit contra 'd vojàutri 'd ròbe ch'a son nen vere⁵⁷. ¹²Pèr lòn arlegreve e sauté 'd gòj, pèrchè vòstra arcompensa a sarà granda an cel. An efet, a l'é 'dcò parèj ch'a l'han pèrseguità ij profeta⁵⁸ ch'a son èstàit prima 'd voi.

50 La tradussion ëd makàrios a l'ha da dé l'idèja d'un chërdent ant na posission invidiàbil (ch'a l'é “fortunà”, bonuros, benedì) pèrchè ch'a l'ha arseivù (o ch'arseivrà) 'l favor, ij don ëd la providensa 'd Nosgnor - che, a la létera, a slarga, angrandiss ij benefissi 'd Soa grassia. Sossì a càpita quand ch'as arsèiv la smens ëd la fej e ch'a chèrs ant l'ubidiensa. A l'é pèr lòn che makàrios e pistis a son soens gropà ant ël Testament Neuv. An piemontèis i sarìa pèr rendlo coma: “Che 'd boneur a l'han coj che...”, “bonuros a son coj che”. Voltelo coma “beat” (bele se i l'oma “beatitudin”) a l'ha pitòst ël sens ëd “content, tranquil, seren, pacifich”, ch'a l'é nen pròpi lòn ch'a veul dì makàrios.

51 Coj ch'as rendo cont ch'a l'han da manca 'd Nosgnor.

52 O “ch'a fan ël deul”. Cfr. Isaia 61:2.

53 Cfr. Salm 37:11.

54 Cfr. Isaia 55:1-2.

55 Cfr. Salm 24:3-4.

56 O “pèrchè ch'a son giust”. Cfr. 1 Pero 3:14.

57 O “Ògni sort ëd mal”. Cfr. 1 Pero 4:14.

58 Cfr. 2 Crònache 36:16; At 7:52.

La sal e 'l ciàir

¹³Voi i seve la sal ëd la tèra, ma se la sal a ven a perde sò savor, com' é-lo ch'as podria fé pèr rendla torna salà? A val pi nen d'àutr ch' esse campà via e scarpisà da la gent⁵⁹.

¹⁴Voi i seve 'l ciàir dël mond: na sità piassà ans na montagna a peul nen esse stèrmà⁶⁰.

¹⁵As anvisca nen na candèila pèr butela sota 'n sigilin⁶¹, ma s'un candlé, parèj ch'a fasa 'd ciàir a tuit coj ch'a son ant la ca.

¹⁶Ant la midema manera, che vòst ciàir a risplenda dè 'dnans ëd la gent, pèr ch' a vèddo vòste bon-e euvre e a rendo onor⁶² a vòst Pare ch'a l'é an cel.

Èl compiment ëd la Lege e dij profeta

¹⁷“Sté nen a chërde che mi i sia rivà pèr dësblé⁶³ la Lege o ij proféta⁶⁴; i son nen rivà pèr dësbleje, ma pèr porteje a compiment⁶⁵”. ¹⁸An vrità iv diso che fin-a tant ch'a duro 'l cel e la tèra, gnanca 'l segn pì cit⁶⁶ dla Lege scrita 'd Nosgnor a dësparirà, fin-a tant che ij sò propòsit a sio dël tut realisà⁶⁷. ¹⁹Tant che col ch'a l'avrà mancà 'd fé ubidiensa fin-a al pì pcit dè sti comandament, e ch'a l'avrà mostrà a d'àutri a fé l'istess, a sarà considerà 'l pì pcit ant ël Regn dël cel, ma col ch'a l'avrà renduje ubidiensa a la Lege ëd Nosgnor e ch'a l'avrà mostraje a d'àutri, a sarà considerà grand ant ël Regn ëd Nosgnor.

59 Cfr. March 9:50; Luca 14:34-35.

60 Cfr. Gioann 8:12; 9:5.

61 Cfr. March 4:21; Luca 8:16; 11:33.

62 O “glòria”. Cfr. 1 Pero 2:12.

63 O dësblé, cassé, anulé, dèscancelé, abroghé, dèstruè.

64 Pèr buté da banda le Scritture antiche.

65 O compije.

66 O “un pontin o ‘n còma”.

67 O “compì”. Cfr. Luca 16:17.

²⁰Mi iv diso che se la Lege ëd Nosgnor i l'ave nen pijala an sël sério motobin da pi 'd lòn ch'a fan ij magister ëd la lege e ij Farisé, i intrereve pa nen ant ël Regn dël cel.

L'amassidi

²¹I l'ave sentù ch'a l'avio dit a j'antich ëd nen comëtte d'amassidi⁶⁸, e chi ch'a comët n'amassidi a l'ha da esse condanà dal tribunal. ²²Ma mi iv diso che fin-a chicassia a ven-a anrabià contra sò frel a sarà condanà dal tribunal; chi ch'a-j dà 'd nòm a sarà condanà dal Sinedri, e chi ch'a lo malediss a sarà meritèivol dël feu dl'infèrn.

²³Se donca it pòrte toa oblassion a l'autar, e che li it arcòrde che tò frel a l'ha cheicòlsa contra ti; ²⁴lassa li toa oblassion ëdnans a l'autar, e va prima a fé la pas con tò frel, e peui torna a smon-e toa oblassion.

²⁵Àbie soen ëd rivé a n'acòrdis con chi ch'at veul denusié, fin a tant ch'i seve 'n sla via dël tribunal, dësno chi ch'at acusa at butrà ant le man dël giùdes, e 'l giùdes ant le man ëd le vardie, e lor a tè sbato 'n pèrzon.

²⁶An vrità⁶⁹ it diso: ti 't na seurtras pa fin-a ch'it l'avras pagà l'ùltim centèsim.

L'adulteri

²⁷I l'ave sentù ch'i l'avio dit a j'antich ëd nen comëtte d'adulteri⁷⁰. ²⁸Ma mi iv diso che fin-a chicassia ch'a varda la fomna 'd n'òutr con l'anvia d'avèjla, a l'ha già comëttù n'adulteri con chila ant sò cheur. ²⁹Se tò euj, ch'a sia fin-a 'l pi bon, at fà broncé 'n peccà, gavlo e camplo via, perchè a l'é mèj perde un dij tò mèmber che tut tò còrp a sia campà 'nt l'infèrn⁷¹. ³⁰E se toa man, ch'a

sia fin-a la pi fòrta, at fà broncé an peccà, tàjla e campla via, perchè a l'é mèj perde un dij tò mèmber che tut tò còrp a sia campà 'nt l'infèrn⁷².

Èl divòrsi

³¹I l'ave sentù che la Lege a dis dcò: "Se cheidùn a veul mandé via⁷³ soa fomna, ch'a-j daga 'n document ëd divòrsi⁷⁴". ³²Donca, mi iv diso che chicassia ch'a l'avèissa ripudià soa fomna, fòra dël cas ëd tradiment⁷⁵, a la fà dventé n'adùltera; e chicassia ch'as marida con na fomna ripudià, a comët n'adulteri⁷⁶.

Lè spèrgiurament

³³I l'ave 'dcò sentù che ai nòstri antich a l'era stàit dit: "Fà pa nè spèrgiur⁷⁷, ma it rendras a Nosgnor lòn ch'it l'avie promëttuje con giurament⁷⁸". ³⁴Ma mi iv diso: 'Giuré nen dël tut⁷⁹, an gnun-a manera; nè për ël cel, ch'a l'é 'l tròno 'd Nosgnor⁸⁰; nè për la tèra, ch'a l'é lè scagn dij sò pé⁸¹, nè për Gerusalem, ch'a l'é la sità dël gran Rè⁸². ³⁶It giureras ëdcò nen për toa testa, perchè it podrie gnanca fé che un dij tò cavèj a dventèissa bianch o nèir. ³⁷Ma che vòsta paròla a sia éh, cand ch'a l'é éh, e nò cand ch'a l'é 'd nò. Tut ël rest a ven dal diav.

68 Cfr. Surtia 20:13; Deuteronomi 5:17.

69 O "Amen".

70 Cfr. Surtia 20:14; Deuteronomi 5:18.

71 Cfr. Maté 18:9; March 9:47.

72 Cfr. Maté 18:8; March 9:43.

73 O "separasse", "fé divòrsi",

74 Cfr. Deuteronomi 24:1-4; Maté 19:7; March 10:4.

75 O "infedeltà", "s'a l'é nen për càusa d'adulteri".

76 Cfr. Maté 19:9; March 10:11-12; Luca 16:18; 1 Corint 7:10-11.

77 Cfr. Levitich 19:12.

78 Cfr. Deuteronomi 23:21.

79 Cfr. Giaco 5:12.

80 Cfr. Isaia 66:1; Maté 23:22.

81 Cfr. Isaia 66:1.

82 Cfr. Salm 48:2.

La vendeta

³⁸I l'ave sentù la Lege ch'a dis che 'l castigh a l'ha da corisponde al darmagi: 'Euj pèr euj e dent pèr dent⁸³'. ³⁹Ma mi iv diso: 'Arzist pa a na pèrson-a grama, ma s'at dà nè sciaf an sla ciafela drita, preséntje 'dcò l'àutra. ⁴⁰E se cheidùn a veul rusé con ti, e gavete lòn ch'it l'has adòss⁸⁴, lassje 'dcò 'l mantel. ⁴¹E se cheidùn a veul oblighete a 'ndé 'nsem a chiel pèr doe mija, vane pèr quat. ⁴²Dà a col ch'at ciama e stravijte nen da col ch'a voria ciamete 'n préstit.

L'amor pèr ij nemis

⁴³I l'ave sentù la Lege ch'a dis: "It voreras bin a tò pròssim e mal a tò nemis⁸⁵". ⁴⁴Ma mi iv diso: "A venta vorèj bin dcò a vòstri nemis, e benedì coj ch'av maledisso. Fé dël bin a coj ch'av veulo mal, e preghé pèr coj ch'av maltrato e ch'av molesto⁸⁶, ⁴⁵pèrch'i sie fieuj ëd vòst Pare ch'a l'é 'n cel. Chiel a fà levé 'l sol tant sù ij gram che sù la brava gent, e pieuve tant sù coj ch'a son giust che sù coj ch'a lo son pa. ⁴⁶Pèrchè s'i veule mach bin a coj ch'av veulo bin, che arcompensa a l'é cola ch'i mérite? É-lo ch'a fan nen l'istess ij gablé dzonest? ⁴⁷E s'i seve grassios mach anvers a vòsti amis, còsa ch'i feve da pì che j'àutri? Fin-a ij gablé corompù a fan l'istess? ⁴⁸Vojàuti i l'ave da esse pèrfet coma ch'a l'é pèrfet vòst Pare ch'a l'é an cel⁸⁷.

83 Cfr. Surtìa 21:24; Levitich 24:20; Deuteronòmi 19:21.

84 O "ël vestì".

85 Cfr. Levitich 19:18.

86 O "pèr coj ch'av pèrséguito".

87 Cfr. Levitich 19:2; Deuteronòmi 18:13.

6

La limòsna

¹"Pijève bin varda 'd nen fé vòstra limòsna dè 'dnans a la gent pèr ess-ne vardà, pèrchè parèj i arsèivreve pa l'arcompensa da vòst Pare ch'a l'é an cel. ²Donca, cand ch'it fas toa limòsna, fà nen soné la tromba dè 'dnans a ti, coma ch'a fan j'ipòcrita ant le sinagòghe e pèr le strà mach pèr fesse laudé da la gent. An vrità iv diso che cola-lì a sarà l'ùnica arcompensa ch'a n'avran. ³A l'opòst, cand ch'it fas toa limòsna, che toa man mancin-a a sapia nen lòn ch'a fà la drita, ⁴pèrchè toa limòsna a l'ha da resté segreta. Antlora tò Pare, ch'a vèdd tut lòn ch'as fà an segret, a t'arcompenserà 'n pùblich.

La preghiera

⁵Cand ch'it preghe, fà ch'it sie nen tanme j'ipòcrita, pèrchè a lor a-j pias ëd preghé bele drit an pé ant le sinagòghe⁸⁸ e ai canton ëd lè strà pèr fesse vèdde da la gent⁸⁹. An vrità iv diso che cola-lì a sarà l'ùnica arcompensa ch'a l'avran. ⁶Ma cand ch'it preghe, intra an toa stansia e, sarà la pòrta, prega tò Pare ch'a l'é bin present ant ij leugh pì segret; e tò Pare, ch'a ved tut lòn ch'a l'é segret, at na darà l'arcompensa.

⁷Ora, cand ch'i preghe, parlé nen tant pèr parlé coma ch'a fan ij pagan ch'a penso che con soa ciàciara as faran èscoté. ⁸I l'ave nen da smijé a lor, pèrchè vòst Pare a sà bin còsa ch'i l'ave da manca fin-a dè 'dnans ch'i-j lo ciamé.

88 Cfr. Luca 18:10-14.

89 Cfr. Maté 23:5.

L'orassion ëd Nosgnor

⁹Vojàutri, donca, cand ch'i preghe, dì: "Nòst Pare ch'it ses an cel, ch'a sia onorà⁹⁰ tò nòm. ¹⁰Ch'a ven-a tò regn, ch'as fasa tò volontà an tèra come a l'é fàita an cel.

¹¹Dane 'ncheuj nòst pan ëd minca dì. ¹²E përdon-a ij nòstri débit, tant mè noi i-j përdonoma ai nòstri debitor⁹¹. ¹³E fane nen tombé 'n tentassion⁹², ma liber-ne da minca mal⁹³. Përché a l'é a Ti ch'a aparten ël regn, e la potensa, e la glòria për sèmpër. Amen".

¹⁴An efet, s'i përdon-e coj ch'a l'han mancà contra 'd voi, ëdcò vòst Pare a përdonerà dal cel ij vòsti mancament⁹⁴, ¹⁵ma se voi i përdon-e nen coj ch'a l'han mancà contra 'd voi midem, vòst Pare a përdonerà 'dcò nen ij vòsti mancament⁹⁵.

Èl digiun

¹⁶Cand ch'i feve 'l digiun, pijeve nen n'aria neca e sbatùta coma ch'a fan j'ipòcrita, perchè lor a rendo dësfigurà soa facia a pòsta mach perchè la gent a vèdda ch'a fan digiun. An vrità iv diso che cola-lì a sarà l'ùnica arcompensa ch'a l'avran. ¹⁷A l'opòst, cand ch'it fase digiun, përfùmte ij cavèj e lavte la facia ¹⁸perchè j'àutri as n'ancòrzo nen che ti 't fase digiun, ma ch'a lo vèdda mach tò Pare, ch'a ved tut lòn ch'as fà 'n segret, e chiel at arcompenserà.

Un tesòr an cel

¹⁹Ambaroneve nen dij tesòr an sla tèra, che 'mbelessì ij verm a-j rusio e a jë sgàiro e ij

làder a fan dij pèrtus e i-j pòrto via⁹⁶.

²⁰Ambaroneve pitòst dij tesòr an cel, andova che ij verm a i-j rusio pa e a pseudo nen sgaireje e 'nté che ij lader a pseudo nen intré e porteje via. ²¹Përchè 'nté ch'a-i é vòst tesòr, là a sarà dcò vòst cheur.

Èl ciàir dël còrp

²²Ij tò euj a son tanme 'n ciàir ch'a dà 'd lus a tò còrp⁹⁷. Se ij tò euj a son san, tò còrp antreggh as ampiniss ëd lus; ²³ma se ij tò euj a vèddo mal, tò còrp antreggh a sarà 'nt lë scur. Se la lus ch'it pense d'avèj a l'é, an efet, dë scur, lë scur ch'a n'arzulta a sarà torna pì grand.

Nosgnor e ij sòld

²⁴Gnun a peul serve doi padron, perchè, o a vorerà mal a un e a vorerà bin a l'àutr; o as afessionrà a un e dëspressionrà a l'àutr; i peude nen serve Nosgnor e ij sòld⁹⁸ ant ël midem temp.

Ij sagrin ëd la vita

²⁵Siché iv diso: sagrineve⁹⁹ nen për vòsta vita, ëd lòn ch'i l'avreve da mangé o da bèive; nì për vòst còrp e 'd lòn ch'i sareve vestì: la vita a l'é nen ëd pì che 'l mangé e 'l còrp ëd pì che la vestimenta? ²⁶Vardé mach j'osej dël cel: lor a sëmno nen, nì a mësson-o, nì a fan ëd baron ant ij grané. Vòst Pare, ch'a l'é 'n cel, contut, a-j goerna. A l'é ch'i vale pa vojàutri motobin ëd pì che lor? ²⁷E chi a l'é col an tra 'd voi che a fòrsa 'd sagrin, a peudrà gionteje a soa vita un mes ras¹⁰⁰?

90 O "santificà".

91 O "coma noi i përdonoma a coj ch'a l'han ofendùne".

92 O "e lass-ne nen tombé an tentassion", let. "porta-nen nen ant un temp ëd tentassion".

93 O "da minca mal", ò "dal maléfich", visadi dal diav.

94 O "pèccà".

95 6:14-15 cfr. March 11:25-26.

96 Cfr. Giaco 5:2-3.

97 O "Èl ciàir dël còrp a l'é l'euj".

98 O "Mamon" (na divinità pagan-a ch'a rapresenta ij sòld).

99 O "crussieve".

100 N'antica mzura 'd longhëssa ch'a valìa 60 cm.

2⁸E pèrchè i seve tant an crussi pèr la vestimenta? Amprende coma ch'a chërso ij liri dij camp: lor a travajo nen nì a filo; 29 tutun, iv diso che fin-a Salomon, an tuta soa glòria, a l'é nen èstàit vèstì coma un èd lor¹⁰¹. 30 Se donca Nosgnor a soagna parèj ij camp èd n'erba ch'a-i é ancheuj e che doman a l'é campà ant èl feu, a farà-lo nen èd pì pèr vojàutri, gent èd pòca fede ch'i seve? 31 Siché, sagineve pa 'n disand: cò' i l'avrom-ne da mangé o da bèive? Oपुरa, 'd cò' i sarom-ne vèstì? 32 Tut sossì a l'é ij pagan ch'a lo serco, ma vòst Pare, ch'a l'é 'n cel, a sa bin ch'i l'ave da manca 'd tute ste còse. 33 Vojàutri, contut, serché prima 'l Regn èd Nosgnor e fé lòn che pèr chiel a l'é giust¹⁰² e tute ste còse av saran dàite sul pat. 34 Donca, sagineve nen èd l'indoman, pèrchè ai sagrin ch'a-i saran antlora i pensereve doman. Ij sagrin d'ancheuj a son già pro pèr vojàutri.

7

Giudiché nen j'àutri

1 Giudiché pa e i sareve nen giudicà. 2 Pèrchè dèl midem giudissi ch'i fareve, i sareve giudicà vojàutri, e dla midema mzura ch'i mzurereve, i na sareve mzurà voi¹⁰³. 3 Com a l'é ch'it vèdde la busca ch'a-i é 'nt l'euj èd tò frel, e 't n'ancòrze pa ch'it l'has un trav ant èl tò? 4 Oपुरa, com a l'é ch'it dise a tò frel: 'Permètt-me ch'it gavo la busca ch'it l'has drinta l'euj' s'it l'has ti un trav ant èl tò? 5 Ipòcrita ch'it ses! Comensa a gavé 'l trav da tò euj, e apress èd lòn it vèdras coma 't podras fé pèr gavé la busca da l'euj èd tò frel.

101 Cfr. 1 Re 10:4-7; 2 Crònache 9:3-6.

102 O "soa giustissia".

103 Cfr. March 4:24.

6 Dé nen èd còse sante ai can, e campé pa vòste perle 'dnans ai crin, pèr tèmma ch'a jè scarpiso, e che arvirand-se, lor a vè s-cianco a tòch.

Ciamé, sèrché, tambussé

7 Ciamé e av sarà dàit, sèrché e trovreve; tambussé e av deurbiran; 8 pèrchè chionque ch'a ciam a 'rsèiv; e chicassia ch'a sërca a treuva; e a deurbiran a col ch'a tambussa. 9 Chi a l'é 'd vojàutri, ch'a-j darìa na pera a sò fieul, s'a-j ciam 'd pan? 10 E s'a-j ciam 'n pess a-j darà miraco na serp? 11 Se donca vojàutri, ch'i seve gram, i seve dé 'd còse bon-e a vòstre masnà, pensé 'n pòch coma vaire 'd pì vòst Pare ch'a l'é an cel a darà 'd còse bon-e a coj ch'a-j në ciamo!

La régola d'òr

12 Fé a j'àutri tut lòn ch'i vorerie che lor av fèisso¹⁰⁴: a l'é sto-sì 'l compendi èd tut lòn ch'a l'é mostrà ant la Lege e ant ij profeta.

Ij doi senté

13 Intré pèr la pòrta strèita, pèrchè a l'é larga la pòrta e spassiosa la stra ch'a men-a a la pèrdission, e a-i é motobin èd gent ch'a-i intra. 14 Pèrchè la pòrta e la stra ch'a men-o a la vita a son èstrèite e a-i në j'é pòchi ch'a-j treuvo.

L'erbo e ij sò frut

15 Ora, pijeve varda dai profeta fàuss, ch'a ven-o da vojàutri con èl vèstì 'd moton ma che 'ndrinta a son èd luv ravass. 16 Ij arconossreve dai sò frut. Miraco as cheujo 'd rape d'uva dai cardass, o 'd fi da le spine?

104 Cfr. Luca 6:31.

¹⁷Minca bon erbo a fà 'd bon-a fruta, ma j'erbo gram a fan ëd fruta grama. ¹⁸L'erbo bon a peul nen fé 'd fruta grama, ni l'erbo gram ëd fruta bon-a. ¹⁹Tuti j'erbo ch'a fan nen ëd bon-a fruta a saran tajà e campà ant ël feu¹⁰⁵. ²⁰Parèj, donca, i-j conossreve dai sò frut¹⁰⁶.

Dì e fé

²¹Nen tuti coj ch'am diso: 'Nosgnor! Nosgnor!' A intreran ant ël regn dël cel. Ma a intrerà col ch'a fà la volontà 'd mè Pare dël cel. ²²Ant ël Dì dël Giudissi a-i saran vaire coj ch'a diran: 'Nosgnor! Nosgnor! L'omne pa profetisà a tò nòm? E l'omne pa scassà 'd demòni a tò nòm? E l'omne pa fàit ëdcò vaire miràcoj a tò nòm?'. ²³Ma mi i dirai antlora tut franch: 'I l'hai mai arconossuve; artireve da mi, vojàutri ch'i feve mach ël mal¹⁰⁷!'.

Le doe ca

²⁴Chicassia ch'a senta coste mie paròle e ch'a-j buta 'n pràtica, i lo comparissionrai a n'òm ëd bon sens ch'a l'ha fabricà soa ca dzora dla ròca. ²⁵E cand che la pieuva a l'é tombà, e che ij torent a son rivà, e che 'l vent a l'ha bofà, e ch'a l'han daje contra, cola ca a l'é nen drocà giù përchè ch'a l'era fondà an sla ròca. ²⁶Ma chionque ch'a senta coste mie paròle, e ch'a-j buta pa an pràtica, a smija a n'òm senza giudissi ch'a l'abia fabricà soa ca dzora dla sabia. ²⁷Cand che la pieuva a l'é tombà, e ch'ij torent a son rivà, e che ij vent a l'han bofà, e ch'a l'han daje contra, cola ca a l'é tombà giù, e soa ruin-a a l'é stàita compìa.

105 Cfr. Maté 3:10; Luca 3:9.

106 Cfr. Maté 12:33.

107 Cfr. Salm 6:8.

L'autorità 'd Gesù

²⁸Ora a l'é rivà che cand che Gesù a l'ha finì sto dëscors, la gent a l'é restane pien-a d'amirassion përsa soa dotrin-a, ²⁹përchè ch'a-j mostrava con autorità, e nen parèj dij magister ëd la lege¹⁰⁸.

8

Gesù a variss n'òm ch'a l'era malavi 'd lebra

¹Cand che Gesù a l'é calà giù da la montagna, na gran quantità 'd gent a l'é butasse a 'ndeje dapress¹⁰⁹. ²Antlora a l'é rivà che n'òm, malavi 'd lebra, a l'é prostèrnasse dè 'dnans ëd chiel e a l'ha dije: "Signor, s'it veule, it peude bin varime e rendme torna net". ³E Gesù, a l'ha sporzù la man e a l'ha tocalo 'n disandje: "I lo veuj, ch'it sie net!", e 'd colp soa lebra a l'é stàita varia. ⁴Apress ëd lòn, Gesù a l'ha dije: "Lòn ch'i l'hai fate, pijte varda 'd contelo a gnun, ma va a fete vèdde dal sacerdot, e smon-a 'l don che Mosè a l'ha comandà an ësti cas¹¹⁰, përchè lòn a-i serva 'd testimoniansa e 'd preuva".

Varision dël servitor d'un senturion

⁵Antlora Gesù a l'é intrà an Cafàrnao. Un senturion a l'é andàit a trovelo e a lo suplicava disandje: ⁶"Signor, mè sèrvitor a l'é a ca anciodà ant un let con na paralisia e a patiss tant". ⁷Gesù a-j dis: "I ven-o sùbit a varilo", ⁸Èl senturion a-j rëspond: "Signor, i son nen degn che ti 't ven-e a ca mia, ma dis mach da sì la paròla, e mè sèrvitor a sarà vari. ⁹I sai ch'a l'é parèj përchè mi, che pura i son sota l'autorità d'un àutr, i l'hai dij

108 7:28-29 cfr. March 1:22; Luca 4:32.

109 Cfr. Maté 22:13; 25:30; Luca 13:28.

110 Cfr. Levitich 14:1-32.

soldà a mè òrdin. S’i diso a un èd lor: Va! Chiel a part, e s’i diso a n’àutr: Ven! Chiel a ven, e se a mè sèrvitor a-j comando: Fà lòn! Chiel a lo fà!”. ¹⁰Cand che Gesù a l’ha senti lòn, as na stupìa, e a l’ha dit a coj ch’a-j vnisiò dapress: “An vrità iv diso ch’i l’hai mai trovà gnanca an Israel na fede tant granda. ¹¹Iv diso che diversi, un bel dì, a vniran da l’orient e dal ponent, e as butran a tàula con Abraham, Isach e Giacòb ant èl Regn dël cel¹¹¹, ¹²mentre che ij fieuj dël Regn a na saran lassà fòra, ant èl top, andoa ch’a pieureran e argriagneran ij dent”. ¹³Anlora Gesù a l’ha dit al senturion: “Artorna a toa ca e ch’at sia fàit precis coma ch’it l’has chërdù”. E ant col istess moment sò sèrvitor a l’é trovasse vari.

Gesù a variss tanta gent

¹⁴Cand che Gesù a l’é rivà a la ca ‘d Pero, a l’ha trovà che la madòna ‘d chiel a l’era ant èl let e ch’a l’avia la frev. ¹⁵Anlora a l’ha tocaje la man e la frev a l’ha chitala. Peui cola fomna a l’é aussasse e a l’ha comensà a servije da mangé.

¹⁶A la sèira a l’han èdcò mnà da Gesù diversi ch’a j’ero tormentà da ‘d demòni. Chiel con soa paròla a l’ha scassà d’ant lor jë spirit malign e a l’ha vari tuti coj ch’a j’ero malavi. ¹⁷A l’é compisse parèj lòn ch’a l’avia nunsia ‘l profeta Isaia: “A j’ero nòstre maladiè che chiel a portava; a j’ero ij nòstri patiment ch’a l’era pijass-je a còl¹¹²”.

Andeje dapress a Gesù

¹⁸Gesù, vëddenda che a-j stava dantorn un grand èstrop èd gent, a l’ha dàit òrdin ai sò dissépoj èd passé da l’àutra riva dël lagh. ¹⁹A l’é antlora ch’a l’é avzinass-je un magister èd la Lege e a l’ha dije: “Magister,

111 Cfr. Luca 13:29.

112 Cfr. Isaia 53:4.

i son pront a andete dapress, a fan nen andova ch’it andras”. ²⁰Gesù a-j rëspond: “Le volp a l’han èd trun-e, e j’osej dël cel a l’han èd nì, ma ‘l Fieul èd l’Òm a l’ha gnanca ‘n pòst andoa ch’a peussa arposesse¹¹³.

²¹Peui n’àutr, un dij sò dissépoj, a l’ha dije: “Signor, pèrmètme d’andé prima a sotré mè pare”. ²²E Gesù a-j dis: “Ti venme dapress, e lassa ch’ij mòrt a sotero ij sò mòrt!”.

Gesù a pàsia la tempesta

²³Peui Gesù a l’é montà ant la barca e ij sò dissépoj a son andaje dapress. ²⁴A l’improvista an sël lagh a l’é levasse na tempesta tant fòrta che j’onde a comensavo a quate la barca, ma Gesù a durmìa. ²⁵Anlora ij dissépoj a son andàit a dësvijélo, e a l’han dije: “Signor, salv-ne ch’i soma an camin a colé a fond!”. ²⁶E chiel a-j dis: “Gent èd pòca fede ch’i seve! Pèrché l’evene tëmme?”. Anlora a l’é aussasse, a l’ha parlà con fòrsa ai vent e a j’onde, e a l’é fasse na gran calma. ²⁷Coj òm a son restane motobin stupì, e a disìo: “Chi é-lo sto-sì che fin-a ‘l vent e le onde a-j ubidisso?”.

Varision dij doi indemonià

²⁸Cand ch’a son rivà da l’àutra banda dël lagh, ch’a l’era ‘l pais dij Gergesenian, doi om ch’a l’ero possedù da ‘d demòni e ch’a l’ero seurtì dal simiteri anté ch’a stasiò, a son andaje al rëscontr. A l’ero tant pericolos che gnun a podìa gnanca passeje pèr cola strà-li. ²⁹J’indemonià a son butasse a crijé e a disìo: “Pèrchè ti ‘t fiches an mes¹¹⁴, Fieul èd Nosgnor? Ses-to vnune a tormenté ansissì dëdnans dël temp? ³⁰A-i era pa vaire lontan da lor nè strop èd crin ch’a pasturavo. ³¹E ij demòni a lo pregavo

113 O “posé la testa”.

114 Let. “Còs é-lo an tra noi e ti?”.

an disandje: “S’it na campe fòra, pèrmètne al manch ch’is na vado an col èstrop èd crin là!”. ³²Chiel a-j dis: “Andeje!”. Anlora ij demòni a son seurtì da coj òm e a son andass-ne ai crin, e l’antreggh èstrop èd crin a l’è precipitasse ant èl lagh, e a son tuti mòrtje ant l’eva. ³³E coj ch’a goernavo ij crin a son scapà e, rivà a la sità, a l’han contà a tuti lòn ch’a l’era capitaje a j’andemonià. ³⁴Anlora tuta la gent èd cola sità a l’è seurtine e a son andàit a trové Gesù, ma a lo suplicavo ch’a chitèissa sùbit sò pais èd lor.

9

Varision d’un paralitich

¹Anlora Gesù a l’è montà ant na barca, a l’è passà a l’altra riva e a l’è vnùit ant la borgià dova ch’a stasia ‘d sòlit. ²Ansilà a l’han presentaje un paralitich cogià an s’ na sivera. Gesù, an vèddend la fede èd cola gent, a l’ha dit al paralitich: “Perdte nen èd coragi, mè fieul, ij tò peccà at son pèrdonà. ³A-i era là ‘d magister èd la Lege ch’a pensavo: “Sto-sì a bèstèmmia!”; ⁴Gesù, contut, ch’a conòssia lòn ch’a pensavo, a-j dis: “Pèrché penseve mal ant ij vòstri cheur? ⁵E dime ‘n pò, é-lo pì fàcil èd dì: Ij tò peccà at son pèrdonà? O ‘d dì: Àuss-te e marcia? ⁶Ora, pèrch’i sàpie che ‘l Fieul èd l’Òm a l’ha ‘l podej èd pèrdoné ij peccà ambelessì an sla tèra...” - a dis al paralitich: “Àuss-te, ciapa sù toa sivera e vatne a ca toa”. ⁷E col-lì a l’è aussasse e a l’è tornass-ne a ca. ⁸La gent, an vèddend lolì, a l’è restà bele che sburdia, e a dasia glòria a Nosgnor d’avèj acordà a l’òm na potensa tant granda.

La vocassion èd Maté

⁹Damentre ch’as n’andasìa, Gesù a l’ha vèddù n’òm ch’as ciamava Maté, astà a la tàula anté ch’as arseivia le taje, e a l’ha dije: “Venme dapress”, e chiel a l’è aussasse e a l’è andaje dapress.

¹⁰Pì tard, mentre che Gesù a l’era a taula ant la ca ‘d Maté, diversi pedagé e d’altra gent èd cativa reputassion a l’ero ‘dcò stàit anvità con Gesù e ij sò dissépoj. ¹¹Ij Farisé, an vèddenda lolì, a l’han dije ai sò dissépoj: “Com é-lo che vòst magister a mangia an compagnia ‘d pedagé e d’altra gent èd cativa reputassion ¹¹⁵?” ¹²Gesù a l’ha senti lolì e a-j dis: “A l’è pa coj ch’a stan bin ch’a l’han da manca dèl mèdich, ma a l’è coj ch’a stan mal. ¹³Andé a amprende lòn ch’a veulo dì ste paròle¹¹⁶: ‘I veuj la misericòrdia e pa nen èd sacrificissì¹¹⁷, pèrché i son nen èvnu pèr ciamé al pentiment ij giust, ma ij peccator”.

Discussion a propòsit dèl digiun

¹⁴Ij dissépoj èd Gioann a son andàit a trové Gesù e a l’han ciamaje: “Pèr còs é-lo che nojàutri e ij Farisé i foma digiun èd soens, e ij tò dissépoj a digiuno nen?”. ¹⁵Gesù a l’ha rësponduje: “Peudo-ne esse sagrinà j’anvità a nòsse mentre che lè spos a l’è con lor? Contut, a vniran coj dì che lè spos a-j sarà levà, e a l’è antlora ch’a faran digiun”.

¹⁶E ‘dcò a-i é gnun ch’a buta ‘n tacon èd pann neuv a un vèstì frust, pèrché lòn ch’as buta pèr taconé a s-cianca ‘l vèstì e ‘l pertus a së slarga. ¹⁷As buta pa ‘dcò d vin neuv drinta a ‘d botaj frust, sèdèsnò coj botaj a sàuto e ‘l vin a l’è sgairà e ij botaj a

¹¹⁵ 9:10-11 cfr. Luca 15:1-2.

¹¹⁶ Cfr. Maté 12:7.

¹¹⁷ Cfr. Osèa 6:16.

son pèrdù; ma as buta 'l vin neuv drinta a 'd botaj neuv; parèj as conservo tuit e doi.

Gesù a variss an risposta dla fede

¹⁸Mentre che Gesù a disìa ste còse, a l'é presentasse a chiel në sgnor ch'a l'é prostèrnassje dè 'dnans e ch'a l'ha dije: "Mia fija a l'é mòrta da pòch, ma ti 't peude fela artorné a vive, se mach it ven-e a feje l'imposission ëd le man".

¹⁹Anlora Gesù a l'é aussasse e a l'é andaje dapress con ij sò dissépoj. ²⁰Giusta an col moment-lì, na fomna, ch'a patia da dódes agn d'un fluss ëd sangh, a-j ven da daré e a-j toca 'l bord ëd soa vestimenta, ²¹pèrchè ch'a pensava: "S'i peuss mach tocheje soa vestimenta, i sarai varia". ²²Gesù a l'é virasse e vardandla, a-j dis: "Perdte nen ëd coragi, fija mia! Toa fede a l'ha salvate!". An col istess moment la fomna a l'é varia.

²³Donca, cand che Gesù a l'é rivà a la ca 'd col ësngnor e ch'a l'ha vèddù ij sonador e në strop ëd gent ch'a fasia 'n gran' bordel, ²⁴a l'ha dije: "Artireve, che la fija a l'é nen mòrta, a ma a deurm. Ma la gent as mincionava 'd chiel. ²⁵Siché, apress d'avèj fàit seurte tut col èstrop, a l'é intrà, a l'ha pijà la man ëd la fiolin-a, e chila a l'é aussasse. ²⁶La neuva 'd lòn ch'a l'era capità a l'é spantiasse pèr tuta cola region.

Gesù a variss ij bòrgno

²⁷Mentre Gesù as n'andasia da là, doi òm ch'a l'ero bòrgno a son butassje apress, crijand e disanda: "Fieul ëd David, àbie compassion ëd nojàutri! ²⁸Cand ch'a l'é rivà ant la ca (anté ch'a l'avìa da sté col dì-lì) coj doi bòrgno a son avzinassje e chiel a l'ha dije: "Chèrdeve ch'i peussa fé lòn ch'im ciame?" Lor a l'han rësponduje: "Éh, i lo chèrdoma pèrdabon!". ²⁹Anlora Gesù a l'ha

tocaje j'euj an disandje: "Ch'av sia fàit conform a vòstra fede! ³⁰A l'é parèj che ij sò euj ëd lor a son dovertasse. Contut, Gesù a l'ha butaje an guardia sever che 'd lòn a lo contèisso a gnun. ³¹Ma lor, tut sùbit ch'a l'ero seurtiss-ne, a l'han fàit core soa nòmina pèr tuta cola region.

Varision d'un òm mut andemonià

³²Com a seurtìo, a l'han ëmnaje a Gesù n'òm ampossessà d'un demòni e ch'a podia pì nen parlé. ³³Cand che 'l demòni a l'é stàit èscassà fòra, ël mut a l'é butasse a parlé. La gent a l'é restà sburdìa e a disìa: "Mai a l'é vèddusse 'd ròbe parèj an Israel". ³⁴Ij Farisé, contut, a disio: "Sto-sì a scassa ij demòni con l'agiut dël prinsi dij demòni^{118!}".

Lè bzogn ch'a-i é 'd mëssonor

³⁵Ora Gesù as n'andasia an tute le sità e le borgià an dotrinand ant le sinagòghe, nunsiana la bon-a neuva dël Regn e varend tute sòrt ëd maladiè e tute sòrt ëd magagne¹¹⁹. ³⁶An vèddand jè strop ëd gent, a l'han faje compassion, perchè ch'a l'ero tuti pien ëd sagrin e dèscoragià coma tante feje sens 'n bërgé¹²⁰. ³⁷Anlora a l'ha dije ai sò dissépoj: "Sicur la mësson a l'é granda, ma a-i é pòchi mëssonor. ³⁸Preghé, donca, 'l Signor ëd la mësson, ch'a manda da pì 'd mëssonor ant ij sò camp¹²¹.

118 Cfr. Maté 10:25; 12:24; March 3:22; Luca 11:15.

119 Cfr. Maté 4:23; March 1:39; Luca 4:44.

120 Cfr. Numer 27:17; 1 Re 22:17; 2 Crònache 18:16;

Esechiel 34:5; March 6:34.

121 9:37-38 cfr. Luca 10:2.

10

La mission dij dódes apòstoj

¹Gesù a l'ha ciamà ij sò dódes dissépoj e a l'ha daje autorità dzora djë spìrit èscaros parèj ch'a-j taparèisso e a varisso d'ogni sòrt ëd maladìe e 'd magagne. ²Costi-sì a son ij nòm dij dodes apòstoj: 'l prim a l'é Simon (ciamà 'dcò Pero) e Andrea sò frel; Giaco fieul ëd Zebedé, e Gioan, sò frel; ³Flip e Bartromé; Tomà e Maté, col dël pedagog; Giaco, fieul d'Alfé, e Tadé. ⁴Simon ël zelòta e Giuda Iscàriot, col istèss ch'a l'ha peui tradilo. ⁵Gesù a l'ha comissionà coj dodes-li e a l'ha daje coste instrussion: "Andé nen dai pagan, e intré nen ant le sità dij Samaritan. ⁶Andé pitòst da le fèje perdùe dël pòpol¹²² d'Israel. ⁷Cand ch'i andreve, prediché cost mëssagi: "Èl regn dël cel a l'é avzinasse". ⁸Vari ij malavi, mondé ij lepros, arsussité ij mòrt, taparé ij demòni. I l'ave arsèivù a gràtis e dé a gràtis. ⁹Porté nen d'òr, d'argent o d'aram an vòste sacòcie¹²³. ¹⁰Porté nen ëd borse¹²⁴ da viaggi, ni 'n cambi 'd vestimente¹²⁵, ni 'd sàndole, ni 'd baston, përché coj ch'a travajo a mérito soa provianda¹²⁶. ¹¹Cand ch'intre ant na sità o un vilagi, anformeve anans chi ch'a l'é degn d'alogeve e sté ambelelà fin-a ch'i parte da col pòst. ¹²Cand ch'i intre 'nt na ca, salute la gent ch'a jë sta¹²⁷. ¹³Se cola ca a n'é degna, che vòsta pas a ven-a an su chila; ma s'a n'é pa degna, che vòsta pas a torna da vojàutri. ¹⁴E se cheidun av arseiv nen e a veul pa sté a sente vòstre paròle, antramentre ch'i parte da cola ca o da cola sità, sopaté la póer da vòsti pé¹²⁸. ¹⁵Iv diso an vrità, che coj

122 Let. "dla ca".

123 Lét. sènture.

124 O "èd sac".

125 O "doi veste".

126 Cfr. 1 Corint 9:14; 1 Timòt 5:18.

127 Metonimìa për "saluté la gent ch'a l'abita".

128 Cfr. At 13:51.

dël pais ëd Sòdoma e Gomorra¹²⁹, ant ël Di dël Giudissi a saran tratà con meno rigor che cola sità-lì¹³⁰.

La pèrsecussion dij dissépoj

¹⁶Iv mando coma tanti agnej an mes ai luv; guardé donca d'esse prudent coma 'd serp e nossent coma 'd colombe¹³¹. ¹⁷Pijé guarda dla gent përché av daran ant le man dij tribunaj¹³² e av faran stafilé ant soe sinagòghe. ¹⁸I sareve mnà dè 'dnans ai governator e 'dcò 'dnans ai re për motiv ëd mi, coma 'd testimoniansa për lor e për ij pagan. ¹⁹Cand, nopà, av pijeran për esse giudicà, sagineve nen ëd lòn ch'i l'avreve da dì, përchè an col istèss moment a sarà Nosgnor a deve le paròle giuste da dì. ²⁰Pèrchè i sareve nen vojàutri a parlé, ma a sarà lè Spìrit ëd vòst Pare ch'a parlarà an voi¹³³. ²¹Ora, ël frel a darà sò frel a la mòrt, e 'l pare soe masnà; e le masnà a-i daran contra ai sò pare e a soe mare, e a-j faran meuire¹³⁴. ²²I sareve odià da tuti për motiv ëd mè nom¹³⁵; ma chionque as bugera nen fin-a a la fin a sarà salvà¹³⁶. ²³Cand ch'i sareve pèrseguità ant na sità, scapé ant n'àutra; in vrità iv lo diso ch'a l'avreve nen finì 'd travèrsé tute le sità d'Israel, anans che 'l Fieul ëd l'Òm a sia vnù. ²⁴Èl dissépol a l'é nen pì grand¹³⁷ ëd sò magister, ni 'l servitor pì grand ëd sò padron¹³⁸. ²⁵A l'é pro për ël dissépol d'esse¹³⁹ parèj 'd sò magister, e 'l servitor parèj 'd sò padron.

129 Cfr. Maté 11.24.

130 10:7-15 cfr. Luca 10:4-12.

131 Cfr. Luca 10:3.

132 O "consej".

133 10:17-20 cfr. March 13:9-11; Luca 12:11-12; 21:12-15.

134 Cfr. March 13:12; Luca 21:16.

135 Cfr. Maté 24:9; March 13:13; Luca 21:17.

136 Cfr. Maté 24:13; March 13:13.

137 O: "Al dzura". Cfr. Luca 6:40.

138 Cfr. Gioann 13:16; 15:20.

139 O "Dventé".

S'a l'han ciamà 'l pare dla famija Belsebù tant pì a ciamran-ne parèj coj ëd ca soa¹⁴⁰.

Àbie tëmma 'd Nosgnor, pa dl'òm

²⁶Àbie nen tëmma 'd lor, pèrché a-i é gnente dè stèrmà ch'a ven-a nen dësquatà¹⁴¹, ni gnente 'd segret ch'a ven-a pa a esse conossù¹⁴². ²⁷Lòn ch'iv diso ant lè scur, dijlo al ciàir, e lòn ch'iv diso ant j'orije¹⁴³, predichelo dai cuvert ëd le ca¹⁴⁴. ²⁸Àbie nen tëmma ëd coj ch'a masso 'l còrp m' a pseudo nen massé l'ànima. Àbie tëmma, pitòst, ëd Col ch'a peul mandé an perdission e l'ànima e 'l còrp campandje ant l'infern. ²⁹As vend-lo nen doi passaròt pèr un sòld? E pura a-i n'a i é pa un 'd lor ch'a casca 'n tèra senza la volontà 'd vòst Pare. ³⁰Fin-a ij cavèj 'd vòsta testa a son tuti contà. ³¹Donca, Àbie nen tëmma, vojàutri i l'eve pi 'd valor che motobin ëd passaròt. ³²Chicchessia, antlora, ch'am confesserà 'dnans a la gent, i lo confess-raj 'dcò mi 'dnans a mè Pare ch'a l'é an cel. ³³Ma chicchessia ch' am arnegrà dè 'dnans a la gent¹⁴⁵, i lo arnegrai 'dcò mi 'dnans a mè Pare ch'a l'é an cel¹⁴⁶.

Nen la pas ma la spa

³⁴Chërde nen ch'i sia vnù a porté la pas an sla tèra, i son nen èvnù a porté la pas, ma la spa. ³⁵Pèrché i son vnù a divide 'l fieul da sò pare, la fija da soa mare, e la nòra da soa madòna, ³⁶e ij nemis d'un òm a saran coj dl'istèssa soa ca¹⁴⁷. ³⁷Col ch'a l'ha pì car sò pare o soa mare che mi, a l'é nen degn ëd

140 Cfr. Maté 9:34; 12:24; March 3:22; Luca 11:15.

141 O "arvelà" (da Dé).

142 Cfr. March 4:22; Luca 8:17.

143 O "i ciusion-o".

144 O "dla trassa", "dla belavista" (parèj che tùit a pseudo scutelo)

145 O "a j'òm".

146 Cfr. 2 Timòt 2:12.

147 Cfr. Michèa 7:6.

mi, e col ch'a l'ha pì car sò fieul o soa fija che mi, a l'é nen degn ëd mi. ³⁸E chicchessia ch'a pija nen soa cros e ch'am ven-a nen dapress, a l'é nen degn ëd mi¹⁴⁸. ³⁹Col ch'a treuva soa vita¹⁴⁹ a la perdrà, ma col ch'a l'avrà perdù soa vita pèr amor ëd mi, a la trovà torna¹⁵⁰.

L'arcompensa

⁴⁰Col ch'a arsèiv vojàutri, a arsèiv mi¹⁵¹, e col ch'am arsèiv a 'rsèiv col ch'a l'ha mandame¹⁵². ⁴¹Col ch'a 'rsèiv un profeta (pròpe) pèrché a l'é 'n profeta, a 'rseivrà l'arcompensa d'un profeta, e col ch'a 'rsèiv n'òm giust (pròpe) pèrché a l'é n'òm giust, a 'rseivrà l'arcompensa d'un òm giust. ⁴²E chicchessia ch'a l'avrà dàit da bèive mach un bicer d'eva frësca a un ëd costi pcit pèrché a l'é un ëd mè dissépoj, iv diso an vrità ch'a perdrà nen soa 'rcompensa.

11

¹Cand che Gesù a l'ha finì sti amaestrament-sì ai sò dódes dissépoj, a l'é partiss-ne da col pòst pèr andé a mostré e a prediché ant soe sità 'd lor.

Gesù e Gioann Batista

²Ora, Gioann, che ant la pèrzon a l'avìa sentì parlé 'd lòn che 'l Crist a fasìa, a l'ha mandaje doi 'd sò dissépoj pèr dije: ³"Sesto Col ch'a l'ha da ven-e, o i l'oma da spetene n'àutr?". ⁴E Gesù a-j rëspond: "Andé e fé vòsta relassion a Gioann ëd lòn ch'i l'eve vèddù e sentì: ⁵Ij bòrgno a s-ciàiro, ij sòp a marcio, ij lepros a son mondà, ij

148 Cfr. Maté 16:24; March 8:34; Luca 9:23.

149 O "ànima".

150 Cfr. Maté 16:25; March 8:35; Luca 9:24; 17:33; Gioann 12:25.

151 Cfr. Luca 10:16; Gioann 13:20.

152 Cfr. March 9:37; Luca 9:48.

ciòrgn a sento, ij mòrt a son arsussità¹⁵³, e l'Evangèli a l'è predicà ai pòver¹⁵⁴. ⁶A l'é bonoros col ch'a sarà nen èscandalisasse 'd mi".

⁷Antramente ch'as n'andasìo, Gesù a l'ha comensà a parlé a la gent ëd Gioann: "Còsa seve-ne andàit a vèdde ant ël desert? Na cana sopatà dal vent? ⁸Ancora, còsa seve-ne andàit a vèdde? N'òm vestì 'd manera spatussanta? Coj ch'a son vestì parèj a son ant ij palass reaj. ⁹Còs' i seve-ne andàit a vèdde? Un profeta? Eh, iv diso, e 'd pì d'un profeta? ¹⁰Sto-sì a l'é col ch'a l'é scrivùne: 'Vardé, iv mando mè ambassador dè 'dnans a ti ch' at prontrà la strà¹⁵⁵. ¹¹In vrità iv diso, che fra coj ch'a son nassù da na fomna, a-i é stàine gnun ch'a sia pì grand che Gioann Batista; ma 'l pì cit ant ël Regn ëd Nosgnor, a l'é fin-a pì grand che chiel. ¹²Dal temp ëd Gioann Batista fin-a 'l dì d'ancheuj, ël Regn dël ciel a l'ha patì violensa e a-i rivran coj ch'a lo ciapo a fòrsa; ¹³pèrchè tùit ij profeta e la Lege a l'han profetisà fin-a a Gioann¹⁵⁶. ¹⁴E s'i veule capila, a l'é col-li l'Elia ch'a dovia ven-e¹⁵⁷. ¹⁵Chi ch'a l'ha d'orije për sente, ch'a senta.

¹⁶Ma a chi avrai-ne da paragoné sta generassion-sì? A smija a coj fieuj ch'a stan setà 'n piassa e ch'a crijo l'un a l'àutr: ¹⁷Për vojàutri i l'oma sonà la fluta e i l'eve nen balà. I l'oma cantà 'd canson da fé pioré e i l'eve nen piorà'. ¹⁸Pèrchè Gioann a l'é vnùit e a l'ha nen èsmangiassà ni sbeivassà, e a diso: 'A l'é 'mpossessà da 'n demòni'. ¹⁹A l'é peui vnù 'l Fieul ëd l'Òm ch'a mangia e a bèiv, e a diso: 'Vardé-là 'n mangion e 'n beivon, amis dj'esator dj'impòste e dij

153 Cfr. Isaia 35:5-6.

154 Cfr. Isaia 61:1.

155 Cfr. Malachia 3:1.

156 Cfr. Luca 16:16.

157 Cfr. Malachia 4:5; Matè 17:10-13; March 9:11-13.

peccator'. La sapiensa, nopà, a l'é stàita giustificà da soe euvre¹⁵⁸".

Trist a cole sità ch'a veulo nen pentisse

²⁰Anlora Gesù a l'é butasse a aprocé a le sità, andoa ch'a l'avìa fàit motobin ëd miracoj, ma ch'a l'ero nen pentisse. ²¹"Trist a ti Corasin! Trist a ti, Betsaida! Pèrchè s'ij miracoj ch'a son operasse an tra 'd voi a fusso rivà a Tir o a Sidon, lor a sarìo già da temp pentisse con ròbe 'd sach e ant la sënner¹⁵⁹. ²²Ma it diso che ant ël Di dël Giudissi a sarà pì tolerabil për Tir e Sidon che për ti! ²³E ti, Capèrnaum, ses-to stàita 'lvà fin-a al cél¹⁶⁰ No, ti 't saras campà giù fin-a 'nt l'infern¹⁶¹, perchè se ij miracoj ch'a son èstàit fàit an ti, a fusso rivà a Sòdoma¹⁶², cola sità a sarìa ancora là ant ël dì d'ancheuj. ²⁴Ma iv diso che ant ël Di dël Giudissi, a sarà pì tolerabil për la region ëd Sòdoma che për ti¹⁶³".

L'anvit ëd Gesù

²⁵An col temp là, Gesù a l'ha dit: "It rendo grassie¹⁶⁴, Pare, Signor dël cél e dla tèra, për lòn ch'it l'has èstèrmà ste còse da coj ch'as chërdo d' savèj e d'esse inteligent e ch'it l'has arvelaje a 'd masnà. ²⁶A l'é parèj, Pare, perchè parèj a l'é piasute¹⁶⁵. ²⁷Èl Pare a l'ha dame tute le còse an man¹⁶⁶. Gnun a conòss ël Fieul sednò 'l Pare e gnun a conòss ël Pare sednò 'l Fieul e chi 'l Fieul a

158 O "dai sò fieuj".

159 Cfr. Isaia 23:1-18; Ezekiel 26:1-28:26; Gioel 3:4-8;

Amos 1:9-10; Sacharia 9:2-4.

160 Cfr. Isaia 14:13-15.

161 O "Ades", la destinassion ultima 'd coj ch'a saran nen trovà giust dèdnans a Nosgnor.

162 Cfr. Génesi 19:24-28.

163 Cfr. Matè 10:15; Luca 10:12.

164 O "It làudo".

165 O "pèrchè costa a l'era toa volontà 'd grassia".

166 O "A l'ha consigname tute le còse", a l'ha butaje sota mia autorità. Cfr. Gioann 3:35.

l'avrà vorsù arvelelo¹⁶⁷. ²⁸Vnì da mi tuti vojàutri ch'i seve strach e carià, e mi iv darai l'arpòs. ²⁹Buteve an sël còl mè giov e amprendeve da mi, ch'i son gentil e ùmil èd cheur, e i trovreve l'arpòs che vòstre ànime an n'han da manca¹⁶⁸, ³⁰pèrchè mè giov a l'é belfé 'd portelo e mè càrich a l'é nen grev".

12

Na discussion an sël di 'd Saba

¹An col temp-lì Gesù as n'andasia un di 'd Saba an mes d'un camp èd gran e ij sò dissépoj, ch'a l'avio fam, a son butasse a cheuje dè spì 'd gran e a mangess-je¹⁶⁹.

²Cand che ij Farisé a l'han vèddù lolì, a l'han dije: "Com é-lo che ij tò dissépoj a fan na ròba ch'a l'é proibìa 'd fela 'nt un di 'd Saba!".

³Ma chiel a l'ha rësponduje: "I l'ave nen lesù lòn ch'a l'avìa fàit David un di ch'a l'avìa fam, chiel e soa gent? ⁴Coma ch'a l'é intrà 'nt la ca 'd Nosgnor, e a l'ha mangià ij pan èd j'oferte, ch'a l'era nen consentije 'd mangene, nì a chiel nì ai sò, ma mach ij sacerdot a podìo mangene¹⁷⁰?"¹⁷¹ ⁵Opura l'ave nen lesù 'nt la Lege èd Mosè, che 'nt un di 'd Saba, ij sacerdot ant èl templi, a peulo trasgredì l'arpòs dël di 'd Saba senza pèr lòn ess-ne colpèvoj¹⁷²? ⁶Ora iv diso ch'a-i é sì un ch'a l'é motobin pì grand dël templi. ⁷Ma s'i savèisse lòn ch'a veul dì¹⁷³: I veuj la misericòrdia e pa nen ij sacrifici¹⁷⁴, i l'avriè nen condanà 'd nossent. ⁸Pèrchè 'l Fieul èd l'Òm a l'é Signor fin-a dël Saba".

167 Cfr. Gioann 1:18; 10:15.

168 O "l'arpòs èd vòstre ànime". Cfr. Geremìa 6:16.

169 Cfr. Deuteronòmi 23:25.

170 Cfr. Levitich 24:9.

171 12:3-4 cfr. 1 Samuel 25:1-6.

172 Cfr. Numer 28:9-10.

173 Cfr. Maté 9:13.

174 Cfr. Osèa 6:6.

N'òm varì ant un di 'd Saba

⁹Partì ch'a l'é stàit da lì, Gesù a l'é intrà 'nt la sinagoga. ¹⁰A-i era là n'òm ch'a l'avìa na man paralisà e, pèr podèj acusé Gesù, a l'han ciamaje: "É-lo consentì d'arsané 'nt un di 'd Saba?". ¹¹Gesù a l'ha rësponduje: "Chi sarà-lo col èd vojàutri che s'a l'ha na fèja ch'a ven-a tombé 'nt un fòss èd Saba, a lassa 'd pijela e 'd gavejla fòra¹⁷⁵? ¹²N'òm a val motobin èd pì che na fèja! Siché, a l'é bin consentì 'd fé dël bin ant un di 'd Saba!". ¹³Anlora a l'ha dije a col òm: "Feme vèdde toa man", e col-lì a l'ha sporzujla, e a l'é dventà san-a parèj èd l'àutra. ¹⁴Peui ij Farisé a son surti e a l'han tnù consèj contra 'd Gesù pèr trovè na manera pèr felo meuire.

Gesù, èl sèrvent sernù

¹⁵Cand ch'a l'ha savù lolì, Gesù a l'é artirasse da col leugh e motobin èd gent a l'é andaje dapress, e an tra 'd lor a l'ha vari coj ch'a l'ero malavi. ¹⁶Contut, a l'ha proibije fòrt che lolì as savèissa an gir. ¹⁷A l'é parèj ch'a l'é compisse lòn ch'a l'avìa nunsia 'l profeta Isaia: ¹⁸"Vardé lì mè sèrvent, col ch'i l'hai sernù e ch'i-j veuj tanta bin: chiel am fà tant piàsì. I butrai an chiel mè Spìrit e chiel a nunsierà la giustissia a le nassion. ¹⁹A contendrà nen, a aussèrà nen la vos an pùblich, gnanca as sentirà soa vos ant le piasse. ²⁰A sfriserà nen la can-a ch'a l'é già scrussia, e a dèstisserà nen la candèila ch'a fuma ancora, fin-a tant ch'a fasa trionfé la giustissia. ²¹Sò nòm a sarà la speransa 'd tut èl mond"¹⁷⁶.

175 Cfr. Luca 14:5.

176 O "èd tute le nassion". Cfr. Isaia 42:1-4.

Gesù e 'l prinsi dij demòni

²²Anlora a l'han ëmnaje n'òm ch'a l'era possedù dal demòni e ch'a l'era bòrgno e mut. Gesù a l'ha arsanalo ëd manera che col ch'a l'era stàit bòrgno e mut a parlava e a vëddia. ²³Tuta la furfa a l'é stane stupia, e a disìa: "Sto-sì a sarìa-lo nen fòrse 'l Fieul ëd David?". ²⁴Ij Farisé, contut, an sentend lòn, a disìo: "Col-lì, s'a scassa ij demòni, a lo fà pèr ël mojen ëd Belsebù, 'l prinsi dij demòni¹⁷⁷!" ²⁵Gesù, ch'a conossìa lòn che lor a pensavo, a l'ha dije: "Qualonque règn andoa ch'a-i sia 'd division a podrà nen dzorvive, e qualonque sità o famija ch'a l'é dividù a ch'as fà la guèra, a peul nen duré. ²⁶S'a l'é Satana ch'a scassa Satana, a l'é an dëscòrdia con chiel medésim. Com é-lo donca che sò règn a podrà mai duré? ²⁷E se mi i scasso ij demòni pèr ël mojen ëd Belzebù, pèr mojen ëd chi é-lo che ij vòstri esorcista a lo scasso? Èdcò lor a scasso 'd demòni, parèj a saran lor ch'av condaneran pèr lòn ch'i l'ave dit. ²⁸Se a l'incontrari, mi i scasso ij demòni pèr ël mojen ëd lè Spìrit ëd Nosgnor, a l'é sicur che 'l Règn ëd Nosgnor a l'é rivà an mes ëd vojàutri. ²⁹Com é-lo che un a podrìa intré 'nt la ca 'd òm ch'a l'é fòrt e robeje ij sò beni, se, anans ëd tut, a staca nen l'òm fòrt? A l'é antlora ch'a pijerà lòn ch'a-i é 'nt la ca. ³⁰Chi ch'a l'é pa con mi, a l'é contra mi e chi a ambaron-a nen con mi, a sbarda¹⁷⁸. ³¹Èd consequenza iv diso: Minca 'n pecà e na bèstëmmia a peulo esse pèrdonà, ma la bèstëmmia contra lè Spìrit Sant a sarà pa nen pèrdonà. ³²Chi ch'a parla contra 'l Fieul ëd l'Òm a sarà pèrdonà, ma chi ch'a parla contra lè Spìrit Sant a sarà mai pèrdonà, nì an ës mond nì ant ël mond ch'a vnirà¹⁷⁹.

¹⁷⁷ Cfr. Maté 9:34; 10:25.

¹⁷⁸ Cfr. March 9:40.

¹⁷⁹ Cfr. Luca 12:10.

Còse bon-e e còse grame

³³S'i piante n'erbo bon, a darà 'd frut bon, e s'i piante n'erbo gram, a darà 'd frut gram, pèrchè dai sò frut as conòss la pianta¹⁸⁰. ³⁴Rassa 'd vipre¹⁸¹! Com é-lo ch'i podrìe parlé bin, vojàutri ch'i seve gram? Pèrchè la boca a parla da lòn ch'a seurt dal cheur¹⁸². ³⁵L'òm onest a gava 'd bon-e ròbe dal bon tesòr ëd sò cheur, e l'òm gram a gava 'd ròbe grame dal tesòr gram ëd sò cheur. ³⁶Ora iv diso che 'd tute le paròle dësutil ch'a diran j'òm a na rendran cont ant ël Di dël Giudissi; ³⁷Siché da toe paròle it saras giustificà e da toe paròle it saras condanà.

Èl segn ëd Giòna

³⁸Anlora certidun dij magìster ëd la Lege e dij Farisé a l'han dije a Gesù¹⁸³: "Magìster, nojàutri i l'avrio gòj ëd vèdte fé 'n segn miracolos". ³⁹Ma chiel a-j rëspond: "Sta nassion grama e adùltera a ciama 'd vèdde 'n segn miracolos¹⁸⁴, ma gnun d'àutri segn a-j sarà acordà - con l'ecession dël segn ëd Giòna, ël profeta. ⁴⁰Pèrchè coma che Giòna a l'é restà tre di e tre neuit ant ël vènter ëd na balen-a¹⁸⁵, parèj ël Fieul ëd l'Òm a starà 'nt ël cheur ëd la tèra. ⁴¹Ant ël Di dël Giudissi, j'abitant ëd Ninive a s'ausseran pèr condané la gent ëd costa generassion-sì, pèrchè lor a l'avio bin convertisse ëdnans ëd la predicassion ëd Giòna¹⁸⁶, e ambelessì a-i é cheidun ch'a l'é pì grand che Giòna. ⁴²Ant ël Di dël Giudissi, la regin-a dël pais dël Sud as aussèrà pèr condané la gent ëd costa generassion-sì, pèrchè

¹⁸⁰ O "fieu". Cfr. March 7:20; Luca 6:44.

¹⁸¹ Cfr. Maté 3:7; 23:33; Luca 3:7.

¹⁸² O "da la bondansa dël cheur la boca a parla". Cfr. Maté 15:18; Luca 6:45.

¹⁸³ Cfr. Maté 16:1; March 8:11; Luca 11:16.

¹⁸⁴ Cfr. Maté 16:4; March 8:12.

¹⁸⁵ Cfr. Giòna 1:17.

¹⁸⁶ Cfr. Giòna 3:5.

chila a l'era vnù bin da lontan¹⁸⁷ mach pèr podèj sente la savièssa 'd Salomon, e ambelessì a-i é cheidun ch'a l'é pì grand che Salomon¹⁸⁸.

Artorn ëd lè spìrit maléfich

⁴³Lè spìrit maléfich, cand ch'a seurt da n'òm, as na va 'nt èl desert an cercand un leugh pèr arposesse, ma a na treuva pa.

⁴⁴Anlora a dis: "Im na tornerai a ca mia da 'ndoa ch'i son surtì", e tornà ch'a l'é, a la treuva dësbarassà, ramassà e bele che pronta. ⁴⁵Peui as na va a pijesse ansem a chiel set d'àutri spìrit pì gram ancora che chiel che, essendje intrà, a sè stabilisso lì 'dcò lor. Parèj, la fin ëd col òm a l'é pess che al prinsipi. A na sarà l'istess con la gent ëd costa generassion grama".

La mare e ij frej ëd Gesù

⁴⁶Damentre che Gesù a parlava 'ncora a la gent, a l'é rivà che soa mare e ij sò frej a l'ero fòra ch'a cercavo 'd parleje. ⁴⁷Cheidun a-j dis: "Toa mare e ij tò frej a son là fòra ch'a vorìo parlete". ⁴⁸Ma chiel a l'ha rëspondù a col ch'a l'avìa dit lòn: "Chi é-la mia mare, e chi son-ne ij mè frej?". ⁴⁹Peui, indicand ij sò dissépoj, a l'ha dit: "Coj-là a son mia mare e ij mè frej. ⁵⁰Pèrchè chiunque a farà lòn ch'a comanda mè Pare ch'a l'é an cel, col-lì a l'é mè frel, mia seur, e mia mare".

13

La paràbola dël sèmnor

¹An col di-lì, apress d'esse sortì da ca, Gesù a l'é setasse davzin al lagh. ²Ma tut d'antorn a Chiel a l'é assemblasse tanta 'd cola gent, che Gesù a l'é montà an sna

¹⁸⁷ O "da la fin dël mond".

¹⁸⁸ Cfr. 1 Re 10:1-10; 2 Crònache 9:1-12.

barca pèr setess-ie, antramentre che tuta la gent a stasia an sla riva¹⁸⁹. ³A-j contava tante ròbe an dovrand ëd paràbole e a-j disìa: "Sté a sente! Un sèmnor a l'è sortì pèr sèmné. ⁴E antramentre ch'a sèmnava, dla smens a l'é cascà arlongh èl senté e j'osej a son èvnùit e a l'han divorala.

⁵D'àutra a l'é cascà ant un teren giarin, andoa ch'a j'era pòca tèra, e sùbit a l'é brojà pèrché 'l teren a l'era nen pèrfond.

⁶Cand ch'al sol a l'é levasse, nopà, èl broj a l'é brusatasse pèrché a l'avìa nen pro 'd rèis e a l'é sèccasse. ⁷D'àutra smens a l'é cascà an mes a dle ronze, le ronze a son chèrsùe e a l'han èstenzula. ⁸Ma d'àutra smens a l'é cascà ant na bon-a tèra e a l'ha frutà 'd gran, a la mira 'd sent vòlte tant, d'àutra sessanta, d'àutra tranta. ⁹Chi ch'a l'ha d'orije pèr sente, a farà bin a sente¹⁹⁰.

¹⁰Anlora ij dissépoj a son avzinasse a Chiel e a l'han dije: "Pèrché i-j parles-to parèj pèr ëd paràbole?". ¹¹A l'ha rësponduje: "A vojàutri a l'é stàit acordà 'd conòsse ij segret dël regn dël cel, ma nen a lor¹⁹¹, ¹²pèrché a col ch'a l'ha a-j sarà dàit ancora 'd pì e a n'avrà an abundansa, ma col ch'a l'ha pa nen, fin-a 'l pòch ch'a l'ha a-j sarà gavà¹⁹². ¹³A l'é pèr costa rason-sì ch'i-j parlo an dovrand ëd paràbole, parèj ch'an vèdend a vèddo nen e ch'an sentend a sento e a capisso nen. ¹⁴A lor rësguard as compiss la professìa d'Isaia ch'a dis: 'Vojàutri i stareve a sente con atension, ma i capireve nen; i vardreve con atension ma i comprendreve mai, ¹⁵pèrché 'l cheur dè sta gent-sì a l'é vnì gargh; a son dur d'orije e a l'han sarà j'euj, parèj che con ij sò euj a sciairo nen, con le soe orije a sento nen, e

¹⁸⁹ Cfr. Luca 5:1-3.

¹⁹⁰ O "ch'a senta", "ch'a scota".

¹⁹¹ A lor a l'é stàit nen concedù.

¹⁹² Cfr. Matè 25:29; March 4:25; Luca 8:18; 19:26.

con èl cheur¹⁹³ a capisso nen, e 'd consequensa as converto nen e mi ij varisso nen'. ¹⁶I vòstri euj, nopà, a son bonoros pèrché a s-ciairo e vòstre oriye a sento. ¹⁷Iv diso la vrità: tanti profeta e 'd gent giusta a l'avrio tant vorsù vèdde lòn che vojàutri i vèdde ma a l'han pa vèddulo, e sente le còse che vojàutri i sente e a l'han pa sentije¹⁹⁴.

¹⁸Anlora sté a sente lòn ch'a veul dì la paràbola dèl sèmnor. ¹⁹Cand che cheidun a scota la paròla dèl regn e ch'a la capiss nen, èl malign a ven e a pòrta via lòn ch'a l'era stàit sèmnà an sò cheur: sossì a l'é la smèns ch'a l'era stàita sèmnà arlong èl senté. ²⁰La smèns sèmnà ant un teren giairin, a l'é col ch'a scota la paròla e ch'a l'arsèiv sùbit con piasì, ²¹ma sicoma ch'a l'ha gnun-a rèis an chiel e a ten nen dur, cand ch'a ven-o dij sagrin o la persecussion pèr motiv èd la paròla, soa fede a resist nen e a ven men-o. ²²La smèns sèmnà an mes èd le ronze a l'é col ch'a scota la paròla 'd Nosgnor, ma ij crussi pèr le ròbe dè sto mond e la sedussion dle richesse a stenzo la paròla, parèj ch'a fruta nen. ²³Ma coj ch'a l'han arseivù la smens an bon-a tèra, a son coj ch'a scoto la Paròla e ch'a la capisso. Coj-li a dàn èd frut, chi sent vòlte tant, chi sessanta, chi trenta 'd lòn ch'a l'era stàit sèmnà.

La paràbola dla gramègna

²⁴Gesù a l'ha 'dcò proponuje n'àutra paràbola e a l'ha dit: "Èl regn dèl cel a smija a n'òm ch'a l'ha sèmnà an sò camp dla bon-a smens. ²⁵Antramentre che tùit a dormìo, a l'é vnuje un nemis cha l'ha sèmnà èd gramègna an mes dèl forment èd col camp e peui a l'é scapà via. ²⁶E cand che la smens

193 La ment. 13:14-15 cfr. Isaia 6:9-10.

194 13:16-17 cfr. Luca 10:23-24.

a l'é brojà e a l'ha frutà 'd gran, a l'é vèdusse 'dcò la gramègna. ²⁷Antlora ij servitor dèl padron a l'han dije: "Signor, has-to pa sèmnà 'd bon-a smens an tò camp? Com'é-lo donca ch'a-i é 'd gramègna?". ²⁸E a l'ha dije: "A l'é 'n nemis ch'a l'ha fàit lòn". E i servitor a l'han replicà: "Veules-to ch'i andom' a sarbielo?". ²⁹"Nò, pèrché, an cheujand la gramègna, i podrie 'dcò dèstreisè èl forment. ³⁰Lasseje chèrse tùit e doi ansema fin-a a la mèssoon. A la mèssoon i diraj ai mèssooné: 'Levé prima la gramègna e gropela an gerbe pèr brusela, ma peui fé 'l gran e ambaronelo ant ij mè grané"¹⁹⁵.

La paràbola dla smens èd senèvra

³¹A l'ha proponuje n'àutra paràbola e a l'ha dije: "Èl regn dèl cel a smija a la smens èd senèvra che n'òm a l'ha pijà e sèmnà an sò camp. ³²E combin ch'a sia la pi pcita tra tute le smens ch'i l'ave¹⁹⁶, cand ch'a chèrs, a diventa la pianta la pì àuta ch'a-i sia, n'erbo bin gròss, èd manera che j'osej dèl cel a-i ven-o a fé ij sò ni an sij branch".

La paràbola dèl chèrsent

³³A l'ha dije peuj n'àutra paràbola: "Èl regn dèl cel a smija al chèrsent che na fomna a pija e a mès-cia con tre mzure 'd farin-a, fin-a tant ch'a sia tut' alvà".

Èl but dle paràbole

³⁴Gesù a parlava èd tute ste còse al pòpol con èd paràbole; chiel a-j parlava nen senza 'd paràbole, ³⁵pèrch' a fussa compì lòn ch'a l'avìa dit èl profeta: "I dovertraj mia boca pèr dì 'd paràbole, i nunsiaraj lòn ch'a l'é

195 Na meditassion an èsta paràbola as treuva ambelessì: Neuv sermon subalpin/Paràbola dla gramègna

196 "chi l'ave" a l'é na precisassion ch'i l'oma giontà.

Gesù a parla nen an tèrmin assolut, ma dla smens pì cita che lor a conossio.

stàit èstèrmà fin-a da la fondassion dël mond¹⁹⁷".

La spiegassion pèr ij dissépoj

³⁶Antlora Gesù a l'é slontanasse dal pòpol e a l'é intrà antècà, e ij sò dissépoj a son èvnù da Chiel e a l'han dije: "Dane la spiegassion ëd la paràbola dla gramègna ant ël camp". ³⁷Anlora chiel l'ha rësponduje: "Col ch'a l'ha sëmna la bon-a smens a l'é 'l Fieul ëd l'Òm, ³⁸Èl camp a l'é 'l mond; la bon-a smens a l'é la gent dël Regn¹⁹⁸. L'erba grama a l'é la gent dël malign¹⁹⁹, ³⁹e 'l nemis ch'a-i sëmna a l'é 'l diav. La mësson a l'é la fin dël mond e ij mëssoné a l'é j'àngej. ⁴⁰Tanme as sarbia l'erba grama e as la fa brusé²⁰⁰, a sarà l'istess a la fin dël mond. ⁴¹Èl Fieul ëd l'Òm a mandrà ij sò àngej e lor a sarbiaran da sò Regn tut lòn ch'a l'é càusa 'd pecà²⁰¹ ansem a coj ch'a fan lòn ch'a l'é nen giust, ⁴²e a-j campran ant la fornassion andoa a-i sarà da pioré e da schèrziné ij dent²⁰².

⁴³Antlora ij giust a bërlusëran com ël sol ant ël Regn ëd sò Pare. Chi ch'a l'ha d'orije pèr sente, a farà bin a sente.

Le paràbole dël regn dël cel

⁴⁴"Èl Regn dël cel a l'é tanme 'n tesòr èstèrmà ant un camp, che n'òm a l'ha trovà e a l'ha stèrmà, e peui, pèr la gòj ch'a n'ha, a vend tut lòn ch'a l'ha e a cata col camp.

⁴⁵Ancora, ël Regn dël cel a l'é tanme 'n mèrcant ch'a va 'n serca 'd bele perle.

⁴⁶Cand ch'a l'ha trovà na perla 'd gran valor, a l'é andass-ne a vende tut lòn ch'a l'avìa e peui a l'ha catala.

197 Cfr. Salm 78:2.

198 O "Ij fieuj dël Regn".

199 O "Ij fieuj dël malign".

200 O "as la brusa con ël feu".

201 O "jë scàndoj".

202 Espression ëd ràbia.

⁴⁷Ancora, ël Regn dël cel a l'é tanme na rèj campà ant ël mar e ch'a ciapa d'ògni sòrt²⁰³ ëd pess. ⁴⁸Quand ch'a l'é pien-a, ij pëscador a la tiro a riva, peui sètà ch'a son tut d'antorn, a buto 'l pess bon da banda andrinta 'd cassiëtte e a campo via col ch'a l'é nen bon. ⁴⁹A sarà parèj a la fin dël mond. J'àngej a rivran e a sern-ran ij giust dai gram, ⁵⁰e a camperan ij gram ant la fornassion andoa ch'a-i sarà da pioré e da schèrziné ij dent.

⁵¹Gesù a-j dis: "I l'eve donca capì, adess, tute ste còse?" E a l'han di-je: "Eh, Signor. I l'oma capije". ⁵²Antlora Gesù a l'ha dije: "A l'é pèr lòn che minca scriba²⁰⁴ ch'a sia bin dotrinà pèr ël Regn dël cel, a smija a 'n padron ëd cà²⁰⁵ ch'a gava fòra da sò tesòr ëd ròba sia neuva che 'd ròba veja".

Arfud a Nazaret

⁵³Cand che Gesù a l'é rivà a la fin ëd conté coste paràbole, a l'é andass-ne via da là. ⁵⁴A l'é rivà ant sò pais e a l'é butasse a dotriné 'l pòpol ant sò sinagòga 'd lor. A l'ero tuti maravijà e a disìo: "Com é-lo che st'òm-sì a l'ha tanta sapiensa e 'l podèj 'd fé 'd miràcoj? ⁵⁵Sto-sì é-lo nen pa 'l fieul dël carpentié? Soa mare ha-la pa nòm Maria? E ij sò frej han-ne pa nòm Giaco, Giosep, Simon e Giuda? ⁵⁶E soe seur son-ne fòrsi nen fra 'd noi? D'andoa ch'a-j ven a st'òm-sì tute ste còse?". ⁵⁷Èd manera ch'a n'ero scandalisà. Ma Gesù a-j dis: "Un profeta, s'a l'é nen onorà, a l'é mach an sò pais e an soa famija²⁰⁶". ⁵⁸E ansilà Gesù a l'ha fàit mach pòchi miracoj, pèr via ch'a l'avìo nen fede an chiel.

203 Tute qualità 'd pess.

204 Espert dla Lej.

205 O "Pare d'famija".

206 Cfr. Gioann 4:44.

14

La mòrt ëd Gioann Batista

¹An col temp-là Eròde, 'l governor²⁰⁷, a l'ha sentì parlé d'arnomansa 'd Gesù.
²Anlora a dis ai sò servitor: "Col òm a l'é Gioann Batista, ch'a l'é arsussità dai mòrt. A l'é pèr lòn che 'd potense miracolose a agisso an chiel".³Pèrché Eròde a l'avìa fàit aresté Gioann e a l'avìa falo staché e buté 'n pèrson pèr contenté Erodiade, la fomna 'd sò frel Flip.⁴Pèrché Gioann a disìa: "Ti 't peude nen avèila pèr fomna²⁰⁸".⁵E a l'avria bin vorsù felo meuire, ma a l'avìa tèmna dël pòpol ch'a riveriva Gioann coma 'n profeta.⁶Ora ël dì dla festa dl'aniversari d'Eròde, la fija d'Erodiade a l'ha balà dè 'dnans a l'adunansa, e lòn a l'é piasùje pròpi tant a Eròde.⁷Pèr lolì a l'ha promèttuje con giurament ëd deje tut lòn che chila a l'avria ciamaje.⁸Chila, donca, cissà da soa mare, a l'ha dit al rè: "Dame sì ant un piat, la testa 'd Gioann Batista".⁹Combin che lòn a-j dèspiasèissa, Eròde a l'ha dàit l'ordin ch'a-j la dèisso pèr motiv ëd sò giurament e 'd coj ch'a l'ero a tàula ansem a chiel.¹⁰Ansì, a l'ha mandà a fé tajé la tèsta a Gioann an pèrzon.¹¹A l'han portà soa testa ant un piat e a l'han dajla a la fija, e chila a l'ha portajla a soa mare.¹²Peui a son ëvnù ij dissépoj 'd Gioann ch'a l'han portà via sò corp e a l'han sotralo. A son peui vnù a contejlo a Gesù.

Gesù a dà da mangé ai sinch mila

¹³Ora, cand che Gesù a l'ha scotà lòn, a l'é artirasse da lì an sna barca pèr stess-ne pèr sò cont. Nopà, cand che la gent a l'ha savulo, a l'é andaje dapress a pé dai pais d'antorn.¹⁴Apress d'ess-ne calà giù, Gesù a

l'ha vèddù un baron ëd gent ch'a l'era rivaie, a l'ha avune compassion, e a l'ha vari ij malavi ch'a l'avio portass-je ansema.

¹⁵Cand ch'a l'é fasse sèira, ij sò dissépoj a son ëvnùit e a l'han dije: "Sto-sì a l'é 'n pòst isolà e a l'é già tard. Manda via la gent, parèj ch'as na vado tuti ant le borgià pèr catesse da mangé".¹⁶Ma chiel a l'ha dije: "A-i é nen da manca ch'as na vado. Deje vojàutri cheicòsa da mangé".¹⁷E a l'han rësponduje: "Ma i l'oma mach sinch pan e doi pess!".¹⁸"Portemje sì!", a l'ha replicà.¹⁹Anlora a l'ha dàit istrussion a la gent ëd setesse an sl'erba. A l'ha pijà ij sinch pan e ij doi pess e, an aussand j'euja, al cel a l'ha pèrnunsià la benedission²⁰⁹. Peui a l'ha brisà ij pan e a l'ha daje ai sò dissépoj e ij dissépoj a la gent.²⁰Tùit a l'han mangiane e a son èstane sodisfàit, e dij tòch ch'a l'é vansass-ne a l'han ampinine dòdes cavagne.²¹Ora, senza contene le fomne e le masnà, a-i ero apopré sinch mila òm ch'a l'avio mangià.

Gesù a marcia an sl'eva

²²Sùbit apress ëd lòn, Gesù a ansistìa che ij sò dissépoj a montèisso 'nt la barca e passèisso anans ëd chiel a l'àutra riva, antramentre che chiel a l'avria congedà 'l pòpol.²³E cand ch'a l'ha avulo congedà, a l'é montà daspèrchiel an s'un mont pèr preghé. Cand ch'a l'é vnua la sèira, a l'é restà là. A-i era pì gnun con chiel.²⁴Ant ël mentre, la barca a l'era già slontanasse da la riva e a l'era sbatùta da j'onde, pèr motiv che 'l vent a j'era contrari.²⁵E cand che la neuit a l'era press che finìa²¹⁰ Gesù a l'é vnù da lor an marciand an sl'eva dël lagh.²⁶E ij dissépoj, an vèddend-lo marcé an sl'eva, a son sbaruvasse e a disìo: "A l'é na

207 O "tetràrca".

208 Cfr. Levitich 18:16; 20:21; Luca 3:19-20.

209 O "rendù grassie", a l'ha ciamà a Dé la benedission ëd Nosgnor.

210 Let. "A la quarta vigilia dla neuit".

carcaveja!" e dla tèmma ch'a n'avio a son butasse a crijé. ²⁷Nopà, tut sùbit Gesù a l'ha parlaje e a l'ha dije: "Abie 'd corage, i son mi, gnun-e tèmme!". ²⁸E Pero a-j dis: "Signor, s'it ses ti, comanda che mi i vada da ti an marciand an sj'onde". ²⁹E Gesù a-j dis: "Sah, ven!". E Pero, calà giu da la barca, a l'é butasse a marcé an sl'eva pèr andé da Gesù. ³⁰Ma sicoma che 'l vent a l'era fòrt, a l'é sburdisse e, mentre ch'a fongava, a l'ha crijà: "Signor, salv-me!". ³¹E sùbit Gesù a l'ha sporzuje la man e a l'ha ciapalo, an disand: "Òm ëd pòca fede: pèrchè it l'has-to dubità?". ³²Cand ch'a son èstàit montà 'nt la barca, ël vent a l'é chità. ³³Anlora, coj ch'a l'ero 'nt la barca, a son prostèrnass-je 'dnans e a l'han dije: "Pèr sicur ti 't ses ël Fieul ëd Nosgnor Dé". ³⁴Peui, passà ch'a son èstàit dèdlà dël lagh, a son èvnù 'nt ël pais ëd Genesaret. ³⁵Cand che la gent ëd col pais a l'han arconnossulo, a l'han falo savèj daspèrtut tut d'antorn e a-j portavo tùit ij sò malavi. ³⁶E a lo pregavo 'd permètte mach ch'a tochèisso 'l bòrd ëd soa vestimenta, e tùit coj ch'a l'avriò tocajla a sarìo vari.

15

Comandament e tradission uman-e

¹Anlora certi perì ant la lege²¹¹ e 'd Farisé a son èvnù da Gerusalem a Gesù e a l'han dije: ²"Pèr còs' é-lo ch' ij tò dissépoj a rispetto nen la tradission dj'antich? Pèrchè i l'oma bin vèddù che lor as lavo nen le man ëdnans ëd mangé". ³Ma Gesù a l'ha rësponduje: "E pèrchè vojàutri, con vòstra tradission, respeteve nen lòn che Nosgnor a l'ha comandà e ch'a l'é bin ciar?". ⁴Nosgnor a l'ha 'dcò bin comandà: 'Onora tò pare e

211 O "scriba".

toa mare'; e a l'ha 'dcò dit: 'Chionque a dirà mal ëd sò pare o 'd soa mare a dovrà esse butà a mòrt"²¹². ⁵Ma vojàutri i dise: 'Chionque a l'avrà dit a sò pare o a soa mare: L'agiut ch'i l'avria podù deve i l'hai consacrato a Nosgnor', ⁶e col-lì a l'é pì nen obligà a giuté sò pare'. Parèj vojàutri con vòstra tradission i rende veuida la Paròla 'd Nosgnor. ⁷Ipòcrita ch'i seve! Isaia a l'ha bin profetisà 'd voi, cand ch'a l'ha dit: ⁸'Cost pòpol as avzin-a a mi mach con la boca, e am onora mach con ij làver, ma sò cheur a l'é bin lontan da mi: ⁹a l'é parèj che soa adorassion a val pròpi nen, pèrché lor a mostro coma s'a fussa la dotrina mach ëd comandament uman"²¹³.

La vera impurità

¹⁰E peui a l'ha ciamà 'l pòpol e a l'ha dije: "Sté a sente e fé 'n manera 'd comprende lòn ch'iv diso: ¹¹A l'é nen lòn ch'a intra ant la boca ch'a spòrca na pèrson-a, ma a l'é lòn ch'a seurt da la boca ch'a la spòrca". ¹²Su lòn, ij dissépoj a son avzinasse a chiel e a l'han dije: "Ses-to nen ancorzute ch' ij Farisé a son ofendusse"²¹⁴ cand ch'a l'han sentì lòn ch'it l'has dije?". ¹³E chiel a l'ha replicà: "Na pianta quala ch'a sia, ch'a l'é nen stàita piantà da me Pare, a sarà dësreisà. ¹⁴Lasseje sté: a son ëd bòrgno ch'a men-o anans d'àutri bòrgno. Se 'n bòrgno a men-a anans n'àutr bòrgno a tombo tùit e doi ant un fòss"²¹⁵".

¹⁵Anlora Pero a l'ha dije: "Dèspiegh-ne sta paràbola!". ¹⁶E Gesù a-j dis: "Dòp tut lòn ch'i l'hai dive, i capisse ancora nen"²¹⁶? ¹⁷Eve ancora nen capì che tut lòn ch'a intra 'n boca a cala 'nt lè stòmi e peui a va 'nt ël

212 Cfr. Surtìa 21:17; Levitich 20:9.

213 Cfr. Isaia 29:13.

214 O "a son stàit ëscandalisà".

215 Cfr. Luca 6:39.

216 O "ancora seve-ne tant stùpid?"

poss nèir? ¹⁸Le còse ch'a seurto da la boca, nopà, a ven-o dal cheur e a son cole-li le còse ch'a spòrco na pèrson-a²¹⁷. ¹⁹Pèrché ch'a l'é dal cheur ch'a seurt la gramissia²¹⁸, l'amassidi, l'adulteri, la fornicassion, ij robarissi, le fàusse testimonianse, le maldicence. ²⁰Coste-sì a son le còse ch'a spòrco na pèrson-a, ma mangé senza lavesse le man a spòrca nen na pèrson-a.

La fede 'd na fomna cananita

²¹Anlora Gesù a l'é partì da lì e a l'é artirasse da le part ëd Tiro e Sidon. ²²Na fomna cananèa ch'a l'era vnùda da cole part-lì, a l'é butasse a crijeje fòrt dapress an disanda: 'Signor, fieul ëd David, it ciamo pietà! Mia fija a l'é tormentà an manera orìbil da un demòni!'. ²³Ma chiel a l'ha gnanca daje na rësponsta; e ij sò dissépoj, ch'a l'avìo avzinasse a Gesù, a lo pregavo e a disìo: "Mand-la via, perchè a chita nen ëd crijene dapress". ²⁴Ma Gesù a l'ha rësponduje: "Mi i son stàit mandà mach a le feje perdùe dla ca d'Israel". ²⁵Ma chila a l'é vnùda e a l'é campasse ai Sò pé e a l'ha dije: "Signor, giutme!". ²⁶Chiel a-j dis: "A l'é nen giust²¹⁹ ëd pijé 'l pan dij fieuj e campelo ai cagnin". ²⁷Ma chila a-j rëspond: "Vera, Signor, però ij cagnin a mangio bin lòn ch'a tomba²²⁰ da la tàula dël padron". ²⁸Anlora Gesù a l'ha rësponduje: "Fomna, toa fede a l'é granda! Ch'at sia fàit conform a lòn ch'at ësta tant a cheur". E soa fija a l'é stàita varia bele an col' moment lì"

La varision ëd vaire d'àutri

²⁹E Gesù a l'é partì da lì e a l'é vnùda le bande dël lagh ëd Galilea, e peui a l'é

montà an sna colin-a²²¹, e a l'é setasse ambeleli. ³⁰Anlora na gran' furfa a l'é vnùda da chiel an portand con lor dij sòp, dij bòrgno, dij stropià, dij mut e varie d'àutri. A l'han butaje ai pé 'd Gesù e chiel a l'ha varije, ³¹ëd manera che sta furfa a l'é stàita bin ëstupià 'd vèdde ij mut ch'a parlavo, jë stropià arsanà, ij sòp ch'a marciavo bin e ij bòrgno ch'a-i s-ciavravo, e tuti a dasìo glòria²²² al Dé d'Israel.

Gesù a dà da mangé ai quatr mila

³²Anlora Gesù a l'ha ciamà ij sò dissépoj e a l'ha dije: "I l'hai compassion ëd tuta sta gent, perchè ch'a l'é già tre dì ch'a l'han mai chitame dè vnime dapress e a l'han nen da mangé. I veuj nen mandeje via afamà. I l'hai tèmme ch'i l'abio dij mancament për la strà". ³³E ij sò dissépoj a l'han dije: "Coma sarìa-lo possibil an còst desert d'avèj pro 'd pan për sodisfé 'n baron ëd gent parèj?". ³⁴E Gesù a-j dis: "Vaire 'd pan ch'i l'ave?", e a l'han rësponduje: "Set, e pòch ëd pess". ³⁵Anlora a l'han dàit l'ordin a la furfa 'd setesse për tèra. ³⁶Gesù a l'ha pijà ij set pan e ij pess, a l'ha butaje a tòch, e apress d'avèjne rendune grassie²²³, a l'ha daje ai sò dissépoj, e sti-sì al pòpol. ³⁷A l'han tuti mangiane e a l'han avune pro, ansi, ëd lòn ch'a l'era vansane a l'han ampini ancora set cavagne. ³⁸Coj ch'a l'avìo mangià a l'ero quatr mila òm, senza conté le fomne e le masnà. ³⁹Après che Gesù a l'ha congedà tuta sta gent, a l'é montà an sna barca e a l'é andàit ant la region ëd Magadan.

217 Cfr. Maté 12:34.

218 O "le idèje grame".

219 O "a conven nen".

220 O "a conven nen".

221 O "montagna"..

222 O "a làudavo".

223 O "ringrassia Nosgnor", "pregà Nosgnor".

16

L'arcesta d'un segn

¹Ora ij Farisé e ij Saducé a son rivà pèr buté Gesù a la preuva, parèj che a l'han faje l'arcesta 'd deje 'n segn dal cel²²⁴. ²Chiel a l'ha dije: "Cand ch'a ven la sèira, i dise: 'A farà bel temp pèrché 'l cel a l'é ross' ³e a la matin i dise: 'A-i sarà anchèuj 'n temporal, pèrché 'l cel a l'é ross e scur'. Vojàutri i varde coma ch'a l'é 'l cel e i seve comprende 'l temp ch'a farà²²⁵. Com é-lo, contut, ch'i capisse nen èl sens dij segn ëd lòn ch'a càpita ancheuj an sla tèra²²⁶? ⁴Na generassion grama e adultera tanme la vòstra a ciama 'n segn²²⁷, ma a-j na sarà nen acordà d'àutri fòra 'd col dël profeta Giòna". Apres ëd coste paròle Gesù a l'ha chitaje e a l'é andass-ne via.

L'alvà dij Farisé e dij Saducé

⁵Cand ch'ij sò dissépoj a son rivà da l'àutra banda dël lagh, a l'ero dësmentiasse 'd caté 'd pan. ⁶E Gesù a-j dis: "Pijeve varda da l'alvà dij Farisé e dij Saducé²²⁸". ⁷Anlora a son butasse a discute 'd sòn antra 'd lor, e a disio: "A dis loli pèr motiv ch'i l'oma nen portà 'd pan". ⁸Cand che Gesù a l'ha savù lòn ch'a disio, a l'ha dije: "Gent ed pòca fede! Pèrché i discute antra 'd vojàutri ch'i l'ave nen ëd pan? ⁹E-lo possibil ch'i capisse ancora nen e ch'iv arcòrde nen dij sinch pan pèr le sinch mila pèrson-e, e vaire ch'a j'ero le cavagne ch'i l'ave rabastane²²⁹? ¹⁰Opura, ij set pan pèr le quat mila pèrson-e: vaire 'd cavagne ch'i l'ave rabastane²³⁰? ¹¹Com é-lo

²²⁴ Pèr porté le preuve che dabon Chiel a l'era 'l Messia. Cfr. Maté 12:38; Luca 11:16.

²²⁵ La situassion meteorològica.

²²⁶ Let. "dël temp".

²²⁷ Cfr. Maté 12:39; Luca 11:29.

²²⁸ Cfr. Luca 12:1.

²²⁹ Cfr. Maté 14:17-21.

²³⁰ Cfr. Maté 15:34-38.

ch'i capisse nen ch'a l'era nen dël pan che mi i na parlava cand ch'iv disìa 'd pijeve varda da l'alvà dij Farisé e dij Saducé?

¹²Anlora a l'han capì ch'a l'era nen dl'alvà dël pan ch'a l'avìa dije 'd pijesse varda, ma da lòn ch'a mostro²³¹ ij Farisé e ij Saducé.

La confession ëd Pero

¹³Cand che Gesù a l'é rivà 'nt la region ëd Cesarea 'd Flip, a l'ha ciamà ai Sò dissépoj: "Chi è-lo ch'a diso che mi, èl Fieul ëd l'Òm, a sia?". ¹⁴E a l'han rësponduje: "A-i é chi ch'a dis che ti 't ses Gioann Batista, chi Elia; d'àutri a diso ch'it ses Geremia, o un dij profeta²³²". ¹⁵E chiel a-j dis: "E còsa ch'i dise vojàutri che mi i son?". ¹⁶Simon Pero a-j rëspond: "Ti 't ses èl Crist, èl Fieul dël Dé ch'a viv²³³". ¹⁷E Gesù a l'ha dije: "Ti 't ses bonoros²³⁴, Simon, fieul ëd Giòna, pèrché ch'a l'é nen la carn e 'l sangh ch'a l'han arvelate loli, ma a l'é stàit mè Pare ch'a l'é 'n cel! ¹⁸E mi i 't diso che ti 't ses Pero, e che an su sta pera-sì i edificherai mia Cesa, e le fòrse dl'infern²³⁵ a podran nen prevalèj²³⁶ su 'd chila. ¹⁹I't daraj le ciav dël Règn dij cej. Tut lòn ch'it l'avras gropà an sla tèra, a sarà gropà 'dcò 'nt èl cel, e tut lòn ch'it l'avras dësgropà an sla tèra, a sarà dësgropà 'dcò 'nt èl cel²³⁷". ²⁰Peui Gesù a l'ha dàit ai sò dissépoj la proibission d'andé a dì an gir che chiel a l'é 'l Crist.

La prima predission ëd la mòrt e dl'arsuresion ëd Gesù

²¹Da 'ntlora Gesù a l'ha comensà a mostré ai Sò dissépoj ch'a j'era damanca che chiel a

²³¹ O "la dotrin-a".

²³² Cfr. Maté 14:1-2; March 6:14-15; Luca 8:7-8.

²³³ Cfr. Gioann 6:68-69.

²³⁴ Cfr. Gioann 6:68-69.

²³⁵ O "le pòrte dël Hades".

²³⁶ O "vince".

²³⁷ Cfr. Maté 18:18; Gioann 20:23.

andèissa a Gerusalem, ch'a l'avria patì pèr man ëd j'ansian dël pòpol, dij cap dij sacerdot e djë scriba, ch'a sarìa stàit massà e che 'l ters dì a sarìa arsussità. ²²Ma Pero a l'ha pijalo da banda e peui a l'é butasse a rimprocelo, an disandje: "Ch'a sia mai parèj!²³⁸ lolì a dovrà mai rivete". ²³Ma chiel a l'é virasse e a l'ha dije a Pero: "Gavte dai pé²³⁹, Sàtana, ti 't veule mach antrapeme, pèrché ti 't l'has nen ël sens ëd le còse 'd Nosgnor, ma mach dle còse dl'òm!".

²⁴Anlora Gesù a dis ai sò dissépoj: "Se cheidun a veul vnime dapress, ch'a arnonsia a chiel midem, ch'as caria adòss la cros e ch'am séguita²⁴⁰, ²⁵pèrché chionque a vorerà salvé soa vita a la pèrdrà, ma chionque a pèrdrà soa vita pèr amor ëd mi, a la troverà²⁴¹. ²⁶Ma che 'd profit a farà-lo mai col òm ch'a vagna tut ël mond e che peui a perd l'ànima? O còsa podrà mai l'òm dé an cambi 'd soa ànima? ²⁷Pèrché 'l Fieul ëd l'Òm a vnirà ansema a j'àngej ant la glòria 'd sò Pare²⁴², e anlora chiel a renderà a ognidun conform a lòn ch'a l'avrà fàit²⁴³.

²⁸Iv diso la vrità: A-i é cheidun ambelessì ch'a meuirerà nen prima ch'a l'abia vèddù 'l Fieul ëd l'òm ch'a ven ant sò Regn".

17

La trasfigurassion

¹Ses dì apress, Gesù a l'ha pijasse ansema Pero, Giaco e Gioann, ël frel ëd Giaco, e a son andass-ne da banda, an sna montagna àuta. ²E, là, an presensa 'd lor, Gesù a l'é stàit trasfigurà. Sò visagi a lusìa coma 'l sol

e soa vestimenta a l'é vnùta bianca coma la lus. ³Peui a l'han vèddù Mosè e Elia ch'a dèscorìo con Gesù. ⁴Pero a l'ha dije a Gesù: "Signor, sté ambelessì a l'é pròpi bel. S'it veule, mi i podrìa pianté sì tre bènne²⁴⁴: un-a pèr ti, un-a pèr Mosè e un-a pèr Elia.

⁵Antant che chiel a parlava, na nivola ch'a lusìa a l'ha quataje con soa ombra e a l'é sentusse na vos ch'a vnìsìa da la nivola. A disìa²⁴⁵: "Sto-sì a l'è mè car fieul ch'i-j veuj tant bin e ch'am dà tanta sodisfassion²⁴⁶: scotèlo bin!"²⁴⁷. ⁶E ij dissépoj, an sentenda lolì, a son prostèrnasse con la front a tèra e a son restà bele che sburdì. ⁷Ma Gesù, avzinandse a lor, a l'ha tocàje e a-j disìa: "Ausseve: abie nen tèmme". ⁸E levand j'euj, ij dissépoj a l'han vèddù pì gnun d'àutri che Gesù.

⁹Mentre ch'a calavo da la montagna, Gesù a l'ha daje cost ordin-sì: "Conté a gnun dè sta vision fin tant che 'l Fieul ëd l'Òm a sia arsussità dai mòrt".

¹⁰Apress ëd lòn ij dissépoj a l'han ciamaje a Gesù²⁴⁸: "Pèr còs é-lo che ij magister ëd la Lege a diso ch'a venta che Elia a ven-a prima?". ¹¹Gesù a l'ha rësponduje: "A l'é sicur che Elia a l'ha da vnì pèrché ch'a sia tut pront²⁴⁹. ¹²Iv diso, contut, che Elia a l'é già vnùit²⁵⁰ e ch'a l'han nen arconossulo, ma l'han faje tut lòn ch'a l'han vorsù. L'istess ël Fieul ëd l'Òm a l'avrà da patì an càusa 'd lor. ¹³Anlora ij dissépoj a l'han capi ch'a l'era 'd Gioann Batista ch'a l'avia parlaje.

238 O "Speroma pròpi 'd no!", "Che Nosgnor at lo sparnia!".

239 O "Vat-ne lontan da mi".

240 Cfr. Matè 10:38; Luca 14:27.

241 Cfr. Matè 10:39; Luca 17:33; Gioann 12:25.

242 Cfr. Matè 25:31.

243 O "ëd Soe euvre". Cfr. Salm 62:12; Roman 2:6.

244 O "fé tre caban-e".

245 Cfr. Deuteronomi 18:15.

246 Cfr. Génesi 22:2; Salm 2:7; Isaia 42:1; Matè 3:17; 12:18; March 1:11; Luca 3:22.

247 17:1-5 cfr. 1 Pero 1:17-18.

248 Cfr. Malachia 4:5.

249 O "pèr stabillì ògni còsa".

250 Cfr. Matè 11:14.

Varision d'un indemonià

¹⁴Ai pé dla montagna a-i era tanta gent ch'a-j spetava. Cand ch'a son rivaje, n'òm a l'é fasse anans e a l'é prostèrnasse dè 'dnans a Gesù ¹⁵e a l'ha dije: "Signor! Për carità, ven a l'agiut ëd mè fieul, ch'a l'ha 'l mal caduch e a patiss tant; soens a casca ant ël feu o ant l'eva. ¹⁶I l'hai portalo ai tò dissépoj, ma lor a l'han nen podulo vari. ¹⁷Gesù a l'ha dit: "Che 'd gent senza fede e dèstornà ch'i seve! Fin-a a che mira i l'avrai da soporteve? Mneme 'l fiolin". ¹⁸Anlora Gesù a l'ha mnassà fòrt ël demòni ch'a j'era ant ël fiolin e a l'é sortije. Da col moment ël fiolin a l'é restà vari. ¹⁹Pì tard ij dissépoj a l'han ciamaje a Gesù an privà: "Për che motiv é-lo ch'i l'avoma nen podulo campelo fòra nojàutri?". ²⁰A l'ha rësponduje: "A l'é perchè ch'i l'ave pòca fede. An vrità iv diso che s'i l'avèisse pro na fede cita tanme 'n granin ëd sènëvra, i podries bin dì a costa montagna-sì: Fate pì 'n là! E chila as tramudaria. A-i sarìa gnente ch'i podrie nen fé²⁵¹!". ²¹Costa sòrt ëd demòni për feje seurte a venta preghé e digiuné.

Gesù anunsia për la sconda vira soa mòrt e arsurression

²²Coma ch'as trovavo torna ansema an Galilèa, Gesù a l'ha dije ai sò dissépoj: "A rivrà che 'l Fieul ëd l'Òm a sarà tradi e dàit ant le man dij sò nemis²⁵². ²³A lo faran meuire, ma da lì a tre dì chiel a arsussitrà". Èd lòn ij sò dissépoj a son motobin sagrinasse.

Èl pagament dla taja dël templi

²⁴Cand ch'a son èstait rivà a Cafàrnao, coj ch'a arsevìo le taje a son andàit a trovè Pero e a l'han ciamaje: "Vòst magister

²⁵¹ Cfr. Matè 21:21; March 11:23; 1 Corint 13:2.
²⁵² O "dj'òm".

paga-lo nen la taja dl Templi²⁵³?" ²⁵Pero a l'ha rësponduje: "Chiel a la paga bin". Cand ch'a son intrà antècà, Gesù a l'ha prevenulo e a l'ha dije: "Còsa na dis-to, Simon?" Ij rè dla tèra, da chi é-lo ch'a pijo le taje: dai sò fieuj o dai foresté?". ²⁶Pero a-j rëspond: "Dai foresté". E Gesù a-j dis: "Siché ij fieuj a na son nen obligà. Nen vera? ²⁷Foma parèj anlora: për nen fé dij scandoj, vatne al mar, campa tò lamon e 'l prim pess ch'it ciaperas dovertje la boca: it-i trovas la moneta ch'a serv për paghé la taja; pijla e dàila a coj dël pedagogi për mi e për ti".

18

La question ëd chi ch'a peul consideresse 'l pì grand; jè scàndoj

¹An col' istèssa ora ij dissépoj a son èvnù da Gesù e a l'han ciamaje: "Chi é-lo 'l pì grand ant ël Regn dël cel²⁵⁴?" ²E Gesù a l'ha ciamà na masnà, a l'ha butala lì 'n mes ëd lor 3e a l'ha dije: "An vrità iv diso, che se i cambie nen e s'i dvente nen coma 'd masnà, i intrèreve pa ant ël Regn dël cel²⁵⁵! ⁴A l'é për lòn che chionque as rendrà ùmil tanme sta masnà, a l'é col lì 'l pì grand ant ël Regn dël cel, ⁵E chionque a arsèiv na masnà parèj a mè nòm, a l'é coma s' arsevèissa mi²⁵⁶. ⁶Ma chionque a scandolisa un-a dè ste masnà ch'a chërdo an mi, a sarìa mej për col lì ch'as tachèissa na pera da mulin al còl e ch'as campèissa ant ël mar andoa ch'a l'é 'l pì pèrfond. ⁷Trist al mond për motiv djè scàndoj! Jè scàndoj a-i na rivo dè spess²⁵⁷, ma maleur a col òm ch'a l'é càusa 'd nè scàndol.

²⁵³ Cfr. Surtìa 30:13; 38:26.

²⁵⁴ Cfr. Luca 22:24.

²⁵⁵ Cfr. March 10:15; Luca 18:17.

²⁵⁶ O "am arsèiv".

²⁵⁷ O "as pseudo nen evitèsse".

⁸Se toa man o tò pe at son càusa 'd pecà, trancc-je via: a l'é mej ch' it intre ant la vita sòp o stropià d'un bras ch' avèj doi pè o doe man e esse campà ant èl feu ch'as dèstiss-rà mai pi²⁵⁸.⁹E se tò euj a l'é càusa 'd pecà, gavlo e camplo via: a l'é mej intré ant la vita mach con n'euj sol ch' avejne doi e esse campà ant l'infèrn²⁵⁹.

La paràbola dla fèja perdù

¹⁰Piève varda 'd mai meprisé un-a dè ste masnà, pèrché iv diso che ant èl cel ij sò àngej a son sèmper a la presensa²⁶⁰ 'd mè Pare ch'a l'é an cel. ¹¹[pèrché 'l Fieul èd l'Òm a l'é vnù pèr salvé lòn ch'a l'era pèrdù²⁶¹]. ¹²Còs i na dise? Se n'òm a l'ha sent fèje, e se un-a 'd lor a ven a straviesse, é-lo nen vera ch' a lassèrà an sle montagne le novant' e neuv pèr andé a serché pròpi cola ch'a l'é straviasse? ¹³E s'a ven a trovela, an vrità iv diso ch'a l'avrà pi 'd gòj pèr chila che pèr le novant' e neuv ch'a j'ero pa perdusse. ¹⁴Ant l'istèssa manera, a l'é la volontà 'd vòst Pare ch'a l'é 'n cel che gnanca un dè sti cit a vada a perdse²⁶².

L'arconsiliassion tra frèj

¹⁵Se tò frel a l'ha ofendute, vè a feje na rimostransa a quatr euj. S' a tè scota, it l'avras vagnà tò frel²⁶³. ¹⁶Se, nopà, a tè scota nen, pija 'nsem a ti un o doi d'àuutri, parèj che doi o tre testimòni²⁶⁴ as rendo cont èd la còsa. ¹⁷Se peui a veul dé da ment gnanca a lor, dis-lo a la Cesa; e s'a veul nen èscoté gnanca la Cesa, ten-lo tanme 'n pagan o un gablé²⁶⁵. ¹⁸An vrità iv diso che

258 Cfr. Matè 5:30.

259 Cfr. Matè 5:29.

260 O "a vardo sèmper la facia".

261 Cfr. Luca 19:10.

262 o "a perissa".

263 Cfr. Luca 17:3.

264 Cfr. Deuteronomi 19:15.

265 Avèj pi gnente da fé con lor.

tut lòn ch' i l'avreve ligà an sla tèra, a sarà ligà 'dcò 'nt èl cel; e tut lòn ch' i l'avreve dèsligà an sla tèra, a sarà dèsligà 'dcò ant èl cel²⁶⁶.

¹⁹Iv diso 'dcò che se doi 'd vojàutri iv butreve d'acòrdi an sla tèra, cola ch'a sia lòn ch'a ciamèran, a-j sarà dàit da mè Pare ch'a l'é 'nt èl cel. ²⁰Pèrché là doa ch'a son radunà doi o tre a mè nòm, èdcò mi i son ansema lor". ²¹Anlora Pero, avzinand-se, a l'ha ciamaje: "Signor, vaire vòlte, se mè frel am ofend, é-lo ch' i son obligà 'd pèrdonelo? Sarà-lo fin-a a set vòlte?". ²²Gesù a l'ha rësponduje: "It diso nen fin-a a set vòlte, ma fin-a a stanta set vòlte²⁶⁷!".

La paràbola dèl servidor ch'a voria nen pèrdoné

²³Pèr costa rason èl Regn dèl cel a l'é tanme 'n rè ch'a l'avìa vorsù regolé ij cont con ij sò servidor. ²⁴Quand ch'a l'é 'ncaminasse a conté, a l'han presentajne un ch'a-j dovìa desmila talent. ²⁵E pèr càusa che col-lì a l'avìa nen èd che paghé, sò sgnor a l'ha dàit l'ordin ch'a fussa vendù, chiel, soa fomna e soe masnà, e tut lòn ch'a l'avìa, e che dè sta manera-sì 'l débit a fussa pagà. ²⁶Anlora sto servidor a l'é campasse a tèra dè 'dnans a chiel e a lo suplicava con ste paròle: 'Signor, pèr carità, it l'abie 'ncora 'n pòch èd passiansa e it arpaghèrai 'd tut'. ²⁷Anlora 'l padron dè sto servidor, tocà 'd compassion, a l'ha lassalo 'ndé e a l'ha faje la grassia 'd condoneje tut èl débit. ²⁸Ma sto servidor, quand ch'a l'é surtì, a l'ha ancontrà un dij sò colega 'd servissi ch'a-j dovìa sent dné, e a l'ha ciapalo pèr èl còl tant ch'a mancava pòch ch'a l'avria strossalo, e a-j disìa: 'Pagh-me lòn che ti 'm deveu!'. ²⁹Ma sò colega 'd

266 Cfr. Matè 16:19; Gioann 20:23.

267 18:21-22 cfr. Luca 17:3-4.

servissi, campand-se an ginojon, a lo suplicava e a-j disìa: 'Për carità, it l'abie 'ncora 'n pòch ëd passienza e it paghëraj tut lòn ch'it deuvo'.³⁰ Ma a l'ha nen vorsulo scoté, a l'é 'ndassne e a l'ha falo buté 'n përzon, fin-a a tant che 'l débit a sarìa stàit saldà.³¹ Ora, j'àutri sò colega 'd servissi, quand ch'a l'han vëddù lòn ch'a l'era rivà, a l'é rinchërsuje e a son andàit a conté al padron tuta la facenda.³² Anlora sò padron a l'ha falo vnì e a l'ha dije: 'Servidor gram ch'it ses, i l'avìa date la gràssia 'd condonete tut ësto débit përché 't l'avie suplicame.³³ É-lo ch'a l'era nen ëdcò tò dover d'avèj pietà 'd tò colega 'd servissi, coma mi i l'avio avù pietà 'd ti?'³⁴ E sò padron an còlera a l'ha dalo ant le man ëd le guardie dla përzon për esse suplissia fin-a a tant da paghé tut lòn ch'a-j dovìa.³⁵ A l'é parèj ch'av farà mè Pare ch'a l'é 'n cel, s'i përdon-e nen ëd bon cheur tute soe mancasse ognidun a sò frel.

19

Maridese o maridese nen

¹Cand che Gesù a l'ha finì sti discors-sì, a l'é andass-ne da la Galilea e a l'é rivà ant ël teritori dla Giudea, da l'àutra banda dël Giordan.² Motobin ëd gent a j'andassia dapress, e lì a l'ha vari ij malavi ch'a-i era.

³Anlora a son rivaje 'd Farisé për butelo a la preuva, e a l'han dije: "É-lo consentì a n'òm d'arpudié²⁶⁸ soa fomna për dij motiv qualsissia?".⁴ A l'ha rësponduje: "Evene pa lesù che Col ch'a l'ha faje dal prinsipi, a l'ha fàit un òm e na fomna²⁶⁹?⁵ E ch'a l'ha dit: 'Për col motiv-lì l'òm a chiterà sò pare e soa mare, e as butrà ansem a soa fomna, e ij

268 O "ëd fé divòrsi da".

269 Cfr. Génesi 1:27; 5:2.

doi a vniran na carn sola²⁷⁰?'⁶ Éd conseguensa, coj-lì a son pì nen doi, ma na carn sola. Siché, donca, lòn che Nosgnor a l'ha butà 'nsema, a venta nen che l'òm a lo separa".⁷ A l'han dije: "Përchè, donca, Mosè a l'ha comandà che, se 'l mari a veul divorsiesse²⁷¹, ch'a daga a soa fomna un document d'arpudi?".⁸ Gesù a-j rëspond: "A l'é për motiv ch'i l'eve 'l cheur dur, che Mosè a l'ha dave licenza d'arpudié vòstra fomna, ma da prima le còse a andassio pa parèj.⁹ E mi iv diso che chionque a 'rpudia soa fomna e ch'as marida con n'àutra, a comët n'adulteri - fòra dël cas che soa fomna a l'abia tradilo²⁷². Peui, col ch'a l'é maridasse con na fomna arpudià, a comët n'adulteri.

¹⁰Anlora ij sò dissépoj a l'han dije: "Se la situassion an tra n'òm e soa fomna a l'é parèj, a conven nen ëd maridese!".

¹¹Gesù a-j rëspond: "A pseudo comprende²⁷³ sossì mach coj che Nosgnor a-j lo acòrda, ma l'é pa për tuti.¹² A-i na j'é 'd coj ch'as marido pa përchè ch'a son da la nassita ant la condission dj'eunuch, e a-i na j'é ch'a son d'eunuch përchè a l'é l'òm ch'a l'ha faje parèj. A-i na j'é 'dcò 'd coj ch'a son fasse eunuch da lor midem për càusa dël Regn dël cél. Chi ch'a peul antende sossì, ch'a lo antenda".

Gesù e le masnà

¹³²⁷⁴Anlora a l'han presentaje a Gesù 'd masnà përchè a-j benedìessa²⁷⁵ e ch'a preghèissa për lor, ma ij dissépoj a jë slontanavo²⁷⁶.¹⁴ E Gesù a-j dis: "Lassé che le

270 Cfr. Génesi 2:24.

271 Cfr. Deuteronomi 24:1-4; Matè 5:31.

272 Cfr. Matè 5:32; 1 Corint 7:10-11.

273 O "aceté".

274 O "aceté".

275 Let. "a-j imponèissa le man".

276 O "arprociavo".

masnà a ven-o da mi, proibijlo nen, pèrchè 'l Regn dël cél a l'é 'd coj ch'a jè smijo". ¹⁵E avendje fàit l'imposission ëd le man, a l'é partiss-ne da lì.

Èl giovo ch'a l'era në sgnor

¹⁶Na vira cheidun a l'é andàit a trové Gesù e a l'ha ciamaje: "Magister, che 'd bon-e euvre é-lo ch'i l'hai da fé pèr oten-e la vita eterna?". ¹⁷A l'ha rësponduje: "Pèrchè ch'it më ciames ëd lòn ch'a l'é bon. A-i é mach un ch'a l'é bon. Contut, s'it veule intré ant la vita eterna, scota lòn ch'at diso ij comandament". ¹⁸E col òm a-j dis: "Che 'd comandament?". Gesù a-j rëspond: "It massëras nen²⁷⁷; it faras nen d'adulteri²⁷⁸; it roberas nen²⁷⁹; it rendëras nen testimoniansa fàussa²⁸⁰; ¹⁹rendje onor a tò pare e toa mare²⁸¹, e it voreras bin a tò pròssim com a ti midem²⁸²". ²⁰E col òm, ch'a l'era giovo, a l'ha rësponduje: "Tut lolì i l'hai bin praticalo. Còsa 'm mancherà ancora?". ²¹Gesù a-j dis: "S'it veules la pèrfession, va, e vend tut lòn ch'it l'has e dajlo ai póver, e it t'avras un tesòr ant ël cél, e peui ven, venme dapress". ²²Cand che sto giovo a l'ha senti lolì, a l'é andass-ne via bin malinconios, pèr motiv ch'a l'avìa 'd gran' beni.

²³Anlora Gesù a l'ha dit ai sò dissépoj: "An vrità iv diso che un ch'a sia rich a l'é pitòst malfé ch'a-j intra ant ël Regn dël cél. ²⁴Iv lo diso ancora: a l'é pì belfé che 'n gamel a passa pèr ël pèrtus ëd n'agùcia, che në sgnor a intra ant ël Regn ëd Nosgnor". ²⁵Ij dissépoj, cand ch'a l'han senti cole paròle, a son stupiss-ne motobin e a l'han dit: "S'a l'é

parèj, chi podria mai salvesse?". ²⁶E Gesù, vardandje, a-j dis: "Da la mira uman-a lolì a l'é nen possibil, ma pèr Nosgnor tut a l'é possibil".

²⁷Anlora Pero a l'ha dije: "Varda, nojàutri i l'avoma chità tut e i soma vnite dapress. Lòn ch'i arseivroma noi²⁸³?" ²⁸Gesù a-j dis: "In vrità iv diso: cand ch'a nass-rà 'l mond neuv e 'l Fieul ëd l'Òm a sarà assetasse an sò tròno glorios²⁸⁴, vojàutri ch'i seve vnime dapress, i sareve 'dcò assetà sù dódes tròno pèr giudiché le dódes tribù d'Israel²⁸⁵. ²⁹E chionque a l'avrà chità o ca, o frej, o sorele, o pare, o mare, o fomna, o masnà, o tère, pèr càusa 'd mè nòm, a n'arseivrà sent vòte tant, e a vnirà ardité dla vita eterna. ³⁰Ma diversi ch'a son ij prim, a saran j'ùltim, e j'ùltim a saran ij prim²⁸⁶".

20

Ij lavorant ant la vigna

¹Pèrchè 'l regn dël cel a smija a 'n proprietari²⁸⁷ ch'a l'era surtì 'd matin bonora pèr angagé (a giornà) dij lavorant pèr soa vigna. ²E quand ch'a l'ha avù pategià con ij lavorant na paga d'un ëdné al di, a l'ha mandaje a travajé 'nt soa vigna. ³A l'é torna surtì a neuv ore e a l'ha trovà an piassa²⁸⁸ dj'àutri ch'a l'avìo nen ëd travaj ⁴e a l'ha dije: "Andé 'dcò vojàutri a mia vigna e iv daraj lòn ch'a l'é giust", ⁵e a son andaje. E peui a l'é torna surtì ch'a l'era mesdì, e ancora a tre bòt ëd l'apress-disné, e a l'ha fàit autèrtant. ⁶E a sinch ore dl'apress-mesdì a l'é surtì n'àutra vòlta e a

277 Cfr. Surtìa 20:13; Deuteronomi 5:17.

278 Cfr. Surtìa 20:14; Deuteronomi 5:18.

279 Cfr. Surtìa 20:15; Deuteronomi 5:19.

280 Cfr. Surtìa 20:16; Deuteronomi 5:20.

281 Cfr. Surtìa 20:12; Deuteronomi 5:16.

282 Cfr. Levitich 19:18.

283 O "Còsa sarà-lo donca ëd noi?"

284 Cfr. Matè 25:31.

285 Cfr. Luca 22:30.

286 Cfr. Matè 20:16; Luca 13:30.

287 O "padron ëd cà", "proprietari 'd tèra", "pare 'd famija".

288 O "ant la piassa dël mèrcà".

l'ha trovà dj'àuutri ch'a l'ero 'n gir a fé gnente, e a l'ha dije: "Përchè i steve ambelessì senza travajé?". ⁷E lor a l'han dije: "Përchè gnun a l'ha ciapane". Anlora a-j dis: "Andevne 'dcò vojàutri a mia vigna". ⁸A la sèira, èl padron èd la vigna a l'ha dije a sò fator: "Và a ciamé ij lavorant e paghje, a comensé da j'ùltim ch'a son èstàit ciapà fin-a ai prim²⁸⁹". ⁹Quand ch'a son rivaje coj ch'a l'ero stàit ciapà a sinch ore, a l'han arseivù ognidun në dné²⁹⁰. ¹⁰E quand ch'a son rivà coj ch'a l'ero stàit ciapà për prim, as aspetavo 'd arsèive 'd pì dj'àuutri, ma a l'han èdcò lor arseivù në dné. ¹¹Cand ch'a l'han arseivulo, a l'han comensà a lamentess-ne contra 'l padron, ¹²e a disìo: "J'ùltim a l'han mach travajà 'n ora, e ti 't l'has trataje al pari 'd nojàutri ch'i l'oma portà tut èl fardel d'un di 'd travaj e 'l ruvin dël sol²⁹¹". ¹³E 'l padron l'ha replicà a un èd lor: "Ti sent-me bin: it faso gnun tòrt, it l'has-to nen pategià con mi d'arsèive në dné? ¹⁴Pija lòn ch'a l'é tò e vatne, ma i veuj dé a sti ùltim tant com a ti. ¹⁵É-lo ch'a m'é nen consenti 'd fé lòn ch'i veuj con ij mè sòld²⁹²? O ses-to invidios ch'i son stàit generos con coj-là?". ¹⁶A l'é parèj che ij prim a saran j'ùltim e j'ùltim a saran ij prim²⁹³.

Tersa predission èd la mòrt e dl'arsurrexion èd Gesù

¹⁷Coma che Gesù a l'era 'n camin d'andé sù a Gerusalem, a l'ha pijà da banda për la strà ij dòdes dissépoj e a l'ha dije: ¹⁸"Vardé, i soma 'n camin d'andé su a Gerusalem, e 'l Fieul èd l'òm a sarà dàit an man ai cap dij sacerdot e a jë scriba, e a lo condanèran a mòrt. ¹⁹A lo daran an man ai pagan për ess-

289 Cfr. Levitich 19:13; Deuteronomi 24:15.

290 La paga d'un dì antreggh.

291 O "calor".

292 O "lòn ch'a l'é mè".

293 Cfr. Maté 19:30; March 14:31; Luca 13:30.

ne sbefià e flagelà con rudièssa e peui butà 'n cros. Contut, da lì a tre dì chiel a 'rsussiterà".

N'arcesta për Giaco e për Gioann

²⁰Antlora la mare dij fieuj 'd Zebedèo a l'é vnùda da Chiel con ij sò fieuj e, campand-se an ginojon, a l'ha ciamà a Gesù na grassia²⁹⁴. ²¹A-j dis: "Còsa veus-to?", e chila a-j rëspond: "Dà ordin che ij mè fieuj ch'a son sì, a podran setesse, an tò regn, un a toa drita e un a tua mancin-a". ²²E Gesù a l'ha replicaje "I seve nen lòn ch'i ciame. É-lo ch'i podriè bèive dal càles ch'i l'hai da bèive mi, e esse batesà dël batèsim ch' i l'hai da esse batesà mi?". A-j respondo: "I lo podoma!". ²³Anlora Gesù a-j dis: "A l'é sicur ch'i beivreve da mè càles, ma d'esse setà a mia drita o a mia mancin-a, a tòca nen a mi 'l decidlo, ma a l'é për coj ch'a l'é stàit arservà da mè Pare". ²⁴Ora, quand che j'àuutri des a l'han senti sòn, a son anrabiassè contra ij doi frej. ²⁵Ma Gesù a l'ha ciamaje e a l'ha dije: "I seve che ij prinsì dle nassion a la fan da padron e coj ch'as chërdo grand a devvro l'autorità ch'a l'han për buteje 'n sogession. ²⁶A l'ha nen da esse parèj an tra 'd vojàutri! Al contrari, chionque a veul esse un grand tra 'd voi a venta ch'as fassa servitor èd tuti j'àuutri²⁹⁵, ²⁷e chionque a veul esse 'l prim tra 'd voi, a l'ha da esse vòstr servitor²⁹⁶ - ²⁸giusta coma 'l Fieul èd l'òm, ch'a l'é nen èvnù për esse servì, ma për serve e për dé soa vita coma pressi 'd riscat për tanti.

Doi bòrgno varì

²⁹E coma ch'a partìo da Gerico, tanta gent a-j andasià dapress. ³⁰Doi borgno a l'ero

294 O "un piàsì".

295 Cfr. Luca 22:25-26.

296 Cfr. Maté 23:11; March 9:35; Luca 22:26.

setà arlongh ëd la strà. Quand ch'a l'han sentù che Gesù a l'avìa da passé pròpe da là, a son butasse a crijé: "Signor, Fieul ëd David, abie pietà 'd nojàutri!".³¹ E la furfa a-j arprociava e a-j disìa dè sté ciuto. Lor, nopà, a crijavo ancora pì fòrt: "Signor, Fieul ëd David, àbie pietà 'd nojàutri!".³² Antlora Gesù a l'é fèrmasse, a l'ha ciamaje e a l'ha dije: "Còsa veuleve ch'iv fassa?".³³ A l'han rësponduje: "Signor, che ij nòstri euj a sio duvertà!".³⁴ E Gesù tocà da la compassion, a l'ha butà soe man an sj'euj ëd lor e sùbit a l'han torna podù s-ciairé. Apres ëd lòn coj doi a son andaje dapress.

21

La vnù trionfal

¹Ora, cand che lor²⁹⁷ a son ëstàit davzin a Gerusalem, e ch'a son rivà a Betfage, Gesù a l'ha mandà doi dissépoj² e a l'ha dije: "Andé a cola borgià-là ch'a sta an facia, e sùbit i trovreve na sòma gropà e sò asnèt ansem a chila; dèstacheje e mnemje."³ E se cheidun av dis cheicòsa, i direve che 'l Signor a n'ha da manca, e sùbit a-j lassèran andé".⁴ Ora, tut lòn a capitava pèr ch'a fussa compì lòn ch'a l'era stàit nunsia dal profeta:⁵ "Dì parèj al pòpol ëd Sion"²⁹⁸: "Varda, tò Rè a l'é an camin ch'a riva, bon com' ël pan e montà ans na sòma e sl'asnèt ëd na sòma"²⁹⁹".⁶ Ij dissépoj, donca, a son andàit e a l'han fàit coma che Gesù a l'avìa comandaje.⁷ E a l'han ëmnà la sòma e l'asnèt, a l'han butàje adòss³⁰⁰ dij mantèj e a l'han faje monté sù Gesù.⁸ Anlora na furfa a l'é butasse a stende pèr la strà dij mantej, e d'àutri a tajavo dle frasche da j'erbo e a-j sbardlavo pèr la strà.⁹ E la gent ch'a 'ndasia

²⁹⁷ Visadì Gesù e i sò dissépoj.

²⁹⁸ Let. "A la fia dè Sion".

²⁹⁹ Cfr. Sacarià 9:9.

³⁰⁰ O: "ij sò".

dè 'dnans, e cola ch'a seguitava, a crijava: "Osana"³⁰¹ al fieul ëd David! Ch'a sia benedì col ch'a ven an nòm ëd Nosgnor"³⁰²! Osana ant ël pì àut dij cej!".¹⁰ E cand ch'a l'é stàit intrà an Gerusalem, tuta la sità a l'é tombà ant na granda agitassion³⁰³ e tuti as disìo: "Ma chi e-lo mai col òm?".¹¹ E la gent a disìa: "A l'é Gesù, ël profeta, da Nasaret an Galilea".

La purificassion dël Templi

¹² Gesù a l'é intrà ant ël Templi e a l'ha taparane fòra tuti coj ch'a vendìo e ch'a catavo an soe cort, e a l'ha ranversà le tàule dij cambista e le cadreghe 'd coj ch'a vendìo 'd colombe.¹³ E a l'ha dit: "Mia ca a sarà ciamà na ca 'd preghiera"³⁰⁴, ma vojàutri i l'ave falà dventé na truna 'd làder"³⁰⁵".¹⁴ Anlora, dij bòrgno e dij sòp a son ëvnù da chiel al Templi e a l'ha varije.¹⁵ Cand che, nopà, ij cap dij sacerdot e dij Scriba a l'han vèddù le maravije che chiel a fasìa e a l'han sentì le masnà ch'a crijavo ant ël Templi e ch'a disìo: "Osana al Fieul ëd David!", a son anrabiassè"¹⁶ e a l'han dije: "Senteste lòn ch'a diso sti-sì?". E Gesù a-j dis: "Éh, ma é-lo ch'i l'ave mai lesù ste paròle: 'Ti t l'has mostrà a le masnà e ai poparin a dete 'd làude'³⁰⁶?".¹⁷ Peui a l'ha lassaje e a l'é sortì da la sità pèr andess-ne a Betania, andoa ch'a l'ha passà la neuit.

Èl fié sëccà

¹⁸ Ora, a la matin bonora, cand che chiel a 'rtornava a la sità, a l'é vnuje fam.¹⁹ Vèddù ch'a l'avìa un fié ch'a l'era pèr la strà, a l'é

³⁰¹ Cfr. Salm 118:25.

³⁰² Cfr. Salm 118:26.

³⁰³ Let. sopatà.

³⁰⁴ Cfr. Isaia 56:7.

³⁰⁵ Cfr. Geremìa 7:11.

³⁰⁶ O "Da la boca dle masnà e dij puparin it l'has preparà dle làude". Cfr. Salm 8:2.

vzinass-je, ma a l'ha trovaie mach ëd feuje, e a l'ha dije: "Che mai pì at ven-a 'd frut". E 'l fijé 'd colp a l'é sëccasse. ²⁰E ij dissépoj ch'a l'avio vëddù lòn a na son èstàit maravijà, e a l'han dit: "Com é-lo possiibil che sto fijé a l'é sëccasse parèj 'd colp?". ²¹Gesù a l'ha risponduje: "An vrità iv diso, che s'i l'ave 'd fede e i na dubite nen, i podrie fé bin d'àutr che lòn ch'a l'é stàit fàit al fijé³⁰⁷. I podrie fin-a dì a sta montagna: 'Gàute da là e camp-te ant ël mar, e lolì a rivèria! ²²Tut lòn ch'i ciame ant la preghiera, s' i l'ave 'd fede³⁰⁸, a lo arsèivreve".

L'autorità 'd Gesù

²³E peui, cand che Gesù a l'é rivà al templi, ij cap dij sacerdot e j'ansian dël pòpol a son èvnù da chiel antramente ch'a dotrinava e a l'han dije: "Chi mai ch'a l'ha date l'autorisassion ëd fé ste còse? E chi é-lo ch'a l'ha date costa autorità³⁰⁹?" ²⁴Gesù a l'ha risponduje: "Èdcò mi iv farai na domanda. S' im rësponde, iv dirai chi ch'a l'é ch' a l'ha dame l'autorisassion ëd fé ste còse. ²⁵D' anté ch'a vnìa 'l batèsim ëd Gioann? Da Nosgnor o da cheidun d'àutri?". Anlora a l'han debatù tra 'd lor sta chestion e a l'han dit: "S'i disoma dal cel chiel an rëspondrà: Përchè 'nlora i l'ave nen chërduje?, ²⁶Ma s'i disoma da l'òm, i l'oma tèmna dël pòpol, përchè tuit a chërdo che Gioann a l'era 'n profeta gènit". ²⁷Anlora a l'han rëspondù a Gesù: "I lo savoma nen". E a-j dis: "Bin, anlora gnanca mi iv dirai chi ch'a l'é ch' a l'ha dame l'autorisassion ëd fé ste còse".

307 Cfr. Matè 17:20; 1 Corint 13:2.

308 O "S' i-i chërde".

309 O "Da qual autorità fas-to ste còse?".

La paràbola dij doi fieuj

²⁸Còsa na disne? N'òm a l'avìa doi fieuj. A l'é 'ndàit dal prim e a l'ha dije: 'Fieul, ancheuj va a travajé 'nt la vigna'. ²⁹Èl fieul a l'ha rësponduje: 'I veuj nen andeie'. Peui, nopà, a l'é pentiss-ne e a l'é andaje. ³⁰Èl pare a l'é peui andàit da l'àutr fieul e a l'ha dije l'istess. Sto-sì a l'ha rësponduje: 'I vado, signor', ma a l'é nen andaje. ³¹Col ch'a l'é dij doi ch'a l'ha fàit la volontà dël pare?". A l'han risponduje: "Èl prim". E Gesù a-j dis: "An vrità iv diso che j'esator ëdzonest ëd j'impòste e le bagasse a intreran prima 'd vojàutri 'nt ël Regn ëd Nosgnor. ³²Përchè Gioann a l'é vnù da voi për la strà dla giustissia, e i l'ave nen chërduje, ma j'esator ëd j'impòste³¹⁰ e le bagasse a l'han chërduje. E voi, combin ch' i l'ave vëddulo, i seve nen pì tard pentì për chërdje.

La paràbola dij vignolant

³³Sté a sente n'àutra paràbola. A-i era 'n proprietari ch'a l'ha piantà na vigna³¹¹. A l'ha faje tut d'antorn na bussonà, a l'ha scavà na tampa për sò tòrcc e a l'ha 'dcò fabricà na tor ëd guardia. Peui a l'ha fitala a 'd vignolant e a l'é partì për un viagi fòra dal pais. ³⁴Cand ch'a l'é rivà 'l temp ëd la vëndemmia, a l'ha mandà ij sò servitor ai vignolant për arsèive la produccion ch'a jë spetava 'd soa vigna. ³⁵Ij vignolant, nopà, a l'han pijà i servitor dël padron, a l'han legnà un, a l'han massane n'àutr e a l'han prassane a mòrt n'àutr ancora. ³⁶Èl padron a l'ha torna mandà d'àutri servitor, an pì granda quantità dij prim, ma a l'han trataje 'nt la midema manera. ³⁷A la fin, a l'ha mandà anvers ëd lor propi sò fieul, an disand: 'A l'avran ëd rispèt almanch për mè fieul'. ³⁸Cand che ij vignolant a l'han vëddù

310 Cfr. Luca 3:12; 7:29-30.

311 Cfr. Isaia 5:1-2.

'l fieul, a son disse an tra 'd lor: 'Sto-sì a l'é l'ardité. Vnì, massomlo e ciapomne l'ardità. ³⁹A l'han donca pijalo, a l'han campalo fòra dla vigna e a l'han massalo. ⁴⁰Anlora, cand che 'l padron ëd la vigna a sarà vnù, còsa farà-lo a sti vignolant? ⁴¹A l'han dije: "A-j farà ëd sicur meuire dla pes manera, coj miseràbij! Peui a fiterà soa vigna a d'àutri vignolant che a la vëndëmmia a-j rendran ij frut ëd competensa. ⁴²E Gesù a-j dis: "I l'ave mai lesù 'nt le Scritture: 'La pera che coj ch'a fabricavo a l'han campala via, a l'é dventà la pera d'àngol. Sossì a l'é stàit fàit da Nosgnor, e costa a l'é na ròba maravijosa da vardesse³¹². ⁴³Për costa rason iv diso che 'l Règn ëd Dé av sarà gavà e dàit a na nassion ch'a lo fassa mej fruté. ⁴⁴Col ch'a caschërà an su sta pera a na sarà fracassà, e cola pera midéma a sgnacherà col ch'a-j drochërà adòss". ⁴⁵Apress d'avej scotà sta paràbola, ij cap dij sacerdot e ij Farisé a l'han capì che Gesù a parlava 'd lor. ⁴⁶A l'avrio bin vorsù felo aresté, ma a l'avio tëmma, për motiv che 'l pòpol a lo chërdìa 'n profeta.

22

Paràbola dla festa 'd nòsse

¹Anlora Gesù, na vira 'd pì, a l'ha parlaje con ëd paràbole e a l'ha dit: ²"Èl Regn dij Cej a smija 'n rè ch'a l'ha dàit na festa 'd nòsse për sò fieul. ³A l'ha mandà ij sò servitor për feje andé a ciamé coj ch'a l'ero stàit anvità a le nòsse³¹³, ma coj-là a l'han nen pròpi vorsuje ven-e. ⁴Ancora a l'ha mandà dj'àutri servitor, an disand: 'Dì a coj ch'a son ëstàit anvità: 'Vardé! La festa ch'i l'hai preparà për voi a l'é pronta. Ij mè tòr e mie bestie a l'angrass a son ëstàite maslà e tut a l'é

312 Cfr. Salm 118:22-23.

313 O "al disné gross".

pront. Vnì a la festa 'd nòsse!". ⁵Lor, nopà, a l'han fàit finta 'd nen³¹⁴ e a son andass-ne via, chi a soa cassin-a, chi a sò negòssi. ⁶D'àutri a l'han fin-a ciapà ij sò servitor, a l'han strapassaje e peui massaje. ⁷Cand che 'l rè a l'ha sentù lòn a l'é montaje la flin-a e a l'ha mandà ij sò soldà për massé coj sassin e për dé feu³¹⁵ a soe sità.

⁸Peui a dis ai sò servitor: 'Eh bin! La festa 'd nòsse a l'é pronta, ma j'anvità a na j'ero nen degn. ⁹Andé, donca, për le stra³¹⁶ e anvitè a la festa 'd nòsse tuti coj ch'i-i trovreve. ¹⁰Anlora coj servitor a son andàit për le stra e a l'han ciamà 'nsema tuti coj ch'a-i trovavo, bon e gram, parèj che la sala dla festa a l'é stàita a la fin pien-a 'd gent.

¹¹Èl rè, peui, a l'é intrà për vèdde coj ch'a l'ero a tàula e a l'ha 'rmarcà n'òm ch'a l'avìa pa butasse adòss la vestimenta 'd nòsse ch'a l'era d'ordinansa. ¹²E a l'ha dije: 'Brav òm, coma ses-to intrà 'mbelessì senza avèj la vestimenta ch'i l'hai fane la prescriission?' e col-li a l'é restà senza paròle³¹⁷. ¹³Anlora 'l rè a dis ai sò servitor: 'Gropelo man e pé, portelo via e campelo fòra 'nt ël top, anté ch'a-i sarà da pioré e da argrigné ij dent³¹⁸!'. ¹⁴A l'é parèj che coj ch'a son ciamà a son bin tanti, ma pòchi a son ij sernù".

Paghé le taje

¹⁵Anlora ij Farisé a son andass-ne e a son consultasse an tra 'd lor për podèj ciapé Gesù an fala con soe paròle mideme. ¹⁶E a l'han mandaje ij dissépoj che lor a l'avio ansema a dj'erodian ch'a l'han dije: "Magister, i savoma che ti 't ses sincer, ch'it mostre la stra 'd Nosgnor an vrità, e ch'it

314 O "A l'han tenune an gnun cont", a-i ero indifferent.

315 O "brusé".

316 O "le crosiere dle strà".

317 O "mut".

318 Cfr. Matè 8:12; 25:30; Luca 13:28.

dise le còse nete e ciàire³¹⁹ senza vardé an faccia gnun³²⁰. 17Disne donca, còsa na disesto 'd sossì: 'É-lo giust³²¹ dé 'l tribut a l'imperator^{322?}". 18E Gesù, ch'a l'era rendusse cont ëd j'intension grame ch'a l'avìo, a l'ha rësponduje: "Gent fàussa ch'i seve³²³! Përchè i veule buteme a la preuva? 19Mostreme la moneda ch'a serv për paghé le taje!", e a l'han ësporzuje 'n dné. 20E a l'ha dije: "Ëd chi ch'a l'é sta faccia e sta scritta 'mbelessì^{324?}". 21A l'han rësponduje: "Ëd l'imperator!". Anlora Gesù a-j dis: "Donca, rende a l'imperator lòn ch'a l'é 'd chiel, e a Nosgnor lòn ch'a l'é 'd Nosgnor". 22Cand ch'a l'han sentù lòn, a son restà sbalordì e, an chitand-lo, a son andass-ne via.

Ël mariagi e l'arsurression

23L'istèss di ij Saducé, ch' a diso ch' a-i sarà 'd pianta gnun-a 'rsurression³²⁵, a son ëvnu da chiel e a l'han ciamaje: 24"Magister, Mosè a l'ha dit: Se cheidun a ven a meure sens' avej avù 'd masnà, che sò frel a l'abia da mariene la vidua e parèj a darà 'd masnà a sò frel³²⁶. 25Ora a-i era an tra noi set frej. Ël pì vej a l'é mariasse, e peui a l'é mòrt, e sicoma ch'a l'avìa gnun-e masnà, a l'ha lassà soa fomna a sò frel. 26L'istèss a l'é rivaje a lè scond, e peui al ters, fin-a a col ch'a fà set. 27E apress ëd lor, ëdcò cola fomna a l'é mòrta. 28A l'arsurression, donca, chi an tra 'd lor, sarà-lo considerà sò marì? Përchè tùit a l'han avula?". 29Ma Gesù a-j rispond:

319 O "coma ch'a son".

320 O "senza fé 'd parsialità".

321 O "E-lo consentù", "Dovoma o nò", conforma la Lege 'd Nosgnor

322 O "a Cesar". Ël tribut a l'era na taja, n'impòsta procapite che tùit j'òm dl'imperi ch'a l'ero nen sitadin 'd Roma, a dovio paghé (senza consideré soa intrada).

323 O "ipòcrita".

324 O " lòn ch'a l'é scrit a l'antorn".

325 Cfr. At 23:8.

326 Cfr. Deuteronomi 25:5.

"Ël rasonament ch'i feve a l'é sbalià³²⁷ perchè i comprende nen le Scritture, e gnanca la potensa 'd Nosgnor. 30A l'arsurression ël mariagi a-i sarà pi nen³²⁸, ma as sarà tanme j'àngej 'd Nosgnor ant ël cel. 31E al rësguard dl'arsurression dij mòrt, l'ave nen lesù lòn che Nosgnor a l'ha dive: 32'I son ël Dé d'Abraam, ël Dé d'Isaac, e 'l Dé 'd Giacòb^{329?}' Siché Nosgnor a l'é nen ël Dé dij mòrt, ma dij viv!". 33Cand che 'l pòpol a l'ha sentù lolì, a l'é maravijasse dla dotrin-a 'd Gesù.

Ël comandament pì grand

34Cand ij Farisé a l'han sentì ch'a l'avìa sarà la boca ai Saducé, a son radunasse con l'istessa intension. 35E un ëd lor, ch'a l'era 'n dottor ëd la Lege, për butelo a la preuva, a l'ha ciamaje: 36"Magister, col ch'a l'é 'l pì grand dij comandament ëd la Lege?".

37Gesù a-j dis: "Vorèj bin a Nosgnor, tò De, ëd tut tò cheur, ëd tuta toa ànima, e 'd tuta toa ment³³⁰. 38Sto-sì a l'é 'l prim e 'l pì grand comandament ch'a-i sia. 39Lè scond, parèj ëd col-là, a l'é: Veule bin a tò pròssim coma a ti medesim³³¹. 40Da sti doi a ven-o tuti j'àutri comandament³³²".

Ël Messìa: Fieul ëd David e Signor

41Dàit che ij Farisé a l'ero radunasse, Gesù ha l'ha proponuje na chestion: 42"Còs i na dise dël Crist? Ëd chi ch'a l'é 'l fieul?". A l'han rësponduje: "A l'é 'l fieul ëd Dàvid". 43E a-j réplica: "Anlora, còm é-lo, donca, che Dàvid, an parland për lè Spìrit, a lo ciamava sò Signor, an disand: 44'Nosgnor a l'ha dit a

327 O "I feve n'eror".

328 O "as pija e as dà pi nen ëd fomne an mariage".

329 Cfr. Surtia 3:6.

330 Cfr. Deuteronomi 6:5.

331 Cfr. Levitich 19:18.

332 Lét: "tuta la Lege e ij Profeta". 22:35-40 cfr. Luca 10:25-28.

mè Signor: 'Anset-te a mia drita, fin-a a tant ch'i l'abia butà ij tò nemis coma në scagn pèr ij tò pé³³³. ⁴⁵Se donca Dàvid a lo chiama sò Signor, com é-lo ch'a podria esse sò fieul? ⁴⁶E gnun a podia replicheje na sola paròla, e da col di là gnun a l'é pi ancalasse a feje 'd chestion.

23

D'acusassion contra ij magister ëd la Lege e ij Farisé

¹Anlora Gesù a l'ha parlà al pòpol e ai sò dissépoj ²e a l'ha dije: "Ij magister ëd la Lege e ij Farisé a son montà an sla càtedra 'd Mosè. ³Tute j'oservanse ch'av diso 'd fé, feje, ma copié nen lòn ch'a fan, pèrchè lor a fan nen lòn ch'a diso 'd fé. ⁴Pèrchè lor a grupo ansema 'd fassin-e greve da porté e a-j buto an sle spale dla gent, ma lor medésim a paio nen ëd bogeje gnanca con un dil. ⁵Tut lòn ch'a fan a l'é mach pèr fesse vèdde da la gent. A pòrto 'd filateri³³⁴ pi gròss che j'àutri e ai sò mantej 'd nape pi longhe³³⁵. ⁶A lor a-j pias d'ocupé ij prim pòst ai disné gross e ij pòst d'onor ant le sinagòghe, ⁷e che la gent a-j fasa le riverense al mèrcà e ch'a-j daga 'l titol ëd "rabbi", visadì magister.

⁸Vojàutri, contut, feve nen ciamé "magister", pèrchè 'd magister i n'ave mach un - vojàutri i seve tuti frej. ⁹E ciamé gnun an sla tèra "pare", pèrchè 'd pare i n'ave mach un, col ch'a l'é an cel; ¹⁰e lasseve nen ciamé "consijé", pèrchè 'd consijé i n'ave

333 Cfr. Salm 110:1.

334 Ij filateri (תְּפִלִּין, tefilìn, φυλακτήριον phylacterion) a l'ero dè scatolin-e 'd coram da gropesse an sij brass o an sla front, dzurtut durant la preghiera, e ch'a contnio 'd bèrmamin-a con ëd vers dla Bibia. Costa costuma dij Giudé a vnisia da lòn ch'a diso 'd test coma Surtia 13:9; 16; Deuteronòmi 6:8; 11:18; cfr. <https://it.wikipedia.org/wiki/Tefillin>

335 Cfr. Matè 6:1; Numer 15:38.

mach un, ël Crist. ¹¹Col ch'a l'é 'l pi grand an tra 'd voi a sia vòst servitor³³⁶, ¹²pèrchè chionque a veul elevesse d'amportansa a sarà tirà giù, ma chionque as ten bass a sarà elevà³³⁷.

¹³Trist a vojàutri, magister ëd la Lege e Farisé ipòcrita, ch'i sare a la gent l'intrada dël Regn dël cel! Vojàutri medésim i-i intreveve nen e gnanca i lasse ch'a-i intro coj ch'a vorio intreve. ¹⁴[Trist a vojàutri magister ëd la Lege e Farisé! I divore ij benidle vidoe i feve longhe orassion mach pèr feve vèdde da la gent! A l'é pèr lòn ch'i n'arseivreve na condan-a pi granda]. ¹⁵Trist a vojàutri, magister ëd la Lege e Farisé ipòcrita, ch'i core e pèr mar e pèr tèra mach pèr vanieve un sol proselit, e dòp ch'a l'é dventalo, i lo rende meritèivol dl'infern³³⁸ ël dobi 'd vojàutri! ¹⁶Trist a vojàutri, ch'i seve mach ëd guide bòrgne, ch'i dise: 'Chionque a l'avrà giurà pèr ël nòm dël Templi, a l'ha pi gnun d'àutri òbligh, ma s'a lo fà pèr l'òr dël Templi, a resta obligà! ¹⁷Fòl e bòrgno ch'i seve! Pèrchè col ch'a l'é 'l pi grand, o l'òr o 'l Templi ch'a fà sant col òr? ¹⁸E chionque, scond lòn ch'i dise, a l'avrà giurà pèr l'autar, a l'é obligà a gnente, ma s'a lo fà pèr l'oferta ch'a-i é an sl'autar, a resta obligà. ¹⁹Bòrgno ch'i seve! Lòn ch'a l'é pi amportant: l'oferta ch'a-i é an sl'autar o l'autar ch'a fà santa cola oferta? ²⁰Col-lì, donca, ch'a giura pèr l'autar, a giura pèr l'autar e pèr tut lòn ch'a-i é smonù, ²¹e chionque a giura pèr ël Templi, a giura pèr ël Templi e pèr col ch'a-i sta; ²²E chionque a giura pèr ël cel, a giura pèr ël Tròno 'd Nosgnor, ch'a n'é astà³³⁹.

336 Cfr. Matè 20:26-27; March 9:35; 10:43-44; Luca 22:26.

337 Cfr. Luca 14:11; 18:14.

338 Let. "fieul ëd la Gehenna".

339 Cfr. Isaia 66:1; Matè 5:34.

²³Trist a vojàutri, magister ëd la Lege e Farisé ipòcrita, ch'i paghe la décima dla menta, dl'anet e dël comin, e i lasse da banda le còse essensiaj dla Lege: la giustissia, l'amor e la fidelità. A venta sicur ëd paghé la décima ma senza lassé da banda j'àutre ròbe³⁴⁰. ²⁴Guide bòrgne ch'i seve! I filtreve l'eva për tëmma 'd travonde 'n moschin, ma i travonde 'n gamel!

²⁵Trist a vojàutri, magister ëd la Lege e Farisé ipòcrita, përché i nëttie 'l dafòra dle cope e dij piat, ma për drinta a l'é pien ëd robarissi e 'd malfàite. ²⁶Farisé bòrgno ch'i seve! Nèttié prima për drinta la copa e 'l piat, përché 'l dafòra a sia 'dcò net!

²⁷Trist a vojàutri, magister ëd la Lege e Farisé ipòcrita, përchè i smije a 'd tombe sbianchie³⁴¹, ch'a parèisso bele për dafòra, ma ch'a son për drinta pien-e d'oss ëd mòrt e d'ogni sòrt ëd porcarie. ²⁸L'istess i seve vojàutri, dafòra i smije giust, ma për drinta i seve pien d'ipocrisia e 'd malissia.

²⁹Trist a vojàutri, magister ëd la Lege e Farisé ipòcrita, përchè i drisse 'd monument a l'onor dij profeta e fé 'd decorassion a le tombe dij giust, ³⁰e i dise: 'Se nojàutri i fusso vivù al temp dij nòstri antich, i l'avrìo nen vèrsà con lor ël sangh dij profeta'. ³¹Cand ch'i dise parèj i rende testimoniansa contra 'd vojàutri medésim ch'i seve ij fieuj ëd coj ch'a l'avìo fàit meuire ij profeta, ³²Andé pura anans e porté a compliment lòn che ij vòstri antich a l'avìo comensà. ³³I seve mach dle serp! Na rassa 'd vipre³⁴²! Com é-lo mai ch'i pense 'd podèj scapé al giudissi dl'infern?

³⁴A l'é për lòn ch'iv mando dij profeta, dij savi e 'd magister: i na massereve, i

n'ancioverev a 'd cros, i na fareve passé për le verghe an vòstre sinagòghe, e i-j përseguiterève da sità a sità. ³⁵A l'é për lòn ch'a vnirà adòss a vojàutri ël sangh dël giust Abel³⁴³, fin-a al sangh ëd Zacaria³⁴⁴, fieul ëd Barachia, ch'i l'ave massà tra 'l Templi e l'autar. ³⁶In vrità iv diso che tute ste còse a vniran adòss a costa generassion.

Plenta dzora 'd Gerusalem

³⁷Gerusalem, Gerusalem, ch'it masse ij profeta e ch'i lapide a rocassà coj ch'at son mandà, vaire ch'a l'é ch'i l'avìa vorsù raduné toe masnà, coma la ciossa a radun-a ij sò polastrin sota soe ale e i l'ave nen lassamlo fé. ³⁸Ora, vardé, vòstra ca a sarà bandonà e a dventerà deserta. ³⁹Përchè iv diso che d'ora an là im vèdreve pì nen fin a tant ch'i dise: "Ch'a sia benì col ch'a ven an nòm ëd Nosgnor³⁴⁵!".

24

La dèstrussion dël Templi

¹Antant che Gesù a sortìa da le cort dël Templi, ij sò dissépoj a son avzinasse a chiel per feje beiché le fabriche dël Templi. ²E Gesù a-j dis: "Vèddeve tute ste còse? Iv diso la vrità, ch'a-i sarà lassà 'mbelessi gnanca na pera ch'a sia nen tirà giù".

Ij segn ëd la fin dël mond

³Antant ch'a stava setà an sla colin-a dj'uliv, ij sò dissépoj a son ëvnù da chiel an privà e a l'han dije: "Dis-ne 'n pòch, cand ch'a l'é che còste còse a rivèran e coma sarà 'l segn ëd toa vnua e dla fin dël mond?". ⁴Gesù a-j rispond: "Pijé guarda d'esse nen angabiola

340 Cfr. Levitich 27:30.

341 Cfr. At 23:3.

342 Cfr. Matè 3:7; 12:34; Luca 3:7.

343 Cfr. Génesi 4:8.

344 Cfr. 2 Crònache 24:20-21.

345 Cfr. Salm 118:26.

da gnun, ⁵përchè a saran tanti coj ch'a vniran a mè nòm e ch'a diran: "Èl Crist a l'é mi!", e a dëstravieran pì d'un. ⁶I sentëreve parlé 'd guère e vos ëd guère, ma pijé guarda d'esse nen sbaruvà da lolì, perchè a venta che ste còse a rivo, ma a sarà ancora nen la fin. ⁷Na nassion as levèrà contra n'àutra nassion, e 'n regn contra n'àutr regn; e a-i sarà 'd famin-a e 'd taramòt an vaire leugh. ⁸Tut sòn a sarà mach coma 'l prinsipi dij dolor ëd na pajolanta ch'a l'ha da partorì.

La pèrsecussion dij dissépoj

⁹Antlora i sareve consignà a j'autorità³⁴⁶ pèr esse suplissia e massà. Tute le nassion av v'avran an òdio an càusa 'd mè nòm³⁴⁷.

¹⁰A saran tanti coj che arnegheran la fede³⁴⁸, a tradiran la fradlansa e as detesteran l'un l'àutr. ¹¹A seurtiran fòra tanti fàuss profèta ch'a 'ngabiolaran motobin ëd gent ¹²e, tant a sarà spantiasse le schergne e la violassion dla Lege 'd Nosgnor³⁴⁹ che tanti a savran pì nen lòn ch'a l'é 'l bin³⁵⁰. ¹³Chi, nopà, a l'avrà tenù dur³⁵¹ fin-a a la fin a sarà salvà³⁵². ¹⁴E cost Evangeli³⁵³ dël regn a sarà nunsia³⁵⁴ an tut ël mond³⁵⁵ da part a part, pèr esse 'd testimoniansa dè 'dnans a tute le nassion. A sarà an col temp-là ch'a vnirà la fin.

346 O "consegnà a j'autorità", "arestà".

347 Cfr. Matè 10:22.

348 O "a comëtran apostasia", o "a saran mnà a comëtte pecà".

349 Let. "l'anomia".

350 O "l'amor", o "l'amor a vnirà sèmpèr pì frèid"

351 O "pèrseverà", "chi a sarà stait pèrsistent" ant la fej.

352 Cfr. Matè 10:22.

353 O "bon-a neuva".

354 O "predicà"

355 O "tèra abità".

Èl pì grand sacrilegi ch'as podria imaginesse

¹⁵A vnirà 'l temp ch'i vèdreve lòn che 'l profeta Daniel a l'avìa parlane³⁵⁶, visadì 'l pì grand sacrilegi ch'as podria imaginesse³⁵⁷

fàit ant ël Leugh sant e ch'a càusa soa dëssacrassion³⁵⁸ - col ch'a les ch'a-i fasa bin atension - ¹⁶antlora coj ch'a saran ant la Giudea ch'as na filo via an sle montagne.

¹⁷Col ch'a sarà ansima 'd soa cà³⁵⁹ ch'a cala pì nen giù antècà pèr ciapene cheicòsa; ¹⁸e col ch'a l'é ant ij camp ch'a torna pì nen andaré pèr ciapé soe vestimente³⁶⁰. ¹⁹An coj di-là, maleur a le fomne ch'a speto³⁶¹ o 'd cole ch'a l'avran ëd masnà ch'a ciucio 'l làit. ²⁰Preghe che 'l temp dè scapé via a riva nen d'invern o 'd saba, ²¹përchè 'ntlora a-i sarà na tribulassion tan' granda ch'a l'é mai staine un-a parija dal prinsipi dël mond fin-a adess e gnanca a na sarà pì n'àutra parèj³⁶². ²²E se coj di-là a fusso nen stait èscursà, gnun a podria salvesse, ma pèr càusa dij sernù coj di-là a saran èscursà.

²³Antlora se cheidun av dis: "Varda, èl Crist a l'é 'mbelessì!" o "A l'é ambelelà!", chërdje nen, ²⁴përchè a seurtran fòra 'd fàuss Crist e 'd fàuss profeta ch'a faran ëd grand portent e miracoj tant da dëstradé fin-a ij sernù, s'a fussa possibil. ²⁵Fé bin atension³⁶³, i l'hai divlo a l'avans. ²⁶Antlora, se cheidun av dis: "Varda, a l'é ant ël desert!", seurte nen a vèdde s'a l'é vera; o "A l'é stërmasse antècà³⁶⁴!" chërdje nen.

356 Cfr. Daniel 9:27; 11:31; 12:11.

357 Conformà la tradission sossì as ciama:

"Abominassion dla desolassion", la pì granda porcaria ch'as podèissa fé ant un leugh sant.

358 O "completa ruin-a", arzultà dla pì granda schergna, na porcaria.

359 An sla trassa dël tèit.

360 O "sò mantel". 24:17-18 cfr. Luca 17:31.

361 O "ampediè".

362 Cfr. Daniel 12:1; Arvelassion 7:14.

363 O "Vardé".

364 O "A l'é ant ël pòst pì stërmà dla cà".

²⁷Përché tanme la lósna a seurt da l'alvant e as ved fin-a al ponent, a sarà l'istèss dla vnùa dël Fieul ëd l'òm³⁶⁵, ²⁸përché 'nté ch'a saran ij cadàver, là as assambleran ij voltor³⁶⁶.

La vnùa dël Fieul ëd l'Òm

²⁹Sùbit apress la tribulassion ëd coj di-lì ël sol a sarà scuri e la lun-a a darà pì nen sò lusor, le stèile a tomberan dal cel e le potense del cel a saran socrolà³⁶⁷. ³⁰Antlora 'l segn dël Fieul ëd l'òm a comparirà ant ël cel e tute le tribù dla tèra as batran ël pét dal regret. A vèdran ël Fieul ëd l'òm ch'a ven an sle nivole dël cel con gran' potensa e glòria³⁶⁸. ³¹Chiel a mandèrà ij sò àngej, che con un gran' son ëd tromba a assambleran ij sò sernù da tuta la tèra³⁶⁹ e da n'estremità dël cel a l'àutra.

Èl paragon dël fié

³²Amprende lòn ch'a veul dì sto paragon pijà dal fié: cand ij sò branch a ven-o tènner e ch'a sorto soe feuje, i seve che l'istà a l'é davzin-a. ³³Dë l'istèssa manera, cand ch'i vèdreve tute ste còse, i savreve che 'l Fieul ëd l'òm a l'é davzin, ch'a l'é a la pòrta. ³⁴Iv diso la vrità: sta generassion-sì a passerà nen che tute ste còse a sio rivà. ³⁵Èl cel e la tèra a passeran, ma mie paròle a passeran nen.

Sie pront

³⁶Për lòn ch'a riguarda col di-lì e a che ora, a-i é gnun ch'a lo sàpia, gnanca j'àngej dël cel. A lo sa mach Dé ël Pare. ³⁷Ma coma ch'

a l'era dël temp ëd Noè³⁷⁰, a n'a sarà l'istèss cand ël Fiel ëd l'òm a vnirà. ³⁸Përchè com' ai temp prima dël diluvi j'òm a mangiavo e a bevìo, as maridavo e a dasìo ij sò fieuj an mariagi, fin-a al dì che Noè a l'é intrà ant l'Arca, ³⁹e a l'han nen vorsù savèine che 'l diluvi a sarìa vnù ma a l'ha tuti portaje via, a n'a sarà l'istèss dla vnùa dël Fieul ëd l'òm³⁷¹. ⁴⁰Antlora a-i saran doi òm ant un camp: un a sarà pijà e l'àutr lassà. ⁴¹Doi fomne a mulinèran al mulin: un-a a sarà pijà e l'àutra lassà. ⁴²Vijé, donca, perchè i seve nen a che ora Nosgnor a vnirà³⁷². ⁴³I l'eve da savèj che se 'l padron ëd na ca a savèissa a che ora dla neuit ël làder a vnirà, a vijarìa e a lasserìa nen che soa ròba a fussa portà via. ⁴⁴A l'é për lòn che 'dcò vojàutri a venta ch'iv ten-e pront, perchè 'l Fieul ëd l'òm a vnirà a l'ora ch'i-j pense nen³⁷³.

Èl servitor fidel e giudissios

⁴⁵Col ch'a sarà donca 'l servitor fidel e giudissios, che sò padron a l'ha stabililo an su tuti j'àutri servitor e ch'a-j dà da mangé cand ch'a l'é ora? ⁴⁶A l'é beà col servitor che sò padron, cand ch'a riva, a troverà ch'a fà parèj. ⁴⁷Iv diso la vrità: sò padron a-j darà l'aministrasion ëd tuit ij sò beni. ⁴⁸Se col-lì, nopà, a l'é 'n servitor plandron ch'a disa dèspèrchiel: "Mé padron a tarda 'd rivé", ⁴⁹e ch'as buta a bate ij sò compagn ëd servissi e a smangiassé e sbeivassé con j'ambriacon, ⁵⁰ël padron ëd col servitor a vnirà cand ch' a lo speta nen e a l'ora ch'a sa nen, ⁵¹e a lo dèsmembrà³⁷⁴ e a sarà butà an tra j'ipòcrita anté ch'a pioreran e argrigneran ij dent!

365 24:26-27 cfr. Luca 17:23-24.

366 Cfr. Luca 17:37.

367 Cfr. Isaia 13:10; Gioele 2:10,31; 3:15; Arvelassion 6:12; Isaia 34:4; Arvelassion 6:13.

368 Cfr. Daniel 7:13; Arvelassion 1:7.

369 Let. "Dai quatr vent".

370 Cfr. Génesi 6:5-8.

371 Cfr. Génesi 7:6-24.

372 O "a l'ha da vnì".

373 24:43-44 cfr. Luca 12:39-40.

374 O "a lo farà a tòch".

La paràbola dle des fije

¹An col temp-là ël regn dij céj a smijerà a des fije³⁷⁵ ch'a l'han pijà soe luserne³⁷⁶ e a son andass-ne a l'ancontra dlë spos. ²Sìnc ëd cole fije a l'ero stùpide e sinch a l'ero savie. ³Le stùpide, an pijanda soe luserne, a l'avio nen procurasse³⁷⁷ d'euli d'arserva. ⁴Le savie, nopà, con soe luserne, a l'avio 'dcò pijà 'd fiaschëtta d'euli 'd gionta. ⁵Sicoma che lë spos a rivava ancora nen³⁷⁸, a l'é vnuje seugn e a son andurmisse. ⁶Ora, a mesaneuit, a l'é sentusse 'n crij: "Lë spos a l'é lì ch'a riva! Andeje ancontra!". ⁷Antlora tute cole fije a son dësvijasse e a l'han prontà soe luserne. ⁸E le stupide a l'han dije a le savie: "Dene 'n pò ëd vòst euli, përchè nòstre luserne son dëstissasse e i n'oma pì nen". ⁹Le savie, nopà, a l'han rësponduje: "Nò, a na sarìa nen pro për voi e për nojàutre. Andé pitòst da coj ch'a na vendò e caté lòn ch'av serv".

¹⁰Antramentre ch' a l'ero andass-ne a catelo, lë spos a l'é rivà, e cole ch'a l'ero pronte a son intrà ansem' a chiel ant ël salon dla festa e peui la pòrta a l'é stàita sarà. ¹¹Pì tard, a son rivaje 'dcò j'àutre fije e a l'han crijà: "Signor, signor, deurb-ne!". ¹²Ma chiel da 'ndrinta l'ha rësponduje: "An vrità iv diso che vojàutre i sai nen ch'i sìe³⁷⁹!". ¹³Vijé, donca, përchè i conòsse nen né 'l dì né l'ora.

La paràbola dij talent

¹⁴Ancora, ël regn dij cej a l'é tanme n'òm che, prima d'andess-ne a fé 'n longh viagi, a l'ha ciamà ij sò servitor e a l'ha afidaje soe

proprietà. ¹⁵E a l'ha daje a un sinch talent, e a n'àutr doi, e a n'àutr un, a ognidun ëscond soa abilità. Sùbit apress a l'é partiss-ne. ¹⁶Ora, col ch'a l'avìa arsèivù ij sinch talent, a l'é andass-ne, a l'ha negossiaje, e a l'ha vagnane d'àutri sinch ëd talent. ¹⁷Për l'istèssa manera, col ch'a l'avìa arsèivù doi talent, a l'ha 'dcò vagnane àutri doi. ¹⁸Ma col ch'a l'avìa arsèivune mach un, a l'é andass-ne e l'arzan ëd sò padron a l'ha stërmalo sot-tèra. ¹⁹Ora, motobin pì tard, ël padron ëd coj servitor a l'é artornà, e a l'ha vorsù rangé ij cont con lor. ²⁰Anlora, col ch'a l'avìa arsèivù ij sinch talent a l'é rivà, a l'ha presentà d'àutri sinch talent e a l'ha dit: 'Signor, it l'has fidame sinch talent. Varda-sì, i l'hai vagnane d'àutri sinch ëd sovrapi'. ²¹E 'l Signor a l'ha dije: "Bin fàit, servitor bon e fidà! Ti 't ses stàit fidà 'nt ël meinagi 'd costa cita gifra, për lòn it darai adess motobin da pì 'd responsabilità³⁸⁰. Ven, foma festa ansema³⁸¹!". ²²Apess a l'é vnuje col ch'a l'avìa 'rseivù ij doi talent e a l'ha dit: 'Signor, it l'has fidame doi talent. Varda-sì, i l'hai vagnane d'àutri doi 'd sovrapi'. ²³E 'l Signor a l'ha dije: "Bin fàit, servitor bon e fidà! Ti 't ses stàit fidà 'nt ël meinagi ëd costa cita gifra, për lòn it darai adess motobin da pì 'd responsabilità. Ven, foma festa ansema³⁸²!". ²⁴Ma col ch'a l'avìa mach arsèivù un talent a l'é vnù e a l'ha dit: "Signor, i savìa che ti 't ses n'òm dur, ch'it mësson-e 'ndoa ch'it l'has nen sëmna, e ch'it ambaron-e andoa ch'it l'has nen ësphantià. ²⁵Për lòn i l'avìa tëmna³⁸³, parèj ch'i l'hai stërmà tò talent sot-tèra. Varda-sì, it dago andaré lòn ch'a l'é 'l tò".

375 O "vèrgin".

376 Cfr. Luca 12:35.

377 O "pijà con lor".

378 O "a l'era an artard".

379 O "iv conòsso nen". 25:11-12 cfr. Luca 12:25.

380 O "Ti 't ses stàit fidà an pòche còse, i't fidarai motobin da pì".

381 O "Intra 'nt la gòj 'd tò padron", o "pija part ëd...".

382 A l'é sotantendù: "ëd ësments".

383 A l'é sotantendù: "ëd perde tò talent".

²⁶E sò padron a l'ha dije: "Servitor gram e plandron ch'it ses! I lo savie ch'i son n'òm dur, ch'i mësso-o andoa ch'i l'hai nen sëmna, e ch'i ambaron-o andoa ch'i l'hai nen ësantià. ²⁷S'a l'é parèj, a ventava mach ch'it l'avèisse dàit mè arzan ai banché e, a mè artorn, i l'avria artiralo con j'antresse!". ²⁸Leveje donca 'l talent, e dejlo a col ch'a l'ha già ij des talent, ²⁹përchè a ognidun ch'a l'ha a-j sarà dàit e a n'avrà 'ncora 'd pi³⁸⁴, ma da coj ch'a fan gnente³⁸⁵, fin-a col pòch ch'a l'han a-j sarà gavà. ³⁰Campé dònca col servitor dësùtil, fòra 'nt èl top, anté ch'a-i sarà da pioré e d'argrigné ij dent³⁸⁶!

Èl giudissi

³¹Ora, cand che 'l Fieul èd l'òm a vnirà, environà 'd Sòa glòria e compagnà da tuit j'àngej sant, anora as seterà an sël tròno 'd Soa glòria³⁸⁷. ³²E tute le nassion a saran radunà dè 'dnans a Chiel, e a dividrà j'un da j'àutri coma 'l bërgé a divid le feje da le crave. ³³A butrà le feje a Soa drita, e le crave a Soa mancin-a. ³⁴Anlora 'l rè a dirà a coj ch'a staran a Sòa drita: 'Vnì, vojàutri ch'i seve benedì da Mè Pare, arsèive l'ardità dël règn ch'a l'é stàit prontà për vojàutri fin-a da la fondassion dël mond. ³⁵Përchè i l'avìa fam e voi i l'ave dame da mangé; i l'avìa sèj e i l'ave dame da bèive, i j'ero 'n forèsté e i l'ave anvitame a sté da voi; ³⁶i j'ero dësvesti³⁸⁸ e i l'ave vestime; i l'ero malavi e i l'ave cudime³⁸⁹; i j'ero an pèrzon e i seve vnume a trové'.

384 O "an abondansa".

385 O "a col ch'a l'ha nen". Cfr. Matè 13:12; March 4:25; Luca 8:18.

386 Cfr. Matè 8:12; 22:13; Luca 13:28. 25:14-30 cfr. Luca 19:11-27.

387 Cfr. Matè 16:27; 19:28.

388 O "patanù".

389 O "fame visita".

³⁷Anlora ij giust a-j risponderan: 'Signor, cand l'é-lo ch'i l'oma vèddute avèj fam, e ch'i l'oma date da mangé; opura avèj sèj e ch'i l'oma date da bèive?; ³⁸E cand é-lo ch'i l'oma vèddute foresté e ch'i l'oma 'nvitate a sté da noi; o dësvesti e ch'i l'oma vestite? ³⁹Opura, cand'é-lo ch'i l'oma vèddute malavi o an pèrzon e ch'i soma nen vnute a trové? ⁴⁰E' l ré a-j rëspondrà: "Iv diso la vrità, ch'an tant ch'i l'ave fait cole còse a un dij cit èd mè frel o seur, a l'é coma se l'avèisse falo a Mi".

⁴¹Peui a dirà 'dcò a coj ch'a saran a Soa mancin-a: "Maledì ch'i seve, artireve da Mi e andé 'nt èl feu etern³⁹⁰ ch'a l'é pront për èl diav e për ij sò àngej. ⁴²Përchè i l'avìa fam e i l'ave nen dame da mangé; i l'avìa sèj e i l'ave nen dame da bèive; ⁴³i j'ero forèsté e i l'ave nen anvitame a sté da voi, dësvesti e i l'ave nen vestime; i son stàit malavi e an pèrzon e i seve nen èvnume a trové.

⁴⁴Anlora coj-lì 'dcò a rësponderan: "Signor, cand é-lo ch'i l'oma vèddute avèj fam, o avèj sèj, o esse forèsté, o dësvesti, o malavi, o an pèrzon, e ch'i l'oma nen dàte lòn ch'it l'avie damanca?'. ⁴⁵Anlora a-j rëspondrà: "Iv diso la vrità, lòn ch'i l'ave nen fait a un dè sti-sì, ch'a son ij pì cit, i l'ave 'dcò nen falo a Mi'. ⁴⁶E sti-sì as n'andran a 'n castigh senza fin, ma ij giust as n'andran a gòde la vita eterna³⁹¹".

26

Complòt contra 'd Gesù

¹A l'é rivà che cand che Gesù a l'ha finì tuti coj discors-lì, a l'ha dit ai sò dissépoj: ²"Da sì a doi dì, com i seve, a l'é la festa 'd Pasca³⁹², e 'l Fieul èd l'Òm a va esse consegnà ai sò

390 O "che mai as dèstissèrà".

391 Cfr. Daniel 12:2.

392 Cfr. Surtia 12:1-27.

nemis pèr esse butà an cros".³ Ant l'istess temp, ij sacerdot prinsipaj e j'ansian dël pòpol a son radunasse ant ël palass ëd Càifa, ël grand sacerdot, pèr trové ansema la mej manera 'd ciapé Gesù con furbaria e felo meuire.⁵ Ma a disìo: "Ch'a sia nen mentre ch'a-i é la festa, pèr tèmna ëd n'arbeuj³⁹³ tra 'l pòpol".

Unsiòn ëd Gesù a Betania

⁶Antant che Gesù a l'era a Betania ant la ca 'd Simon, col ch'a l'era stàit malà 'd lebra, ⁷mentre ch'a l'era a tàula, l'é vnuje da chiel na fomna ch'a l'avìa 'n vas d'alabastr pien d'un pèrfum ëd gran pressi, e ch'a l'ha vèrsàjlo an sla testa³⁹⁴. ⁸Ij dissépoj ëd Gesù, an vèddanda lolì, a son anrabiassè fòrt e a l'han dit an tra 'd lor: "A còsa servi-lo col èsgàir? ⁹Pèrchè col pèrfum a podìa vend-se pròpi bin e déss-ne 'l ricavà ai pòver". ¹⁰Cand ch'a l'é rendusse cont³⁹⁵ ëd lòn ch'a disìo, Gesù a l'ha dije: "Pèrchè deve 'd dèspiasì a sta fomna, mentre ch'a l'ha fàit na bon-a assion a mè riguard? ¹¹Ij pòver i l'avreve sèmper con vojàutri³⁹⁶, ma mi im m'avreve pa nen sèmper. ¹²Costa fomna, an spantianda dzura 'd mè còrp col pèrfum, a l'ha prontà mia sepoltura. ¹³An vrità iv diso che l'ora che cost evangeli a sarà nunsia pèr tut ël mond³⁹⁷, as arcorderan ëd costa fomna e a dèspiegran lòn che chila a l'ha fàit".

Giuda as buta d'acòrdi pèr tradì Gesù

¹⁴Anlora, un dij dódes, pèr nòm Giuda Iscariot, a l'é andass-ne a trové ij sacerdot

393 O "che 'l pòpol a fasa na sollevassion".

394 Cfr. Luca 7:37-38.

395 O "savù".

396 Cfr. Deuteronomi 5:11.

397 O "an tüt ij leugh dël mond doa che st'evangeli a sarà predicà".

prinsipaj, ¹⁵e a l'ha dije: "S'iv lo dago ant le man, còsa podeve deme?" E lor a l'han ufrije trenta pesse d'argent. ¹⁶E da col moment Giuda a cercava na bon-a ocasion pèr fejlo ciapé.

Preparassion ëd la sin-a 'd Pasca

¹⁷Èl prim dì dla Festa dle Frascà³⁹⁸, ij dissépoj a son èvnù da Gesù e a l'han dije: "Doa veus-to ch'it prontoma la sin-a 'd Pasca?". ¹⁸A l'ha rësponduje: "Andé a la sità a ca d'un tal e dije: 'Èl magister a dis: Mè temp a l'é rivà e i farai la sin-a 'd Pasca da ti ansem ai mè dissépoj'". ¹⁹E ij dissépoj a l'han fàit coma Gesù a l'avìa comandaje, e a l'han prontaje la sin-a 'd Pasca.

Anonsi dël tradiment ëd Giuda

²⁰Ora, cand che la sèira a l'é vnù, Gesù a l'é butasse a tàula con ij Dódes. ²¹Mentre ch'a mangiavo, a l'ha dije: "An vrità iv diso che un ëd vojàutri am tradirà". ²²A sente lòn, a son restane tuti motobin gnèch e ognidun ëd lor a l'ha comensà a dije: "Signor, é-lo pa mi?". ²³Ma chiel a l'ha rësponduje: "Col ch'a l'ha butà la man ant ël piat pèr meuje ansem a mi, a l'é col ch'am tradirà³⁹⁹". ²⁴Ora, ël Fieul ëd l'Òm as na va, conform a lòn ch'a diso le Scritture 'd chiel, contut, trist col òm ch'a lo tradiss! A sarìa stàit mej pèr col-lì ëd nen esse mai nassù". ²⁵Giuda, ch'a lo tradìa, a-j ciama: "Signor, é-lo mi?". Gesù a-j rëspond: "It l'has dilo ti!".

L'ùltima sin-a

²⁶Damentre ch'a mangiavo, Gesù a l'ha pijà 'l pan, e apress d'avèj fàita la benedission, a l'ha brisalo e a l'ha dajlo ai sò dissépoj, e a l'ha dije: "Pijé, mangé, sossì a l'é mè còrp". ²⁷Peui, avend pijà la copa e disenda

398 O "dij Pan senza Alvà" (Masòt)

399 Cfr. Salm 41:9.

la benedission, a l'ha passajla 'dcò a lor e a l'ha dije: "Bèiv-ne tuti, ²⁸përchè sossì a l'é mè sangh, èl sangh ëd l'Aleansa⁴⁰⁰, ch'a l'é vèrsà për diversi an remission dij peccà⁴⁰¹.
²⁹Ora iv diso che da adess anans i beivrai pì nen dè sto frut ëd la vigna fin-a al dì ch'i beivrai ëd vin neuv con vojàutri ant ël Regn ëd mè Pare".

³⁰Peui, apress d'avèj cantà 'd salm⁴⁰², a son andass-ne al mont dj'Ulivé.

Anonsi dl'arnegament ëd Pero

³¹Anlora Gesù a l'ha dije: "Sta neuit tuti vojàutri im chitereve⁴⁰³, perchè la Scritura a dis: 'I darai adòss al bërgé e le feje dlë strop a saran ësbergiàirè⁴⁰⁴', ³²ma apress ch'i sarai arsussità, i andrai 'ëdnans ëd vojàutri an Galilea⁴⁰⁵".

³³Për tuta rispòsta Pero a l'ha dije: "Bele se tuti at chitèisso, an gnun cas mi it chitrià".

³⁴Gesù, contut a-j dis: "An vrità it diso che sta neuit midéma, anans che 'l gal a l'abia cantà, it l'avras negà tre vire 'd conoss-me!". ³⁵Anlora Pero a l'ha dije: "Bele s'am costèissa 'd meuire con ti, mi it arnegras mai!", e tuti j'àutri dissépoj a l'han dije l'istess.

Gesù a prega ant ël Getsemani

³⁶Anlora Gesù a l'é vnùss-ne ansem a lor ant un leugh ch'as ciama Getsemani, e a l'ha dije ai sò dissépoj: "Asteve ansissì fin ch'i l'abia pregà ant ël leugh andoa ch'i vado". ³⁷A l'ha pijà con chiel mach Pero e ij doi fieuj ëd Zebedé e a l'ha comensà a esse

bin gnech e sagrinà. ³⁸Anlora a l'ha dije: "Mìa ànima a l'é tant angossà ch'im sento meuire. Resté sù con mi e vijé".

³⁹Peui, andasend-sene un pò pì anans, a l'é butasse con la facia a tèra, pregand e disanda: "Mè Pare! S'a l'é possibil, fà che sta copa 'd dolor a sia portà via lontan da mi; contut nen com i lo veui mi, ma com it lo veule ti". ⁴⁰Peui a l'é vnù dai sò dissépoj e a l'ha trovaje ch'a dormìo, e a l'ha dit a Pero: "É-lo possibil ch'i l'abie nen podù vijé gnanca n'ora con mi? ⁴¹Vijé e preghé ch'i intre nen an tentassion, perchè lè spirit a l'é bin pront, ma 'l còrp⁴⁰⁶ a l'é débol".

⁴²Gesù a l'é tornass-ne andé për la sconda vira, e a l'ha pregà, an disanda: "Mè Pare! S'a l'é nen possibil che sta copa a sia portà lontan da mi senza ch'i na bèiva, ch'a sia fàita toa volontà". ⁴³Apress a l'é tornà dai sò diissépoj e a l'ha ancora trovaje ch'a dormìo, perchè a podìo nen ten-e j'eui dovert⁴⁰⁷.

⁴⁴E avendje chità, a l'é tornass-ne a preghé për la tersa vira, e a disìa j'istesse paròle.

⁴⁵Anlora a l'é vnù dai sò dissépoj e a l'ha dije: "Seguité pura a deurma adess e arposeve. Vardé, l'ora a l'é avzinasse e 'l Fieul ëd l'òm a va esse dàit an man ëd gent grama⁴⁰⁸. ⁴⁶Ausseve, andoma. Vardé, col ch'am tradiss as avzin-a⁴⁰⁹".

Gesù a l'é arestà

⁴⁷Gnanca finì che Gesù a l'avìa 'd parlé che Giuda, un dij Dódes, a l'é rivà. A l'avìa ansem a chiel un grand èstrop ëd gent armà dè spade e 'd baston, mandà për part dij prinsipaj sacerdot e dj'ansian dël pòpol.

⁴⁸Ora, col ch'a lo tradìa, a l'avìa daje a cola

400 Cfr. Surtia 24:8.

401 Cfr. Geremia 31:31-34.

402 O "le làude", la série 'd Salm 113-118 cantà o lesù a la conclusion dël seder ëd Pasca, le Hallel (777).

403 O "i sareve scandalisà perchè 'd mi".

404 Cfr. Sacaria 13:7.

405 Cfr. Matè 28:16.

406 Let. "l'ànima".

407 O "ij sò euj ëd lor a l'ero grev".

408 O "an man dij peccator".

409 O "a l'é rivà".

gent-lì un segn an disandje: “Col ch’i-j darai un basin ëd salùt, a l’è chiel ch’i l’ave da ciapé”.⁴⁹ Parèj, Giuda a l’è avzinasse tòst a Gesù e a l’ha dije: “Salve, Rabbi!” e a l’ha daje ‘n basin.

⁵⁰Gesù a l’ha dije: “Mè amis! Lòn ch’it l’has da fé, falo an pressa!”. Anlora j’àutri a l’han butà le man a còl ëd Gesù, e a l’han pijalo.

⁵¹Ma un ëd coj ch’a l’ero ansema a Gesù, portand la man an sla spa, a l’ha dësfodrala, a l’ha dajne ‘n còlp al servitor dël gran sacerdot e a l’ha portaje via n’orija.⁵² Anlora Gesù a l’ha dije: “Torna buté la spa a sò pòst, përchè tuti coj ch’a ampugnan la spa, për la spa a meureran.⁵³ Chërdes-to ch’i peudria nen adess preghé mè Pare, ch’am darìa sùbit pì ‘d dódes legion d’angej për vnì a mè agiùt? ⁵⁴Ma coma sario-ne compie le Scritture ch’a fan la dëscriission ëd lòn ch’a l’ha da rivé adess?”.

⁵⁵An col istess moment Gesù a dis a la gent ch’a l’era rivà: “I seve seurti con dè spa e ‘d baston coma si fusse vnù a ciapé ‘n brigant. I j’ero tuit i dì astà an mes a vojàutri ant ël Templi⁴¹⁰, e i l’ave nen pijame. ⁵⁶Ma tut sossì a càpita përchè le Scritture dij profeta a sio compie”. A l’è antlora che tuit ij dissépoj a l’han chitalo e a son ëscapà.

Gesù a l’è portà dè 'dnans al Sinedri

⁵⁷Coj ch’a l’avio pijà Gesù a l’han ëmnalo da Càifa, ël gran sacerdot andova ‘dcò a-i ero radunasse ij magister ëd la Lege e j’ansian dël pòpol. ⁵⁸Pero a l’era andaje dré da dëscòst fin-a ant la cort dël gran sacerdot e, essendje intrà, a l’è stass-je ansema a le guardie për vèdde coma la facenda a sarìa finìa.

⁴¹⁰ Cfr. Luca 19:47; 21:37.

⁵⁹Andrinta, ij gran sacerdot e tut ël Sinedri a cercavo ‘d testimoniarse fàusse contra Gesù për felo meuire, ⁶⁰ma a na trovavo gnun-a, combin che vaire testimòni fàuss a fusso bin presentasse. A la fin a son presentass-ne doi, ⁶¹ch’a l’han dit: “Sto-sì a l’ha dit: I peudo dësblé ‘l Templi ‘d Nosgnor⁴¹¹ e tornelo a fabbriché an tre dì”. ⁶²Anlora ‘l gran sacerdot a l’è aussasse e a l’ha dije a Gesù: “Rëspondes-to nen? Cosa dis-to dle accuse che sti-sì at fan?”. ⁶³Ma Gesù as na stasia chiet. Anlora ‘l gran sacerdot a l’ha pijà la paròla e a l’ha dije: “An nòm dël Dé ch’a viv, i pretendo che ti, sota giurament, an dise se ti ‘t ses ël Messia, ël Fieul ëd Nosgnor o nò”. ⁶⁴Gesù a l’ha rësponduje⁴¹²: “It l’has dilo ti. Pì ‘d lòn, it diso che da ora anans i vèdreve ‘l Fieul ëd l’Òm astà a a la drita dël Tut-potent e ch’a ven ëdzura le nivole dël cél”. ⁶⁵Anlora ‘l gran sacerdot a l’ha s-ciancasse le vestimente da l’oror e a l’ha sclamà: “A l’ha bëstëmmià! I l’oma pì nen da manca ‘d testimòni. Ora i l’ave sentì da voi midem la bëstëmnia. ⁶⁶Cola ch’a l’è vòstra sentensa?” E lor a l’han rëspondu: “A mérita la pen-a ‘d mòrt!”⁴¹³. ⁶⁷Anlora a l’han comensà a scracieje an faccia e a deje ‘d pugn. Cheidun a-j dasìa ‘dcò dè sgiaflon⁴¹⁴, ⁶⁸disandje: “Fà ‘n pò ‘l profeta, Mëssia! Dine chi ch’a l’ha frapate!”.

Pero a arnega Gesù

⁶⁹Antërtant, Pero a l’era setasse fòra ant la cort, e na serva a l’è avzinass-je e a l’ha dije: “Èdcò ti it j’ere ansem a Gesù, ël Galilé! Nen vera?” ⁷⁰Ma chiel a l’ha negalo dè 'dnans a tuti, an disand: “I sai nen lòn ch’it dise”. ⁷¹Pì tard, a la pòrta, n’àutra

⁴¹¹ Cfr. Gioann 2:19.

⁴¹² Cfr. Daniel 7:13.

⁴¹³ 26:65-66 cfr. Levitich 24:16.

⁴¹⁴ Cfr. Isaia 50:6.

serva a l'ha arconossulo e a l'ha dit a coj ch'a l'ero ansili: "Èdcò sto-sì a l'era ansem a Gesù, èl Nasaren". ⁷²E Pero a l'ha ancora negalo e fin-a con un giurament, disand: "I conòsso nen col òm dont i parle". ⁷³E un pòch apress, coj ch'as trovavo ansili a son avzinass-je, e a l'han dit a Pero: "A l'é sicur che ti't j'ere 'dcò 'd cola gent-li, perchè as armarca da l'acent ch'it l'has che ti 't ses da la Galilea". ⁷⁴Anlora Pero a l'ha comensà a fé d'imprecassion e a giuré, an disand: "I conòsso nen col òm!"; e sùbit èl gal a l'ha cantà. ⁷⁵Pròpi an col moment-lì Pero a l'é bin arcordasse 'd lòn che Gesù a l'avìa dije: "Anans che 'l gal a l'abia cantà, it l'avras negà tre vire 'd conoss-me!". Anlora, cand ch'a l'é seurtì fòra, Pero a l'ha piorà amèr".

27

Gesù dè 'dnans a Pilàt

¹Peui, a lè sponté dèl sol, tuit ij gran sacerdot e j'ansian dèl pòpol a l'han tnù consèj contra Gesù pèr felo meuire.

²Avendlo stacà, a l'han ëmnalo via e a l'han dalo ant le man ëd Pilàt, èl governador roman.

Mòrt ëd Giuda

³Anlora Giuda, col ch'a l'avìa tradilo, cand ch'a l'ha vèddù ch'a l'avìo condanalo, a l'é pentisse 'd lòn ch'a l'avìa fàit e a l'ha tornà a porté le trenta pesse d'argent ai gran sacerdot e a j'ansian, ⁴e a l'ha dije: "I l'hai peccà, perchè ch'i l'hai tradì n'òm nossent". Ma lor a l'han replicaje: "A nojàutri lolì an n'anfà nen. Èl problema a l'é 'l tò". ⁵Anlora Giuda a l'ha campà le pesse d'argent ant èl Templi, a l'é sorti e a l'é andàit a ampichesse.

⁶Ij gran sacerdot, contut, a l'han pijà cole pesse d'argent e a l'han dit: "A l'é nen consentì 'd buteje ant èl tesòr, perchè ch'a l'é 'n pressi 'd sangh". ⁷E dòp d'avèj consultasse an tra 'd lor, a l'han catane 'l Camp dèl Tupiné pèr fene 'l simiteri dij foresté. ⁸A l'é pèr lòn che fin-a al dì d'ancheuj col camp a l'é ciamà Camp ëd Sangh⁴¹⁵. ⁹Parèj a l'é compisse lòn ch'a l'avìa nunsia 'l profeta Geremia: "A l'han pijà trenta pesse d'argent, èl valor ch'a l'han daje j'israelita, ¹⁰e a l'han catane 'l Camp dèl Tupiné, coma ch'a l'avìa comandame Nosgnor"⁴¹⁶.

L'interrogatòri 'd Gesù

¹¹Gesù, anlora, a l'han portalo dè 'dnans a Pilàt, èl governador roman. Èl governador a l'ha anterogalo e a l'ha ciamaje: "Ses-to 'l rè dij Giudé?". Gesù a l'ha rësponduje: "It ses ti ch'it lo dise". ¹²Contut, cand che ij gran sacerdot e j'ansian dèl pòpol a-j fasìo dj'acuse, Gesù a rëspondia pa. ¹³Anlora Pilàt a l'ha dije: "Sentese-to nen tute le accuse che sti-sì a pòrto contra 'd ti?". ¹⁴Gesù, contut, a l'ha nen rësponduje na paròla a gnun-a dle accuse ch'a l'avìo faje e Pilàt as na stupia 'd lòn.

Gesù condanà a mòrt

¹⁵Ora, 'l governador a l'avìa pèr costuma 'd liberé al pòpol, ant èl dì dla festa 'd Pasqua, un pèrzoné, qualonque a fussa ch'a-j ciamèisso. ¹⁶A-i era anlora 'n famos pèrzoné ch'as ciamava Baraba. ¹⁷Donca, cand ch'a son èstàit radunà, Pilàt a l'ha dije: "Chi é-lo ch'i veule ch'iv lasso andé liber: Baraba o Gesù, ch'a-j diso 'l Crist". ¹⁸Pilàt a disìa lolì perchè ch'a savìa bin che Gesù a l'avìo pijalo pèr invidia.

⁴¹⁵ 27:3-8 cfr. At 1:18-19.

⁴¹⁶ 27:9-10 cfr. Sacaria 11:11-13.

¹⁹Damentre che Pilàt a l'era astà an sla cadrega dël giudissi, soa fomna a l'ha mandaje a dì: "Dl' afé 'd col òm giust stane fòra, pèrchè ancheui, ant un seugn, i l'hai motobìn patì pèr càusa 'd chiel".

²⁰Ant ël mentre, ij gran sacerdot e j'ansian dël pòpol a l'han pèrsuadù 'l populass ch'a reclamèisso Baraba e ch'a fèisso massé Gesù. ²¹Parèj, ël governor a l'ha ciamaje: "Chi ch'a l'é dij doi col l'hai da lassé andé liber?". A l'han rësponduje: "Baraba!".

²²Pilàt a l'ha dije: "Còsa hai-ne da fé, donca, 'd Gesù, ch'a-j diso 'l Crist?". E tuti a l'han rëspondù: "Ch'a sia butà an cros!". ²³Ël governor a l'ha replicà: "Ma che mal ha-lo fàit?". E lor a l'han crijà ancora pì fòrt, disand: "Ch'a sia butà an cros!". ²⁴Pilàt, donca, considerà ch'a-i era gnun-a manera 'd feje cambié d'idèja⁴¹⁷, ma che 'l tumult a vniva pitòst ancora pì gròss, a l'ha pijà d'eva e a l'ha lavass-ne le man⁴¹⁸ dè 'dnans al pòpol, e a l'ha dit: "Mi i son nossent dël sangh dè st'òm giust. Sta-sì a l'é na còsa vòstra". ²⁵A l'olì, tut ël pòpol a l'ha rësponduje: "Che sò sangh a casca dzura dla testa 'd nojàutri e dij nòstri fieuj!".

²⁶Anlora Pilàt a l'ha lassaje liber Baraba. Peui a l'ha dàit l'ordin che Gesù a fussa foëttà e a l'ha armëttulo ai soldà pèrchè a fussa butà an cros.

Ij soldà a së sbefio 'd Gesù

²⁷Ij soldà dël governor a l'han ëmnà Gesù al pretòri e a l'han radunà dè 'dnans a chiel tut ël distacament. ²⁸Dòp d'avèjlo dëspatanualo, a l'han butaje a còl un mantel ëd color scarlata; ²⁹a l'han butaje an sla testa na coron-a dè spin-e antèrsà e an soa man drita na can-a; peui, anginojand-se dè 'dnans a chiel, as na sbefiavo an

disanda: "Salve! Rè dij Giudé!", ³⁰Apress d'avèje scracià contra, a l'han pijà la can-a e a-j dasìo 'd bòte an sla testa. ³¹Cand ch'a l'han avùne pro 'd tut lolì, a l'han gavaje 'l mantel e a l'han torna butaje adòss soa vestimenta. peui a l'han ëmnalò via pèr butelo an cros.

La crosifission ëd Gesù

³²Cand ch'a son seurtì a l'han trovà n'òm ëd Cirene ch'as ciamava Simon, e a l'han obligalo a porté la cros ëd Gesù. ³³Rivà al leugh ch'as ciamava Gòlgota - ch'a veul dì "Leugh dël Cranio", ³⁴a l'han daje a Gesù da bèive 'd vin mës-cià con ëd fel amèr⁴¹⁹, ma cand ch'a l'ha tastalo, Gesù a vorìa nen bèivlo.

³⁵Apress d'avèilo anciovà a la cros, a son dividusse soe vestimente an tra 'd lor⁴²⁰, gieugand-sje ai dà. A l'é compisse parèj lòn ch'a l'avìa dit ël profeta: "A son dividusse an tra 'd lor mie vestimente, e a l'han tirà a sòrt mia vèsta⁴²¹". ³⁶Peui, essend-se astà, a lo goernavo ansilà. ³⁷A l'han ëdcò butaje 'n cartel dzora dla testa, andova la càusa 'd soa condan-a a l'era marcà con ëste paròle: "Sto-sì a l'é Gesù, ël Rè dij Giudé". ³⁸Doi brigant a son ëdcò stàit crosifià con chiel, un a soa drita, e l'àutr a soa mancin-a.

³⁹Coj ch'a passavo da lì a l'ofendiò con d'ingiurie e a sopatavo la testa con ària dè svèrgna⁴²², ⁴⁰e a-j disìo: "Ti ch'i l'avie da dësblé 'l Templi e da butelo torna 'n pé an tre dì, salva ti midem, s'it ses Fieul ëd Nosgnor e cala giù da la cros⁴²³!".

⁴¹L'istess a fasìo ij gran sacerdot con ij magister ëd la Lege e j'ansian dël pòpol, a-j

419 O "d'asìl".

420 Cfr. Salm 22:18.

421 Salm 22:18.

422 Cfr. Salm 22:7; 109:25.

423 Cfr. Matè 26:61; Gioann 2:19.

417 O "vèddend ch'a vaniava gnente".

418 Cfr. Deuteronomi 21:6-9.

fasìo dë schergne e a-j disìo: ⁴²"A l'ha salvà j'àutri e a peul nen salvesse chiel midem; s'a l'é 'l rè d'Israel, ch'a cala giù adess da la cros, e i-j chërdroma. ⁴³A l'é fidasse an Nosgnor, ma se Nosgnor a-j veul bin, ch'a lo libera adess, përchè ch'a l'ha dit: 'l son ël Fieul ëd Nosgnor'"⁴²⁴. ⁴⁴Èdcò ij brigant ch'a l'ero stàit crosifià ansem a chiel, a-j rimprociavo l'istessa ròba.

La mòrt ëd Gesù

⁴⁵Ora, da mesdì fin-a a tre bòt dël dòp-mesdì a-i é staje 'd top sù tut ël pais. ⁴⁶Peui, apopré a tre bòt, Gesù a l'ha sclamà con tute soe fòrse: "Elì, Elì, lammà sabactani⁴²⁵?", ch'a veul di: "Mè Dé. mé Dé, përchè l'has-to chitame?". ⁴⁷Cand ch'a l'han senti lòn, cheidun ch'a-i era lì a disìa: "A ciama Elìa".

⁴⁸Anlora un ëd lor a l'é 'ndàit ëd corsa a pijé na sponga e, avendla ampinija 'd vin brusca a l'ha butala an punta 'd na can-a e a l'ha daine da bèive⁴²⁶. ⁴⁹Ma d'àutri a disìo: "Lassa sté, vëddoma s'a ven Elìa a salvelo".

⁵⁰Anlora Gesù, avend crijà con tute soe fòrse, a l'é spirà".

⁵¹A l'é anlora che 'l ridò dël Templi⁴²⁷ a l'é sciancasse an doi, da l'àut an bass, la tèra a l'ha tèrmolà e le pere a son s-ciapasse. ⁵²Le tombe a son dovertasse, e diversi còrp dij sant, ch'a l'ero mòrt, a son arsussità. ⁵³A son seurtì da le tombe e, apress dl'arsurrection ëd Gesù a son intrà ant la sità santa e a son mostrasse a diversi.

⁵⁴Èl senturion e coj ch'a goernavo Gesù, cand ch'a l'han vëddù 'l taramòt e tut lòn ch'a l'era capitaje, a l'han avù na gran

tëmna e a l'han dit: "A l'é vrità: sto-sì a l'era 'l Fieul ëd Nosgnor".

⁵⁵A-i era 'dcò ansilì diverse fomne ch'a vardavo da lontan e ch'a l'ero andaje dapress a Gesù da la Galilea përcudìlo.

⁵⁶An tra 'd lor a-i era Maria Madlen-a e Maria, mare 'd Giaco e 'd Giose; e la mare dij fieuj ëd Zebedé⁴²⁸.

La sepoltura 'd Gesù

⁵⁷Rivà ch'a l'era la sèira, në sgnor da Arimatèa, ch'as ciamava Giusèp e ch'a l'era 'dcò un dij dissépoj ëd Gesù, ⁵⁸a l'é andait a trové Pilàt përciamèje 'd podèj avèj ël còrp ëd Gesù, e Pilàt a l'ha dàit l'òrdin che 'l còrp ëd Gesù a-j fussa consegnà. ⁵⁹Parèj, Giusèp a l'ha pijane 'l còrp, a l'ha anvlupalo ant un linseul net ⁶⁰e a l'ha butalo giù ant na tomba neuva ch'a l'avìa fàla scavé 'nt la ròca; e apress d'avèj fàit robaté contra na gran pera a l'intrada, a l'é andass-ne. ⁶¹A l'ero andaje 'dcò Maria Madlen-a e l'àutra Maria, ch'a l'ero astasse visavì dla tomba.

La guardia a la tomba

⁶²Ora, ël dì dòp, ch'a l'era la preparassion dël Saba, ij gran sacerdot e ij farisé a son radunasse da Pilàt, ⁶³e a l'han dije: "Monsù, is arcordoma che col sedutor a disìa, cand ch'a l'era ancora viv: 'Da lì a tre dì i arsussitai'⁴²⁹". ⁶⁴Comanda, donca, che la tomba a sia bin goernà fin-a al ters dì, përciamèje che ij sò dissépoj a ven-o 'd neuit e ch'a lo robo, e peui ch'a diso al pòpol ch'a l'é arsussità dai mòrt; përchè st'ùltima impostura a sarìa pes che la prima".

⁶⁵Pilàt a l'ha replicà: "Pijeve ste guardie-sì, andé e assicurelo coma ch'i veule".

⁶⁶Donque a son andass-ne, e a l'han

424 Cfr. Salm 22:8.

425 Cfr. Salm 22:1.

426 Cfr. Salm 69:21.

427 Cfr. Surtìa 26:31-33.

428 Cfr. Luca 8:2-3.

429 Cfr. Matè 16:21; 17:23; 20:19; March 8:31; 9:31; 10:33-34; Luca 9:22; 18:31-33.

assicurà la tomba con dij cacèt e a l'han butaje dè 'dnans ëd guardie.

28

L'arsurrection

¹Ora, la sèira dël saba, a l'ambrun matiné dël prim dì dla sman-a, Marià Madlen-a e l'àutra Marià, a son vènu a vèdde la tomba anté ch'a l'era stàit butà 'l còrp ëd Gesù. ²E tut sùbit a l'é fasse 'n grand taramòt, pèrché n'àngel ëd Nosgnor a l'é calà giù dal cel, a l'é vènu, a l'ha fàit robaté la pera ch'a sarava l'intrada dla tomba e a l'é setass-ne ansima. ³Soa facia a l'era tanme 'l ciàir ëd na lòsna e soa vestimenta a l'era bianca tanme la fiòca. ⁴Le guardie a son tant èsburdisse ch'a son restà coma mòrte. ⁵L'àngel, nopà, a l'ha dije a le fomne: "Avèj nen tèmme: i sai ch'i sercheve Gesù, ch'a l'é stàit butà 'n cros. ⁶A l'é nen ambelessì, pèrché a l'é arsussità, com a l'avìa dit. Vnì a vèdde 'l leugh andoa ch'a l'era stàit cogià. ⁷E andev-ne prest e disje ai sò dissépoj ch'a l'é arsussità dai mòrt. Chiel a l'é 'n camin a 'ndé 'dnans a vojàutri an Galilea. I lo vèdreve ansilà. Scoté, i l'hai divlo". ⁸Ora le fomne a son andass-ne an pressa da la tomba con tèmme e granda gòj, e a son corùe a nunsielo ai Sò dissépoj. ⁹Ma coma ch'as n'andasio pèr nunsielo ai Sò dissépoj, Gesù a l'é presentasse dè 'dnans a loràutre e a l'ha dije: "Salve⁴³⁰". E a son avzinasse, a l'han basaje ij pé e a l'han adoralo. ¹⁰Anlora Gesù a l'ha dije: "Avèj nen tèmme, andé e dije ai mè frej d¹¹'andé an Galilea, e ch'am vèdran ansilà.

Èl rapòrt ëd le guardie

¹¹Ora, cand ch'a l'ero 'n camin d'andé, cheidun ëd dla guardia a l'é vnù ant la sità

430 O "Iv saluto".

e a l'ha fàit savèj ai cap dij sacerdot tut lon ch'a l'era rivaje. ¹²Su lòn ij sacerdot a son radunasse con j'ansian, e apress na consulta, a l'han dàit na gran soma d'arzan ai soldà ¹³e a l'han dije: "Dì parèj: 'Ij sò dissépoj a son èvnù 'd neuit e a l'han robà sò còrp antramentre che nojàutri i dormìo ¹⁴E se 'l governor a ven a sentine parlé, i lo pèrsuadroma e iv butroma fòra dij pastiss". ¹⁵Anlora ij soldà a l'han pijà ij dané e a l'han fàit coma ch'a l'avìo mostraje. E sta stòria a continua d'esse contà antrames dij Giudé fin-a al dì d'ancheuj.

La Comission granda

¹⁶Anlora j'undes dissépoj a son andass-ne an Galilea, an sù la montagna andoa che Gesù a l'avìa comandaje 'd portesse⁴³¹.

¹⁷Cand ch'a l'han vèddulo, a l'han a adoralo, ma cheidun ëd lor a l'avìa 'd dubi. ¹⁸E Gesù, avzinandse, a l'ha dije: "Tut ël podèj a l'é stame dàit⁴³² an cel e an sla tèra. ¹⁹Andé, donch, e fé dissépoj ëd tute le nassion⁴³³, bateseje ant ël Nòm dël Pare, e dël Fieul e dlè Spirit Sant, ²⁰e mostreje a scoté tut lòn ch' i l'hai comandave. E arcordeve⁴³⁴ ch'i son sèmp con vojàutri fin-a 'l compiment dij temp⁴³⁵".

431 Cfr. Matè 26:32; March 14:28.

432 O "autorità".

433 Cfr. At 1:8.

434 O "Vardé".

435 O "dël mond" o "dl'età".

Tàula

Evangelì second Matè.....	1	L'autorità 'd Gesù.....	11
Introduccion.....	1	8.....	11
1.....	1	Gesù a variss n'òm ch'a l'era malavi 'd	
Ij grand ëd Gesù.....	1	lebra.....	11
La nassensa 'd Gesù, ël Crist.....	2	Varission dël servitor d'un senturion.....	11
2.....	2	Gesù a variss tanta gent.....	12
La vìa dij Mago.....	2	Andeje dapress a Gesù.....	12
La scapada an Egit.....	3	Gesù a pàsia la tempesta.....	12
Carnagi dle masnà 'd Betlem.....	3	Varission dij doi indemonià.....	12
Artorn da l'Egit.....	3	9.....	13
3.....	3	Varission d'un paralitich.....	13
Predicassion ëd Gioann Batista.....	3	La vocassion ëd Matè.....	13
Batesim ëd Gesù.....	4	Discussion a propòsit dël digiun.....	13
4.....	4	Gesù a variss an risposta dla fede.....	14
Le tentassion ëd Gesù.....	4	Gesù a variss ij bòrgno.....	14
Prinsipi dla predicassion an Galilèa.....	5	Varission d'un òm mut andemonià.....	14
Ij prim dissépoj.....	5	Lë bzogn ch'a-i é 'd mëssonor.....	14
Atività 'd Gesù.....	5	10.....	15
5.....	5	La mission dij dódes apòstoj.....	15
Ël Sermon an sël mont.....	5	La pèrsecussion dij dissépoj.....	15
Le beatitudin.....	6	Àbie tëmma 'd Nosgnor, pa dl'òm.....	16
La sal e 'l ciàir.....	6	Nen la pas ma la spa.....	16
Ël compiment ëd la Lege e dij profeta.....	6	L'arcompensa.....	16
L'amassidi.....	7	11.....	16
L'adulteri.....	7	Gesù e Gioann Batista.....	16
Ël divòrsi.....	7	Trist a cole sità ch'a veulo nen pentisse.....	17
Lë spèrgiurament.....	7	L'anvit ëd Gesù.....	17
La vendeta.....	8	12.....	18
L'amor pèr ij nemis.....	8	Na discussion an sël di 'd Saba.....	18
6.....	8	N'òm varì ant un di 'd Saba.....	18
La limòsna.....	8	Gesù, ël sèrvent sernù.....	18
La preghiera.....	8	Gesù e 'l prinsì dij demòni.....	19
L'orassion ëd Nosgnor.....	9	Còse bon-e e còse grame.....	19
Ël digiun.....	9	Ël segn ëd Giòna.....	19
Un tesòr an cel.....	9	Artorn ëd lë spìrit maléfich.....	20
Ël ciàir dël còrp.....	9	La mare e ij frej ëd Gesù.....	20
Nosgnor e ij sòld.....	9	13.....	20
Ij sagrin ëd la vita.....	9	La paràbola dël sëmnor.....	20
7.....	10	La paràbola dla gramègna.....	21
Giudiché nen j'àutri.....	10	La paràbola dla smens ëd senëvra.....	21
Ciamé, sèrché, tambussé.....	10	La paràbola dël chèrsent.....	21
La régola d'òr.....	10	Èl but dle paràbole.....	21
Ij doi senté.....	10	La spiegassion pèr ij dissépoj.....	22
L'erbo e ij sò frut.....	10	Le paràbole dël regn dël cel.....	22
Dì e fé.....	11	Arfud a Nazaret.....	22
Le doe ca.....	11	14.....	23
		La mòrt ëd Gioann Batista.....	23
		Gesù a dà da mangé ai sinch mila.....	23
		Gesù a marcia an sl'eva.....	23

15.....	24	D'acusassion contra ij magister ëd la Lege e ij Farisé.....	37
Comandament e tradission uman-e.....	24	Plenta dzora 'd Gerusalem.....	38
La vera impurità.....	24	24.....	38
La fede 'd na fomna cananita.....	25	La destrussion dël Templi.....	38
La varision ëd vaire d'òutri.....	25	Ij segn ëd la fin dël mond.....	38
Gesù a dà da mangé ai quatr mila.....	25	La pèrsecussion dij dissépoj.....	39
16.....	26	Ël pì grand sacrilegi ch'as podria imaginesse.....	39
L'arcesta d'un segn.....	26	La vnù dël Fieul ëd l'Òm.....	40
L'alvà dij Farisé e dij Saducé.....	26	Ël paragon dël fié.....	40
La confession ëd Pero.....	26	Sie pront.....	40
La prima predission ëd la mòrt e dl'arsurrezion ëd Gesù.....	26	Ël servitor fidel e giudissios.....	40
17.....	27	25.....	41
La trasfigurassion.....	27	La paràbola dle des fije.....	41
Varision d'un indemonià.....	28	La paràbola dij talent.....	41
Gesù anunsia për la sconda vira soa mòrt e arsurrezion.....	28	Ël giudissi.....	42
Ël pagament dla taja dël templi.....	28	26.....	42
18.....	28	Complòt contra 'd Gesù.....	42
La question ëd chi ch'a peul consideresse 'l pì grand; jè scàndoj.....	28	Unsiòn ëd Gesù a Betania.....	43
La paràbola dla fèja perdù.....	29	Giuda as buta d'acòrdi për tradì Gesù.....	43
L'arconsiliassion tra frèj.....	29	Preparassion ëd la sin-a 'd Pasca.....	43
La paràbola dël servidor ch'a vorìa nen pèrdoné.....	29	Anonsi dël tradiment ëd Giuda.....	43
19.....	30	L'ùltima sin-a.....	43
Maridesse o maridesse nen.....	30	Anonsi dl'arnegament ëd Pero.....	44
Gesù e le masnà.....	30	Gesù a prega ant ël Getsemani.....	44
Ël giovo ch'a l'era në sgnor.....	31	Gesù a l'é arestà.....	44
20.....	31	Gesù a l'é portà dè 'dnans al Sinedri.....	45
Ij lavorant ant la vigna.....	31	Pero a arnega Gesù.....	45
Tersa predission ëd la mòrt e dl'arsurrezion ëd Gesù.....	32	27.....	46
N'arcesta për Giaco e për Gioann.....	32	Gesù dè 'dnans a Pilàt.....	46
Doi bòrgno varì.....	32	Mòrt ëd Giuda.....	46
21.....	33	L'anterogatori 'd Gesù.....	46
La vnù trionfal.....	33	Gesù condanà a mòrt.....	46
La purificassion dël Templi.....	33	Ij soldà a së sbefio 'd Gesù.....	47
Ël fié sëccà.....	33	La crosifission ëd Gesù.....	47
L'autorità 'd Gesù.....	34	La mòrt ëd Gesù.....	48
La paràbola dij doi fieuj.....	34	La sepoltura 'd Gesù.....	48
La paràbola dij vignolant.....	34	La guardia a la tomba.....	48
22.....	35	28.....	49
Paràbola dla festa 'd nòsse.....	35	L'arsurrezion.....	49
Paghé le taje.....	35	Ël rapòrt ëd le guardie.....	49
Ël mariagi e l'arsurrezion.....	36	La Comission granda.....	49
Ël comandament pì grand.....	36		
Ël Messìa: Fieul ëd David e Signor.....	36		
23.....	37		